

Lifestilte barn
lærer mest!

KJØNNSENSITIV OPPLÆRING (102)

ET SELVSTUDIEKURS FOR FØRSKOLELÆRERE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Fair Play At Schools

"EU-kommisjonens støtte til produksjonen av denne publikasjonen utgjør ikke en godkjenning av innholdet som kun gjenspeiler synspunktene til forfatterne, og kommisjonen kan ikke holdes ansvarlig for bruk som kan gjøres av informasjonen i den."

Denne publikasjonen er utviklet som en del av Erasmus+-prosjektet «**Fair Play at Schools**» (2019-1-CZ01-KA201-061190), som er et strategisk partnerskapsprosjekt som støtter innovasjon innen kjønnssensitiv utdanning blant estiske, tsjekkiske og Norske likestillingsekspertter fra følgende tre organisasjoner:

- Eesti Naisteühenduste Ümarlaua Sihtasutus (Estland)
- Gender Information Centre NORA (Tsjekkia)
- Likestillingssenteret KUN (Norge)

Forfattere: Riina Kütt og Ülle-Marike Papp (Estonian Women's Associations Roundtable)

Innholdet i publikasjonen har vært konsultert med kjønnsekspertter fra samarbeidsorganisasjonene, nemlig med Linn Bylund (KUN) og Kateřina Hodická (GIC NORA).

Redaktør:

Riina Kütt, Kateřina Hodická

Grafisk layout og design: Eva Lukešová, Gender Information Centre Nora (Tsjekkia)

Norske utgave: Anush Khadka, likestillingscenteret KUN (Norge)

© 2022, Fair Play at Schools: Tallinn, Steigen, Brno

Hvordan bruke dette kurset

Emnet er delt inn i 16 moduler og er beregnet på selvstudium. Læring kan skje i form av individuell eller gruppelæring. I førstnevnte tilfelle anbefaler vi å gjennomføre refleksjonsoppgaver sammen med kolleger, venner eller andre interesserte i kjønns sensitiv utdanning. Kurset starter med teori og fortsetter med praktiske moduler. Det anbefales sterkt å gå gjennom modulene i gitt rekkefølge.

Innholdsfortegnelse

<u>Dag 1 // Modul 1</u> Hva er likestilling og hva er likestillingsmål i utdanningen?	1
<u>Dag 1 // Modul 2</u> Hvordan gjenspeiles likestillingsspørsmål i nasjonale utdanningspolitiske dokumenter knyttet til grunnskoler i Estland, Norge og Tsjekkia?	7
<u>Dag 1 // Modul 3</u> Hva er sex, hva er kjønn? Hvorfor er det viktig å skille?	17
<u>Dag 1 // Modul 4</u> Hva er kjønns sosialisering?	23
<u>Dag 1 // Modul 5</u> Hva er kjønns stereotyper og deres kortsiktige og langsiktige effekter på elever?	31
<u>Dag 1 // Modul 6</u> Hva er den skjulte læreplanen og hvilken rolle spiller den i kjønns sosialisering?	39
<u>Dag 1 // Modul 7</u> Hva menes med kjønns sensitiv og kjønns responsiv pedagogikk?	48
<u>Dag 1 // Modul 8</u> Oppsummering og quiz fra Modul 1 - 7	55

<u>Dag 2 // Modul 1</u> Hva kan læreren gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i lærebøker og lærings- / undervisningsmateriell som brukes i klasserommet?	59
<u>Dag 2 // Modul 2</u> Hva kan læreren gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i grunnskolen og daglig undervisningspraksis?	66
<u>Dag 2 // Modul 3</u> Hva kan læreren gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i språkbruk?	75
<u>Dag 2 // Modul 4</u> Hvordan snakke om likestilling med ungdomsskoleelever?	82
<u>Dag 2 // Modul 5</u> Hvordan oppmuntre studenter til å ta valg fri for kjønnsstereotyper og engasjere seg i STEM- fag?	91
<u>Dag 2 // Modul 6</u> Hvordan er kjønnsstereotyper knyttet til kjønnsbasert skolevold og mobbing og hvordan kan skolene takle problemet?	99
<u>Dag 2 // Modul 7</u> Hvordan styrke læreren til å engasjere seg i kjønns sensitiv undervisning?	108
<u>Dag 2 // Modul 8</u> Oppsummering og refleksjonsspørsmål	116

Dag 1 // Modul 1

Hva er likestilling og hva er likestillingsmål i utdanningen?

Læringsmål

- å støtte lærere i å utvikle deres forståelse av likestilling og likestillingsmål i utdanningen
- å utvikle lærernes forståelse av sentrale problemstillinger ved skolen knyttet til fremme av likestilling

Er du interessert i å reflektere over ditt eget klasserom og skape et mer likestilt læringsmiljø og resultater for alle dine elever, jenter og gutter? I så fall er dette materialet for deg.

For å forstå hva likestillingsmål i utdanning er, la oss først ta en titt på noen av nøkkelbegrepene som brukes i denne modulen og forklart i dybden med praktiske eksempler i andre moduler i opplæringsmaterialet.

HVA ER LIKESTILLING?

Likestilling (likestilling mellom kvinner og menn)^{1,2} refererer til like rettigheter, plikter og muligheter for kvinner og menn, jenter og gutter. Et likestilt samfunn er et samfunn der kvinner og menn nyter de samme muligheter, rettigheter og plikter på alle livets områder, mht.

- makt og innflytelse
- økonomisk uavhengighet
- arbeids- og arbeidsforhold
- trening og utvikling
- ansvar for hjem og barn
- frihet fra kjønnsbasert vold
- helse.

Kjønn

Kjønn er en sosial og kulturell konstruksjon, som skiller forskjeller i egenskapene kvinner og menn, og refererer følgelig til rollene og ansvaret til menn og kvinner. Kjønn er den mest grunnleggende kategoriseringen i samfunnet som beskriver egenskapene som et samfunn eller kultur avgrensar som maskuline eller feminine.

Kjønnsroller

Kjønnsroller er roller, atferd, aktiviteter og egenskaper som et gitt samfunn anser som passende for menn og gutter og for kvinner og jenter i henhold til kjønnsnormer. Kjønnsroller og -normer skapes sosialt gjennom sosialiseringprosesser, interaksjoner og språkbruk. Kjønnsbaserte roller og andre egenskaper endres over tid og varierer med ulike kulturelle kontekster.

Kjønnsstereotyper

Kjønnsstereotyper er oppfatninger om kvinner og menn som ofte blir sett på som sanne og uforanderlige.

¹ UNICEF (2017) Likestilling. Ordliste med vilkår og begreper
<https://www.unicef.org/rosa/media/1761/file/Gender%20glossary%20of%20terms%20and%20concepts%200.pdf>

² FNs treningssenter for kvinner. Likestillingsordliste
<https://trainingcentre.unwomen.org/mod/glossary/view.php?id=36>

Likestilling betyr ikke at jenter og gutter, kvinner og menn blir like, men at deres rettigheter, plikter og tilgang til muligheter og livsmuligheter ikke vil avhenge av om de er født mann eller kvinne – av kjønn/kjønn.

På individnivå betyr likestilling at jenter og gutter, kvinner og menn opplever at de blir behandlet rettferdig, med like krav, normer og forventninger, fri for diskriminering og innskrenkende stereotype rolleforventninger i utformingen av deres selvbilde og kjønnsidentitet.

HVA ER LIKESTILLING I UTDANNING?

Likestilling i utdanning defineres ut fra fire dimensjoner: likestilling, likestilling i læringsprosessen, likestilling av utdanningsresultater og likestilling av eksterne resultater. Likestilling i utdanning betyr å bringe likestilling til, innenfor og gjennom utdanning.³ Denne tilnærmingen sikrer at både kvinnelige og mannlige elever ikke bare får tilgang til og fullfører utdanningssykluser, men får like mye makt i og gjennom utdanning. Det innebærer det

jenter og gutter sikres og tilbys faktisk samme sjanser og behandling i tilgang, prosess og resultat av utdanning. For skolene er likestilling også et spørsmål om verdier og menneskerettigheter.

Fremme av rettigheter gjennom utdanning definerer hvordan skolegang former rettigheter og likestilling i aspekter av livet utenfor utdanningssfæren, på arbeidsmarkedet, familieliv, helse osv. Utbytte fra skolegang skal gjøre det mulig for elevene å krysse tradisjonelle kjønnsgrenser i fagvalg og etterskoleveier og forme deres fremtid i privat, økonomisk og samfunnsnivå.

HVA ER LIKESTILLINGSMÅLENE I UTDANNINGEN?

Å oppnå likestilling i utdanning krever at man går lenger enn bare å se på like mange gutter og jenter på skolen for også å vurdere opplevelsen jenter og gutter har på skolen. Jenter og gutter skal gis samme muligheter til utdanning og faglig utvikling. Dette betyr å sikre et utdanningssystem som lar alle individer, uavhengig av kjønn, utvikle sine evner og friheter.

³Subrahmanian, R. (2005) Likestilling i utdanning: Definisjoner og målinger. International Journal of Educational Development 25 (2005), s 395–407.

Kjønnsforskjeller i utdanning er forårsaket av kjønnssoialiseringssprosessene på skolen. Dersom skolen skaper flere muligheter for både jenter og gutter i stedet for barrierer basert på tradisjonelle kjønnsnormer, vil individer og samfunn oppleve mindre kjønns spesifikke problemer som gutters underprestasjoner og skolefravall, kjønnsbaserte utdannings- og yrkesvalg, kjønnssegregert arbeidskraft, markeder, kjønnsforskjeller osv.

Mens noen aspekter ved likestilling i utdanning må tas opp på et bredere statlig utdanningspolitisk nivå, er det mange ting som kan gjøres på den enkelte skole- og klasseromsnivå for å skape et mer likestilt miljø for elevene.

Det vanligste målet med likestillingspolitikk i grunnskolen er å utfordre tradisjonelle kjønnsroller og stereotyper.

Et av de største kravene fra grunnskolen er å bidra til å utvide barnas ambisjoner og interesser om jobb og karriere.

De fleste forskjellene mellom jenter og gutter er ikke biologisk eller genetisk betinget, men snarere sosialt konstruert. Kjønnsforskjeller i seg selv er ikke et problem, men de blir problematiske for undervisning når de involverer kjønns polarisering og kjønns stereotypisering. Mer ambisiøse og meningsfulle mål ville være at jenter og gutter, når de først er kommet på skolen, opplever kvalitetslæring og undervisning, og at likestilling i skolegang er knyttet til positive endringer mot likestilling i det bredere samfunnet.

Lærere mener generelt at de behandler jenter og gutter rettferdig og likt på skolen. Studiene viser imidlertid at dette ikke alltid er tilfelle og lærere behandler elever forskjellig ut fra elevenes kjønn. De bidrar til den sosiale konstruksjonen av kjønn ved sine forventninger til og interaksjoner med jenter og gutter, klasseromspraksis, valg av undervisningsmateriell osv. som bidrar til å forsterke eller bryte kjønns stereotyper.

For å undervise på en måte som lar jenter og gutter være fullt engasjerte og bemyndiget i klasserommet, bør lærere tilby et læringsmiljø som bidrar til å eliminere kjønnskjevhet og utfordre stereotyper om kjønnete yrker, personlighetstrekk, atferd og intellektuell evne.

Ved å legge vekt på å behandle hver elev som et individ, kan lærere noen ganger miste av syne rådende kjønnsnormer, gruppeatferd og gruppepress som har stor innvirkning på elevenes atferd. Dette er grunnen til at det er svært viktig at lærere blir oppmerksomme på og overvinne kjønnsorienterte trosoppfatninger, holdninger og stereotyper dypt forankret i våre samfunn. Dette krever forståelse og kunnskap om kjønn, selvrefleksjon samt bruk og utforming av undervisningsmateriell og læringsmiljøer som er fri for kjønns stereotyper. Å gjøre dette alene ville være vanskelig, så prøv å få støtte fra kolleger og skoleledelsen og arbeid sammen for å oppnå likestilling i utdanningen.

De neste modulene gir deg kunnskap, eksempler og tips om hvordan du kan gjøre dette i din daglige undervisningspraksis på skolen.

SPØRSMÅL TIL ETTERTANKE

- Nedenfor er en beskrivelse av bakgrunnsituasjonen til Equinets⁴ rapport om likestilling i utdanning 2018. Ser du en lignende situasjon i ditt land?

Likestilling er ikke nådd og tradisjonelle kjønnsroller og stereotypier finnes fortsatt i lærebøker og undervisningsmateriell. Skolens læreplaner reflekterer ikke alltid nok likestilling. Når de velger fremtidige karrierer, følger jenter og gutter fortsatt ulike veier basert på den stereotype oppfatningen av deres kjønnsroller. Behovet for å adressere likestilling i skolen viser seg ved problemer som seksuell trakassering og mobbing i skolemiljøet, stereotypier i skolemateriell, manglende fokus på likestilling i skolens læreplaner, generell mangel på likestillingsplaner og -mål, samt kjønnssegregering i senere karrierer.

Dette er noen av spørsmålene som gjelder likestillings situasjonen på skolen din. Reflekter over svarene dine og tenk om du har tenkt på disse aspektene ved skolehverdagen før.

- Hva er andelen mannlige og kvinnelige lærere på skolen din?
- Hvem jobber mest som lærere på grunnskolen – kvinner eller menn?
- Er det noen fag som for det meste undervises av kvinner?
- Er det noen fag som for det meste undervises av menn? Hvorfor det?
- Forventes samme oppførselsstandard fra jenter og gutter? Forventer du for eksempel at jenter skal være roligere og oppføre seg bedre? Forventer du at gutter skal være mer aggressive?
- Sitter jenter og gutter sammen eller hver for seg i klasserommet?

⁴Equinet (2018) Likestilling i klasserommet: likestillingsorganer og likestilling i utdanningen <https://equineteurope.org/2018/7838/>

Læringspunkter

Likestilling er en utdanningsfunksjon og et spørsmål om kulturell endring.

Likestilling i utdanning er et kunnskapsområde og kan ikke bare reduseres til holdninger.

Siden kjønnsroller, ansvar og identitet er sosialt lært, kan de også endres gjennom utdanning.

Å bryte ned kjønnsstereotyper fra ung alder bidrar til å stoppe negative konsekvenser av ulikhet og diskriminering, da det kan støtte barn til å vokse til voksne som ikke begrenses av forventninger basert på kjønn.

Videoer

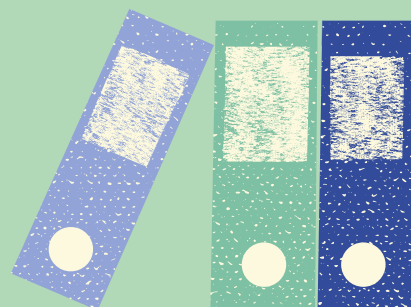
- Education and gender equality: main challenges https://www.youtube.com/watch?v=p5t_dB0Z_rE
- Gender stereotypes and education <https://www.youtube.com/watch?v=nrZ21nD9I-08t>

Dag 1 // Modul 2

Hvordan gjenspeiles likestillingsspørsmål i nasjonale utdanningspolitiske dokumenter knyttet til grunnskoler i Estland, Norge og Tsjekkia?

Læringsmål

- å lære om de nasjonale utdanningssystemene i landene som deltar i prosjektet og definere 'lavere grunnskoleutdanning' i utdanningssystemene i Estland, Norge og Tsjekkia
- å lære om betydningen som er gitt til likestillingsspørsmål som reflektert i nasjonale lover, utdanningspolitikk og læreplaner i de tre landene
- for å få et innblikk i mulighetene og realitetene ved å ta opp likestillingsspørsmål ved lavere grunnskoler i Estland, Norge og Tsjekkia

Påvirkningen fra utdanning i prosessen med å skape et mer likestilt samfunn er ubestridt.⁵ I de nordiske landene, som regnes som forløpere innen likestilling, ble fremme av likestilling definert som et mål for utdanning på slutten av 1970-tallet. Estland ble imidlertid fremme av likestilling i utdanningsmiljøet først fastsatt i 2004 i likestillingsloven artikkel 10 som fastsetter at utdanningsinstitusjoner skal sikre likebehandling av menn og kvinner i yrkesveiledning, tilegnelse av utdanning, faglig og yrkesutvikling og omtrening. Den sa videre at læreplaner, studiemateriell og forskning skal legge til rette for å avskaffe ulik behandling av menn og kvinner og fremme likestilling.⁶

Dette engasjementet ble ytterligere styrket i Regjeringens forskrift av 2011 (endret 2014) om grunnskolen og videregående skoles læreplaner der likestilling ble nevnt som en av læreplanens kjerneverdier sammen med andre sosiale verdier utledet av de etiske prinsippene spesifisert i læreplanen. Republikken Estlands grunnlov, verdenserklæringen om menneskerettigheter, barnekonvensjonen så vel som grunnleggende dokumenter fra Den europeiske union som frihet, demokrati, kulturelt mangfold, toleranse, miljømessig bærekraft, solidaritet, etc. Forskriften krever også at skolehverdagen skal organiseres etter prinsipper om etnisk, rasemessig og likestilling. Denne forskriften gir imidlertid ingen veiledning om hvordan man kan fremme likestillingsprinsippet i den daglige undervisningspraksisen på skolen. Så langt mangler Estland noe nasjonalt utdanningspolitisk dokument som eksplisitt sier hva likestillingsmål i utdanningen er eller hva læreren kan gjøre for å utfordre tradisjonelle kjønnsnormer og stereotypier i sitt daglige arbeid.

Skolesystemet i Estland er organisert i tre sekvensielle nivåer: førskoleutdanning (ISCED 0, opptil 7 år), grunnutdanning (ISCED 1 og 2, typisk alder: 7 til 16); og videregående opplæring (ISCED 3, år 10-12/13, typisk alder: 16 til 18/19). Grunnopplæringen er organisert i to trinn: grunnskoleopplæring (ISCED 1, år 1-6); og videregående opplæring (ISCED 2, 7.-9. trinn) (se figur 1.5). Skoledeltakelse er obligatorisk frem til grunnutdanning eller fylte 17 år.⁸ Det estiske utdanningssystemet er effektivt og sikrer rettferdighet. I 2018 PISA-testene rangerte Estlands 15-åringere på 1. plass i lesing, 1. i naturfag og 1. i matematikk i Europa.

⁵Heikkinen, M. (2016) Lovende nordiske praksiser i likestillingsfremmende arbeid i grunnopplæring og barnehager, s 11. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526211558.pdf>

⁶<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/530102013038/consolide>

⁷https://www.riigiteataja.ee/en/eli/524_092014014/consolide

⁸<https://www.hm.ee/en/news/pisa-2018-estonia-ranks-first-europe>

Førskolen, hvor 94 % av 4-6-åringene går, gir ikke bare barnepass, men også læring basert på den nasjonale læreplanen. I tillegg til å utvikle lek, kognitive, lærings-, sosiale og selvledelsesferdigheter lærer estiske barnehager barna noen lese-, skrive-, tallferdigheter osv. for å forberede dem til å begynne på obligatorisk opplæring.

Grunnutdanningen som starter ved 7-års alder, har tre trinn: trinn I - trinn 1-3, 7-9 år, trinn II - trinn 4-6, 10-12 år, og trinn III - trinn 7-9 som er etterfulgt av ungdomsskoletrinnene 10-12. Estland har ikke noe juridisk konsept for grunnskoleopplæring. Lavere grunnskoleopplæring vil generelt sett tilsvare første trinn i den estiske grunnutdanningen, dvs. klassetrinn 1-3 når alle fag undervises av klasselæreren. De obligatoriske fagene som undervises i klasse 1-3 er estisk, et fremmedspråk, matematikk, naturvitenskap; personlig, sosial og helsefaglig utdanning; musikk, kunst, kroppsøving, manuell trening, håndverk og hjemmekunnskap, teknologistudier pluss valgfag.

I Estland er standarden for alle trinn i grunnopplæringen bestemt av den nasjonale læreplanen for grunnskoler som etablerer grunnleggende verdier for utdanning, undervisning og læringsmål, krav til læringsmiljøet, grunnleggende for utarbeidelse av skolepensum samt fagplaner. områder.

Estiske skoler og lærere har en høy grad av autonomi i leveringen av den nasjonale læreplanen. Med utgangspunkt i den nasjonale læreplanen, utarbeider hver skole sin egen læreplan som tar hensyn til skolens og regionens unike egenskaper. Ved å gjøre dette kan skolen involvere ansatte, elever, foreldre og andre interessenter. Skolene kan justere undervisningstid, innhold og studiemiljø så lenge de nødvendige læringsutbytte oppnås. De står fritt til å velge pedagogisk litteratur og læremateriell som lærebøker, øvingsbøker, arbeidsbøker og andre læremidler, inkludert digitale som kreves for gjennomføring av læreplanen. Takket være statlige midler er alt læremateriell ved grunnskolene gratis for elevene.

Estiske skoler bruker en elevsentrert tilnærming. Avhengig av elevenes forberedelse, kan enten en fagbasert tilnærming eller et alternativ som kombinerer en temabasert og fagbasert tilnærming brukes på skolen. For å jobbe ved grunnskolen kreves det at lærere fullfører mastergradsstudier.

Estland er et teknologisk kunnskapsrike land . Digitale ferdigheter er en sentral del av det pedagogiske arbeidet i skolene og i opplæringsprogrammene for lærere. Hundre prosent av estiske skoler bruker e-skoleløsningen,⁹ en nettplattform som fungerer som en e-dagbok, e-læringsmiljø, en kommunikasjonskanal mellom skolen og foreldrene som holder dem oppdatert med barnets fremgang på daglig basis . Det er også et flott verktøy for myndighetene for å få en god oversikt over hva som foregår i skolene under deres ledelse.

⁹ <https://www.ekool.eu/#/en/>

Siden tidlig på 2000-tallet har det blitt gjort flere anstrengelser, blant annet fra frivillige organisasjoner, for å sette likestilling på dagsordenen til estiske skoler. Dette har skjedd i stor grad takket være prosjekter finansiert av EU og Norge tilskudd. Et av disse prosjektene, med tittelen Integrering av kjønn i lærerutdanning og opplæring, implementert av Estonian Women's Associations Roundtable i 2014-2015, skiller seg ut ved å anvende en systemisk tilnærming til å ta opp kjønnsspørsmål på alle utdanningsnivåer. Prosjektet inneholdt også en av svært få undersøkelser i Estland om holdninger til og erfaringer med likestilling blant førskole-, grunnskole- og yrkesskolelærere og elever. Ikke overraskende avslørte funnene eksistensen av kjønnskjevheter. Begge kjønn var enige om at gutter samlet sett høster mer fordeler på skolen enn jenter, og at lærere ikke forventet at gutter skulle prestere like bra som jenter. Jenter, derimot, var bekymret for sine akademiske prestasjoner og prøvde hardt selv om de presterte bra.¹⁰ Disse perfeksjonistiske tendensene ble ikke delt av gutter. Disse funnene samsvarer med resultatene av lignende studier utført i mange andre land.

Med sikte på å øke kjønnsbevisstheten i skolene produserte GOAL-prosjektet en nettbasert ressurs Education and Gender¹¹ (tilgjengelig på estisk og russisk) som gir veiledning til lærere om hvordan de kan fremme likestilling som en kjerneverdi og et grunnleggende prinsipp i de nasjonale læreplanene for skolen og hvordan å integrere kjønnsperspektivet i undervisningen.

Den høye graden av autonomi til estiske lærere og skoler når det gjelder tilrettelegging av studier, tyder på at lærere i grunnskolen har lett for å integrere likestilling i innholdet i undervisningen. Dette er imidlertid ofte ikke tilfelle fordi kjønnsspørsmål og kort- og langsiktige implikasjoner av kjønnsstereotyper på elevenes fag- og yrkesvalg ikke prioriteres i allmennlærerutdanningene i Estland. Sammen med mangel på tid og høy arbeidsmengde, kjønnsbevissthet og lett-å-bruke undervisningsmateriell, faller likestillingsarbeid ofte inn i kategorien kan snarere enn absolutt må i estiske skoler.

Forhåpentligvis er de følgende opplæringsmodulene en nyttig ressurs for interesserte lærere og skoler for å legge ut på en fascinerende reise for å skape flere likestilte klasserom og utvidede fag- og yrkesvalg for elever i fremtiden.

¹⁰ <https://eeagrants.org/news/putting-gender-equality-on-the-agenda-in-estonian-schools>

¹¹ <http://www.haridusjasugu.ee>

NORGE

Universell skolegang for barn ble innført i Norge for 250 år siden. Fra 1889 ble det gitt sju års obligatorisk opplæring, i 1969 ble dette økt til ni år og i 1997 til 10 år. Barn begynner på skolen i en alder av seks år. Grunnskoleopplæringen i Norge er tuftet på ideen om et enhetlig skolesystem som gir lik og tilpasset opplæring for alle på grunnlag av én nasjonal læreplan.

Hvert år begynner om lag 60 000 barn på skolen i Norge. Generelt er det en tendens til færre og større skoler, men på grunn av demografiske faktorer er det fortsatt et stort antall små skoler. Som følge av forholdet mellom lærer og barn og økte bevilgninger har antall barn per lærer falt de siste årene, spesielt i de lavere årsklassene.

En stor andel av elevene er innskrevet i SFO, spesielt de to første årene på skolen. Høye påmeldingsrater har ført til økt oppmerksomhet rundt innhold og inkludering i omsorgen utenfor skolen.

Det norske skolesystemet kan deles inn i tre deler: Barneskole (6–13 år), ungdomsskole (13–16 år) og videregående skole (16 år. –19). Barneskole- og Ungdomsskole-nivåene er obligatoriske, og blir ofte referert til som "Grunnskole" (bokstavelig oversatt til "grunnskole"). Alle under 25 år har også rett til videregående opplæring, og det legges ned en betydelig innsats for å gjennomføre enten yrkesfag (Yrkesfag) i sitt valgte yrke eller studiespesialisering. Det har vært en økning i antall voksne som melder seg på grunnskoleopplæring, nesten alle som er minoritetsspråklige.

De samlede mål og prinsipper for undervisning i grunnskolen er nedfelt i den nasjonale læreplanen. Læreplanen for grunnskoleopplæring inkluderer:

- Kjerneplan for grunnskole, videregående og voksenopplæring
- Prinsipper og retningslinjer for grunnskoleopplæringen
- Læreplaner for enkeltfag

Fagplanene legger et felles læringsinnhold for alle elever, som øker i omfang i hele skolen og er størst på ungdomstrinnet. Dette felles læringsinnholdet utvides og suppleres for å tilpasse det lokale forhold og behovene til den enkelte elev.

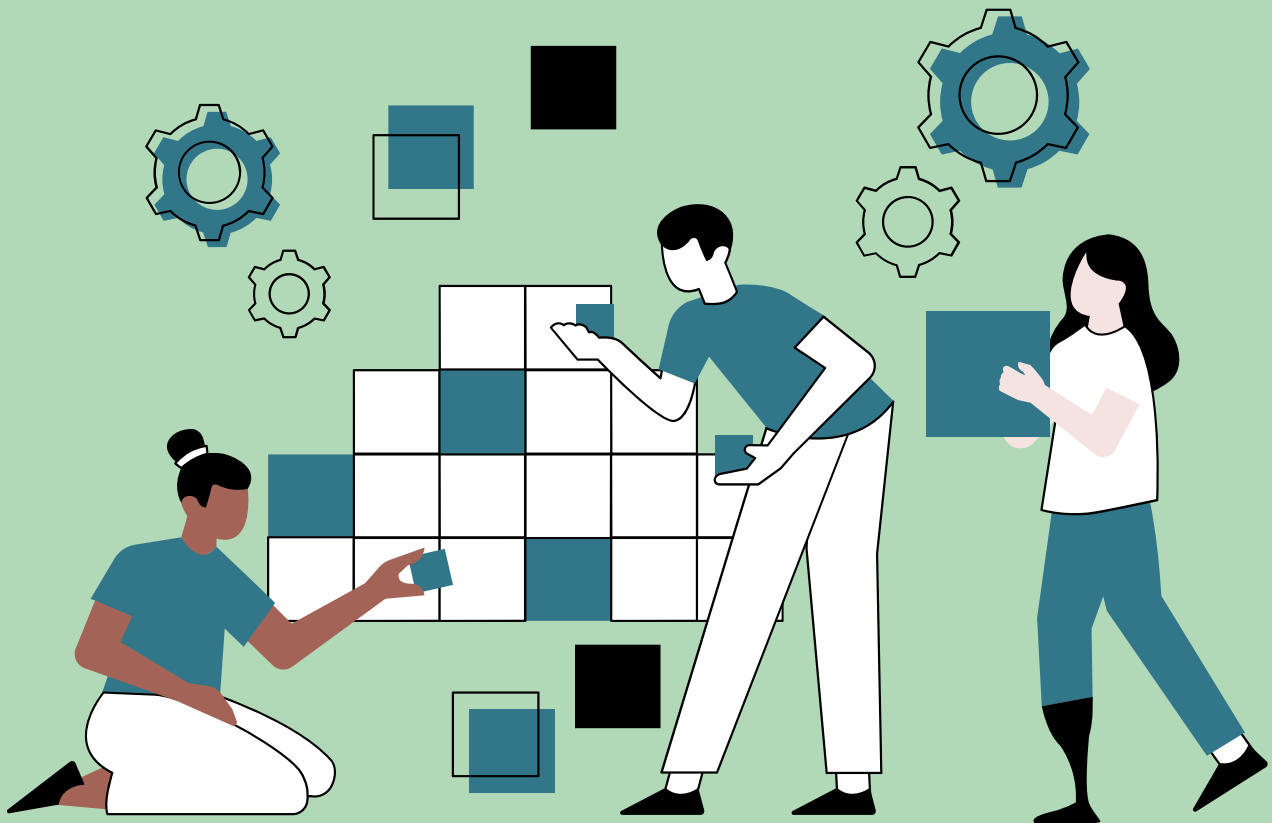
Du finner mer informasjon på nettsidene til Utdanningsdirektoratet¹² (Udir).

¹² <https://www.udir.no/in-english/>

KJØNNSFORSKJELLER

Elever i grunnskolen har sett at karakterene har blitt bedre de siste årene. Jenter får litt bedre karakterer enn gutter etter 10. år. Gutter presterer bedre enn jenter i regning og engelsk, og høsten 2019 presterte de like bra som jenter på den nasjonale leseprøven for 5. år for første gang. Når det gjelder 15-åring, viser imidlertid PISA 2018 at gutter har dårligere leseferdigheter enn jenter.¹³

Norge legger stor vekt på likestilling og antidiskriminering og i skolen finner man hjemmelen i likestillings- og diskrimineringsloven¹⁴ samt i opplæringsloven.¹⁵ Sistnevnte lov erklærer at «Utdanning og opplæring skal gi innsikt i kulturelt mangfold og vise respekt for den enkeltes overbevisning. De skal fremme demokrati, likhet og vitenskapelig tenkning.» (§ 1-1).

¹³ <https://www.udir.no/in-english/education-mirror-2019/compulsory-education--facts-and-learning-outcomes/#diversity-in-schools>

¹⁴ <https://lovdata.no/dokument/NLE/lov/2017-06-16-51>

¹⁵ <https://lovdata.no/dokument/NLE/lov/1998-07-17-61>

TSJEKKIA

I de tsjekkiske områdene ble grunnlaget for seks års obligatorisk skolegang lagt under Maria Theresias regjeringstid i 1774. Men det var ikke nok skoler og også nok lærere, så loven ble ikke strengt fulgt. Faktisk ble obligatorisk opplæring innført i 1869 av Imperial Education Law (også kjent som "Hasner Act"). Den obligatoriske skolegangen ble utvidet til åtte år og var allerede påkrevd. Den loven var veldig moderne for sin tid. For eksempel ble den fysiske avstraffelsen avskaffet i 1870.

For tiden er obligatorisk skolegang i Tsjekia regulert av utdanningsloven, som definerer at skoledeltagelse er obligatorisk i en periode på ni skoleår, men senest ved slutten av skoleåret der eleven fyller alder. av sytten.

Utdanningssystemet i Tsjekia er basert på fire nivåer:

- førskoleutdanning
- grunnskoleopplæring, som er delt inn i grunnskole- og ungdomsskoleopplæring
- videregående opplæring
- høyere utdanning

Førskoleopplæring i Tsjekia tilbys av barnehager for barn i alderen 3 til 6. Før barn begynner å gå på grunnskolen er det også en plikt til å gå i barnehage i minst ett år for å venne seg til gruppen av andre barn. Denne endringen, som pålegger at obligatorisk førskoleopplæring skal gjelde for alle barn som har fylt 5 år, ble innført skoleåret 2017/2018 for første gang.

I en alder av 6 begynner barn å gå på barneskoler og blir der til 15. Siden 1995 har grunnskoleopplæring vært påkrevd til 9 klassesetrinn, som er delt inn i to internasjonalt anerkjente påfølgende stadier: grunnskole (1. til 5. klasse , for elever fra 6 til 11 år), som tilsvarer ISCED 1 og ungdomsskole (6. til 9. klasse , for elever fra 11 til 15 år), som tilsvarer ISCED 2.¹⁶

I grunnskolen blir alle fag vanligvis undervist av én lærer. I ungdomsskolen har ulike fag ulike lærere med passende lærerkompetanse. Lærere er pålagt å fullføre mastergradsstudier. Det overordnede målet med grunnopplæringen som helhet er å gi elevene det grunnleggende om allmenopplæringen som vil forberede dem til å komme inn på ulike typer videregående skoler. I 2020 ble 124 001 barn registrert i en første klasse på barneskolen, 59 580 av dem var jenter og 64 421 av dem var gutter. Dessuten ble 1 676 barn av det totale antallet tatt opp til utdanning ved noen av de alternative grunnskolene i Tsjekia.¹⁷

¹⁶ Det tsjekkiske statistikkkontoret. https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

¹⁷ Kunnskaps-, ungdoms- og idrettsdepartementet. <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>

Ved fylte 15 år går elevene over fra barneskolen til ungdomsskolen. De kan velge mellom en rekke ungdomsskoler:

- grammatikkskoler med generell akademisk utdanning som forbereder studentene til universitetsstudier,
- spesielle typer skoler inkludert tekniske høyskoler, handelshøyskoler, landbruksskoler, sykepleierskoler, kunst- eller musikkskoler (konservatorier),
- fagskoler som utdanner arbeidstakere til praktiske jobber (bilmekanikere, bakere, servitører osv.).

Videregående opplæring varer vanligvis i 4 år, og ved grammatikk- og spesialskoler avsluttes den med en skoleavslutningseksamen som kreves av alle universiteter og høyskoler. Universiteter og høyskoler gir høyere utdanning som varer fra 3 til 5 år. Hver ungdomsskoleutdannet kan søke på så mange universiteter og høyskoler de vil, men de må bestå en opptaksprøve i de fagene universitetet har spesialisert seg på. I Tsjekkia er det mulig å studere gratis ved offentlige skoler opp til 26 år.

LIKESTILLING OG KJØNNSFORSKJELLER

Det viktigste tsjekkiske nasjonale utdanningspolitiske dokumentet er Framework Educational Program - FEP (på tsjekkisk: Rámcový vzdělávací program - RVP). I det dokumentet knyttet til grunnskoler i Tsjekkia reflekteres likestillingsspørsmålene bare kort. Utdanningsområdet kalt Mennesker og deres verden er det eneste utdanningsområdet i rammeprogrammet for utdanning som kun er laget for første trinn i grunnopplæringen. Innholdet i dette omfattende området angår mennesker, familie, samfunn, hjemland, natur, kultur, teknologi, helse og andre temaer. Gjennom det utdanningsområdet skal likestilling reflekteres. Som det står skrevet i FEP: «Elever innser gradvis viktigheten og essensen av toleranse, bistand, gjensidig respekt og solidaritet blant mennesker, inkludert likestilling. De lærer hvordan mennesker kommer sammen, koser seg og skaper kultur. De lærer om grunnleggende rettigheter og plikter, men også om problemer knyttet til sameksistens mellom mennesker, hele samfunn eller til og med verden (globale problemer).»¹⁸

Denne forskriften gir imidlertid ingen veiledning om hvordan man kan fremme likestillingsprinsippet i den daglige undervisningspraksisen på skolen. Sannheten er at det ikke er plikt til å sette seg inn i feltet likestillingsspørsmål for pedagogikkstudentene. Så lærerne i grunnskolen kan produsere kjønnsstereotyper og/eller kjønnsfordommer i sitt daglige arbeid.

¹⁸ Kunnskaps-, ungdoms- og idrettsdepartementet. Rammeutdanningsprogram for grunnopplæringen. <https://www.msmt.cz/areas-of-work/basic-education-1?highlightWords=Framework+Educational+Programme>

Moderne tsjekkiske utdanningssystem håndhever strukturelle begrensninger og tar ikke fullt ut de spesielle behovene til enkeltpersoner. For eksempel, i 2018, basert på en omfattende studie, konkluderte det tsjekkiske skoleinspektoratet med at undervisningsmetoder påvirker utdanningsresultater. For eksempel, i skoler som bruker innovative, praktiske og forskningsorienterte undervisningsmetoder, er jenter like vellykkede innen naturvitenskap som gutter. Men jenter som går på skolen med en tradisjonell tilnærming til metodikk har en tendens til å ligge bak gutter så vel som jevnaldrende fra mer innovative utdanningsmiljøer.

Læringspunkter

Utdanningssystemene i europeiske land, inkludert Estland, Tsjekia og Norge er forskjellige, noe som gjør direkte sammenligninger vanskelig.

Juridiske rammer og nasjonale læreplaner varierer når det gjelder betydningen av likestillingsspørsmål på skolen.

Skoler har ulik grad av autonomi når det gjelder utforming av læreplaner, læringsmiljøer og undervisning i forhold til å inkludere kjønn på tvers av fag og skolekulturer.

Autonomi betyr ikke nødvendigvis at lærere prioriterer likestillingsspørsmål på grunn av manglende kjønnsbevissthet og høy arbeidsbelastning.

Opplæringsmodulene her er en nyttig ressurs for lærere for å takle ulike aspekter av kjønn i klasseromsundervisning og skolemiljø.

¹⁹ Tsjekkisk skoleinspektorat https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Sekundarni-analyza-Vliv-slozeni-tridy,-metod-uplat/PISA_2015.pdf

Videre lesning

- Kjønn i nasjonale utdanningsdokumenter og undervisningsressurser, og i lærernes pedagogiske tilnærminger og daglige undervisningspraksiser i Østerrike, Tsjekkia og Ungarn <https://gendersensed.eu/wp-content/uploads/2019/08/Comparative-report.pdf>
- ABC for likestilling i utdanning: egnethet, oppførsel, selvtillit. Vedlegg 1 Hva enkelte land gjør for å fremme likestilling i utdanning. <https://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-gender-eng.pdf>
- Lovende nordisk praksis i likestillingsfremmende arbeid i grunnopplæring og barnehager <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526211558.pdf>
- European Commission/EACEA/Eurydice, 2020. Likestilling i skoleutdanning i Europa: Strukturer, politikk og elevprestasjoner. Eurydice-rapport. Luxembourg: Publications Office of the European Union. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/eurydice/files/equity_2020_0.pdf

Video

- Utdanning i Estland – Generell oversikt <https://www.youtube.com/watch?v=32Hw0Va9Jqk>

Dag 1 // Modul 3

Hva er sex, hva er kjønn? Hvorfor er det viktig å skille?

Læringsmål

- å forstå begrepet kjønn
- å forstå begrepene kjønn, maskulinitet og femininitet
- å se hvordan det å skille mellom begrepene kjønn og kjønn i prinsippet kan bidra
- å utforme undervisningspraksis som fremmer likestilling

Hva er kjønn?

Den sosiale kategorien kjønn, som deler de fleste mennesker inn i to grupper basert på deres reproduktive funksjoner, er en av de grunnleggende organisasjonsstrukturene i det menneskelige samfunn. På engelsk skiller man mellom «sex» som er biologisk kjønn, og «gender» som er sosialt kjønn.

Kjønn i betydningen «sex» refererer til de biologiske og fysiske forskjellene mellom menn og kvinner. De viktigste biologiske forskjellene mellom dem er knyttet til rollene som kvinner/kvinner og menn/menn har i menneskelig reproduksjon - kvinner føder babyer, mens menn ikke gjør det.

Hva er sosialt kjønn?

Biologisk og sosialt kjønn, som vi kan oversette gender som, er ikke det samme. Sosialt kjønn refererer til de sosialt konstruerte egenskapene til kvinner og menn – som normer, roller og relasjoner til og mellom grupper av kvinner og menn. Det varierer fra samfunn til samfunn, er i konstant endring og ser forskjellig ut i ulike miljøer, tidsepoker og i ulike deler av verden. Kjønn bestemmer hva som forventes, tillatt og verdsatt hos en kvinne eller mann i en gitt kontekst. I de fleste samfunn er det forskjeller og ulikheter mellom kvinner og menn når det gjelder ansvar som tildeles, aktiviteter som utføres, tilgang til og kontroll over ressurser, samt beslutningsmuligheter.

Biologisk kjønn

- biologiske og fysiologiske forskjeller mellom kvinner og menn
- har to hovedkategorier - menn og kvinner
- endres ikke naturlig over tid
- varierer ikke mellom eller innenfor kulturer

Sosialt kjønn

- sosiale og kulturelle forskjeller mellom kvinner og menn
- har to hovedkategorier: maskulin og feminin
- definerer hva det vil si i samfunnet å være mann eller kvinne, kjønnsroller og normer
- endres hele tiden i henhold til tid og kontekst

Figur 1: Kjønn versus kjønn

Kjønn i samfunnet er i stor grad en sosial konstruksjon. Distinksjoner basert på biologisk kjønn kan måles statistisk, mens kjønnsforskjeller innebærer mer subtile distinksjoner på mannlige og kvinnelige roller.

Som enhver sosial konstruksjon, innebærer kjønn vilkårlige verdier som lett kan manipuleres, endres eller utveksles. For eksempel ble noe så enkelt som fargene rosa og blå, som vi i dag forbinder med henholdsvis feminine og maskuline attributter, brukt i motsatt rekkefølge frem til begynnelsen av det tjuende århundre. Tradisjonelt ble blått assosiert med delikatesse, vennlighet og temperament, egenskaper som vi i dag vurderer innenfor det kvinnelige spekteret. Samtidig ble rosa oppfattet som en utvannet versjon av rødt, som projiserte makt, dominans og proaktivitetsegenskaper som vi forbinder med maskulinitet.²⁰

Ettersom en sosial konstruksjon kjønn skapes hele tiden, blir det gjort hjemme, i barnehagen og på skolen både bevisst og ubevisst. Følgelig, når barn går inn i tidlige læringsmiljøer, har de allerede utviklet kjønnsbaserte forventninger og atferd og til en viss grad akademiske preferanser og opplevde evner.

Utfordringen for læreren kommer hvis de blander sammen kjønn og kjønn og begynner å se på kjønn som medfødt. Som vi så, er ikke kjønn fast og bør ikke hindre elever, jenter eller gutter fra å delta i noen aktivitet eller ta et livsvalg. I virkeligheten er det svært få aktiviteter eller valg som ikke er åpne for både gutter og jenter.

²⁰ Opinion: Gender Roles and Stereotypes in Early Education. <https://observatory.tec.mx/education/news/education-gender-role>

Det er noen språk som ikke har et eget ord for "kjønn", blant dem estisk. Begrepet "sugu" brukes om hverandre i å snakke om biologiske og sosialt avledede roller for både menn og kvinner.

HVORFOR ER DET VIKTIG Å SKILLE MELLOM ULIKE FORSTÅELSER AV "KJØNN"?

Å skille mellom biologisk og sosialt kjønn hjelper oss å forstå at det meste av det jenter og gutter forventes å gjøre er innlært atferd. Så husk at vi lærer kjønn, vi er ikke født med å vite hvem som har rosa eller blått på seg.

Noen mennesker kan tro at det er "naturlig" for jenter å være stille og at det er "naturlig" for gutter å være aggressive. Dette er imidlertid også innlært atferd. Disse lærte og aksepterte rollene, forventningene og atferdene er så forankret i våre kulturer at de fleste, inkludert lærere, ikke kan forestille seg at de kan endres. Det er imidlertid viktig å huske på at alt som læres også kan være ulært.

Lærerebidra til å skape kjønn ved å behandle jenter og gutter likt eller ulikt, ved å velge og bruke læreplaner, studiemateriell, samhandling med elever og ledelsesstiler som enten bidrar til å fremme tradisjonelle kjønnsroller eller utfordre dem.

Du får mange tips og ideer for å utfordre tradisjonelle kjønnsroller i klasserommet i dag 2 modul 1-4.

ØVELSE

REFERERER UTSAGNET NEDENFOR TIL KJØNN (BIOLOGISK) ELLER KJØNN (SOSIAL KONSTRUKSJON)?

1. Kvinner føder babyer, det gjør ikke menn.
2. De fleste grunnskolelærere er kvinner.
3. Kvinner ammer babyer.
4. I de fleste land tjener kvinner betydelig mindre enn menn.
5. Guttestemmer knekker i puberteten, jentestemmer gjør det ikke.
6. I de fleste land gjør kvinner mer husarbeid enn menn.

SVAR: KJØNN 1,3,5

ØVELSE

Tenk på og skriv ned de tre viktigste prestasjonene i livet ditt som du virkelig er stolt av. Etter å ha gjort dette, tenk på og skriv ned de tre viktigste egenskapene dine som hjalp deg med å oppnå disse tingene? Er dette feminine eller maskuline trekk? Eller en blanding av begge?

Hva kan budskapene fra denne øvelsen for å styrke jenter og gutter være?

Speilbilde

Distinksjonene som er gjort ovenfor har en kritisk rolle for å forstå hvordan kjønn, kjønn, kjønnsroller og normer henger sammen med utdanningskontekster. For å utforske emnet videre, her finner du flere dimensjoner av kjønn.

En persons kjønn er den komplekse sammenhengen mellom tre dimensjoner: kropp, identitet og uttrykk. Se nedenfor hvordan de henger sammen.

- **Kropp:** vår kropp, vår opplevelse av vår egen kropp, hvordan samfunnet kjønner kropper, og hvordan andre samhandler med oss basert på kroppen vår.
- **Identitet:** vår dypt holdte, indre følelse av selvtillit som mann, kvinne, en blanding av begge eller ingen av dem; hvem vi privat kjenner oss selv for å være.
- **Uttrykk:** vårt offentlige kjønn. Hvordan vi presenterer kjønnnet vårt i verden og hvordan samfunnet, kulturen, fellesskapet og familien oppfatter, samhandler med og prøver å forme kjønnnet vårt. Kjønnsuttrykk er også relatert til kjønnsroller og hvordan samfunnet bruker disse rollene for å prøve å håndheve samsvar med gjeldende kjønnsnormer.

Gender
Gender roles and norms

Gender expression

Body / sex

**Gender
identity**

Læringspunkter

Sex og kjønn er forskjellige ting.

Seksuelle egenskaper er biologisk bestemt og forblir de samme gjennom tidene og på tvers av samfunn.

Kjønn refererer til rollene tildelt menn og kvinner i et gitt samfunn som endres over tid.

Å kjenne skillet mellom begrepene sex og kjønn bidrar til å utforme undervisningspraksisen din og bidrar til å utvide elevenes karriere- og livsvalg.

Videre lesning

- Sex og kjønn. En rekke definisjoner er fremmet av forskjellige organisasjoner . De gir et nyttig utgangspunkt for diskusjon.
<https://www.coe.int/en/web/gender-matters/sex-and-gender>

Videoer

- Sex og kjønn <https://www.youtube.com/watch?v=msqi1qEPjc0>
- #SexVsGender #sosiologi . Hva er forskjellen mellom kjønn og kjønn
https://www.youtube.com/watch?v=727CdJ6C_Xw

Dag 1 // Modul 4

Hva er kjønns sosialisering?

Læringsmål

- å definere begrepet kjønns sosialisering
- å introdusere hovedagentene for kjønns sosialisering
- å forstå utviklingen av kjønnsforskjeller
- å bevisstgjøre lærerne om kjønns sosialiseringstekstene på skolen og i klasserommet

HVA ER KJØNNSSOSIALISERING?

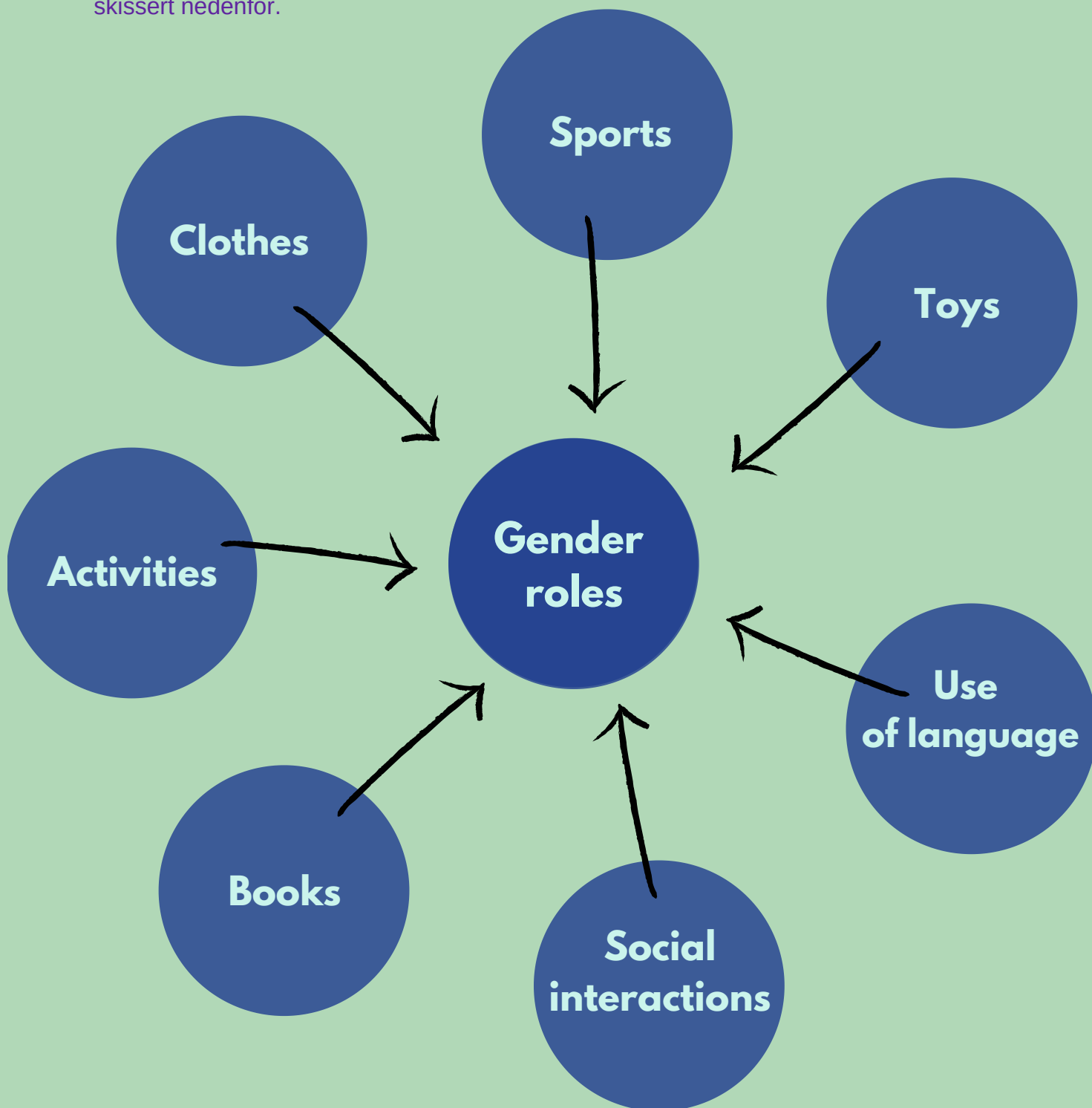
I forrige modul lærte du at etter å ha blitt født inn i et eller annet kjønn, blir individer deretter sosialisert i henhold til kjønnsforventninger og roller. Kjønns sosialisering er prosessen der barn lærer om sosiale forventninger, holdninger og atferd knyttet til ens kjønn.²¹

Kjønns sosialisering begynner så snart babyer er født. Sykehusets ansatte kunngjør: "Det er en gutt!" eller "Det er en jente!". Så snart den nyfødte er ryddet opp og veid, pakkes den inn i enten et rosa eller blått teppe. Voksne, enten de er bevisst eller ikke, behandler spedbarnsjenter mer skånsomt enn spedbarnsgutter, og kommenterer de delikate egenskapene til jenter, men de sterke egenskapene til mannlige spedbarn. For eksempel, så snart 24 timer etter fødselen av et barn, beskriver mødre og fedre kvinnelige spedbarn som finere, mykere, mindre og mer uoppmerksomme sammenlignet med mannlige spedbarn. Dette skjer til tross for mangelen på signifikante forskjeller mellom kvinnelige og mannlige spedbarn i både fødselslengde og vekt.²²

²¹Kjønn. Tidlig sosialisering. <https://www.child-encyclopedia.com/sites/default/files/syntheses/en/2492/gender-early-socialization-synthesis.pdf>

²²Florence L.(2004) Kjønnsoppnåelse i barndommen Encyclopedia of Applied Psychology , <https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/gender-socialization>

I en alder av tre har barn dannet sin egen kjønnsidentitet . De har også begynt å lære kulturens kjønnsnormer, inkludert hvilke leker, aktiviteter, atferd og holdninger som er knyttet til hvert kjønn.²³ De viktigste faktorene som bidrar til sosialisering til kjønnsroller er skissert nedenfor.

Figur 2. Faktorer som bidrar til sosialisering til kjønnsroller.

Kjønns sosialisering er prosessen der vi lærer vår kulturs kjønnsrelaterte regler, normer og forventninger, og som sådan er det i stor grad sosialisering av kjønnsforskjeller.

²³ <https://www.thoughtco.com/gender-socialization-definition-examples-4582435>

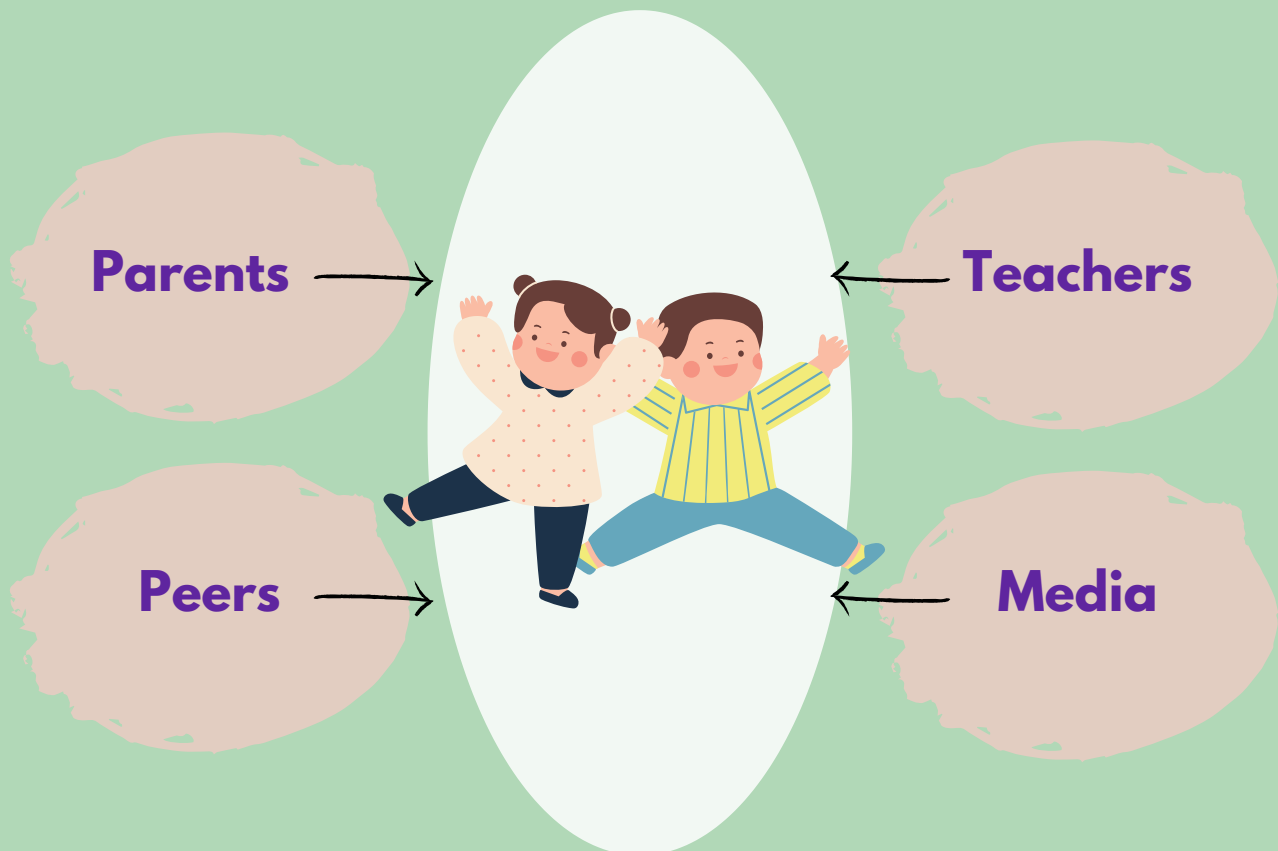
Fra tidlig alder oppfordres gutter til å være aktive og eventyrlystne i leken sin, de forventes å oppføre seg mer aggressivt og ta på seg ledende roller, mens jenter forventes å være og se "snille ut", være fokuserte på utseende og ta på seg omsorg og pleie roller.

Forståelse av kjønn og kjønnsrelasjoner begynner hjemme og på skolen.

HVEM ER DE VIKTIGSTE AKTØRENE FOR KJØNNSSOSIALISERING?

En agent for kjønnsosialisering er enhver person eller gruppe som spiller en rolle i kjønnsosialiseringprosessen i barndommen. De fire primære agentene for kjønnsosialisering for barn er foreldre, lærere, jevnaldrende og media.

I dag tror man i stor grad at de fleste kjønnsforskjeller tilskrives forskjeller i sosialisering, snarere enn genetiske og biologiske faktorer.²⁴

Figur 3. Agenter for kjønnsosialisering.

²⁴ Kjønn og sosialisering. <https://courses.lumenlearning.com/boundless-sociology/chapter/gender-and-socialization/>

Foreldre . Fra og med fødselen kommuniserer foreldre forskjellige forventninger til barna sine avhengig av kjønn. Ved å gi datteren en dukke eller sønnen deres en lastebil, kommuniserer de budskapet om at visse leker og aktiviteter korresponderer med et bestemt kjønn, selv om de kan ha de beste intensjoner om ikke å begrense barn i henhold til antagelser om hva som gjør en jente og hva som gjør en gutt. De gjør det på grunn av sin egen kjønns sosialisering.

Les mer om kjønns sosialisering i førskolesammenheng Dag 1 Modul 1 Hvorfor snakker vi om kjønns sensitiv opplæring i barnehager? Dag 1 Modul 2 En rosa og blå verden

Når barn når barneskolealder, imiterer de rollene til kjønn sitt og oppmuntrer eller fraråder visse kjønnsbaserte atferd blant jevnaldrende.

Skoler er viktige kontekster for kjønns sosialisering. Skoler påvirker kjønns differensiering via to primære kilder: lærere og jevnaldrende.

Lærere og jevnaldrende er tross alt like påvirket av stereotypiene som foreldre, og det er derfor like sannsynlig at de foreviger dem i sitt eget miljø. Mye av kjønns sosialisering skjer utenfor klasserommet i de utenomfaglige og uformelle aktivitetene på skolen, der kjønnsbaserte valg råder med jenter som velger kunstneriske aktiviteter og gutter for lagidretter.

Skoler fungerer som en sosialisering agent gjennom den skjulte læreplanen som du kan lese mer om i dag 2 modul 6.

Lærernes holdninger og forventninger og deres kjønnede budskap og interaksjoner med elever i klasserommet ha stor innvirkning på formingen kjønns roller og identiteter.

For eksempel kan det å skille elever etter kjønn for aktiviteter eller disiplinere elever forskjellig avhengig av kjønn forsterke barnas tro og antakelser om kjønns forskjeller generelt.

Å forvente og tolerere ulik atferd fra gutter og jenter viser hvordan sosialisering på skolenivå foregår. Mens risikoatferd hos gutter, som å utfordre lærernes autoritet, forventes og til tider til og med berømmes, kan selvheldelse hos jenter bli sett på negativt og stemplet som ufeminin.

På noen skoler brukes jenter som en siviliserende innflytelse på mannlige elever. Forstyrrende gutter blir omplassert til å sitte i nærheten av eller sammen med jenter. Dette påvirker imidlertid jenters læring og elevenes holdninger til klasse miljøet. Når lærere bruker denne praksisen, forsterker det stereotypen om at gutter er udisiplinerte, mens jenter er samarbeidsvillige og ryddige. Det innebærer også at gutter trenger å passe på, og at det er jentenes morsrolle å gjøre det.

²⁵ En lærerveiledning til kjønns sensitivitet i klasserommet. Forebygge og reagere på skjevheter og mobbing. <https://www.aware.org.sg/wp-content/uploads/Teachers-guide-to-addressing-gender-stereotypes-in-the-classroom.pdf>

Hvis lærere viser en ettergivende holdning til seksuell trakassering mot jenter og ikke går inn, forsterker de sosialiseringen av jenter som mindreverdige.

Samspill med jevnaldrende har en betydelig rolle å spille i kjønns sosialisering. Gjennom jevnaldrende interaksjoner lærer barn hva jevnaldrende forventer av dem som gutter eller jenter.

Når de når skolealder, begynner barna å spille forskjellige spill basert på kjønn. Gutter har en tendens til å spille sport og andre konkurransedyktige lagspill styrt av lite fleksible regler og relativt mange roller, mens jenter har en tendens til å spille mindre, samarbeidsspill som hopp og tau med færre og mer fleksible regler. Selv om jenter er mye mer involvert i sport nå enn for en generasjon siden, vedvarer disse kjønnsforskjellene i leken deres som ungdom og fortsetter å forsterke kjønnsrollene. For eksempel oppmuntrer de til konkurransekraft hos gutter og samarbeid og tillit blant jenter. Gutter som ikke er konkurransedyktige, risikerer å bli kalt "tisse" eller andre ord av jevnaldrende. Mønstrene vi ser hos voksne hanner og kvinner har altså røtter i leken som små barn.²⁶

Kolleger ikke bare bidra til å opprettholde kjønnsroller, men også å påtvinge dem andre, og fortelle dem at visse ting eller atferd er eller ikke er "passende" for deres kjønn. For eksempel å kommentere at "langt hår er for jenter mens kort hår er for gutter", eller å erte og ekskludere jenter som ikke samsvarer med standardene for kvinner kroppsideal.

Barn som ligner mest på de tradisjonelle rollene får typisk mest respekt. På den annen side blir gutter og jenter som viser ikke-konform oppførsel vanligvis utstøtt av jevnaldrende jevnaldrende og kan bli utsatt for mobbing og trakassering. Dette kan føre til negative effekter for elevene, som for eksempel lavere selvtillit.²⁹

Mye av gruppepress er utenfor lærerens radar, noe som gjør det ofte vanskelig for læreren å trå til. Les mer om gruppepress og mobbing på skolen og hvordan du kan forholde deg til dem i dag 2 Modul 6 Hvordan er kjønnsstereotyper relatert til kjønnbasert skolevold og mobbing og hvordan kan skolene takle problemet?

²⁶ Rebecca Laff og Wendy Ruiz (2021) Socialisation and Gender Social Science Libretext. [https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Early_Childhood_Education/Book%3A_Child_Family_and_Community_\(Laff_and_Ruiz\)/4%3A_How_Does_Gender_Influence_Children_Families_and_Communities/4.03%3A_Socialization_and_Gender](https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Early_Childhood_Education/Book%3A_Child_Family_and_Community_(Laff_and_Ruiz)/4%3A_How_Does_Gender_Influence_Children_Families_and_Communities/4.03%3A_Socialization_and_Gender)

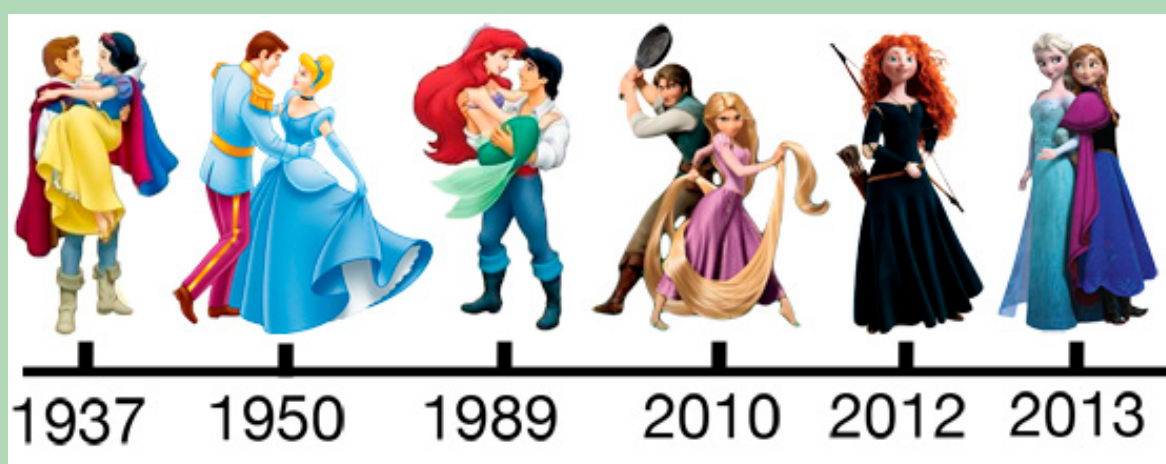
Boundless. "Gender Socialisation." Sociology – Cochise College Boundless, 26 May. 2016.

²⁷ <https://www.boundless.com/users/493555/textbooks/sociology-cochise-college/gender-stratification-and-inequality-11/gender-and-socialization-86/gender-socialization-495-3393/>

Medier, inkludert filmer, TV og bøker fremmer ofte stivt definerte kjønnsroller og lærer barn hva det vil si å være gutt eller jente, hvorved de forsterker ideer om hvilken atferd som er eller ikke er akseptabel og verdsatt for et bestemt kjønn.

Til tross for noen nyere fremskritt innen barnebøker og -filmer, er "Prinsesse"-kulturen – der unge jenter oppfordres til å sette pris på fysisk utseende og likeability fremfor intellektuell evne og å se sosial status som nært knyttet til å være i et forhold med et medlem av det motsatte sex – er fortsatt mye fremmet.²⁸

Siden media er et veldig kraftfullt informasjonsmiddel, kan media også forme og fremme nye kjønnsroller, akkurat som det fremgår av utviklingen av Disney-prinsessebilder nedenfor.

Figur 4. Disney-prinsesser gjennom tidene.²⁹

SOSIALISERTE KJØNNSROLLER OG BARNES YRKESVALG

De kjønnsdelte meldingene barn får på skolen om jenters og gutters forutsetninger påvirker elevenes fagvalg og har betydning for deres fremtidige karriere.

Nyere studier³⁰ viser at gutter og jenter mellom fire og ni år allerede har en differensiert oppfatning av de faglige egenskapene som tilskrives menn og kvinner. Guttene assosierte styrke og intelligens med menn, mens kvinner ble mer knyttet til vennlighet og omsorgsoppgaver. Dette påvirker også barnas syn på hvem som vanligvis har de høyeste stillingene eller får høyere lønn, enten det er kvinner eller menn.

²⁸ <https://neu.org.uk/media/2926/view>

²⁹ <https://www.theodysseyonline.com/the-evolution-of-gender-roles-in-disney-princess-movies>

³⁰ Irene Solbes-Canales, Susana Valverde-Montesino and Pablo Herranz-Hernández (2020) Socialisation of Gender Stereotypes Related to Attributes and Professions Among Young Spanish School-Aged Children.

Ved å bli eldre blir folks tro på kjønn mer nyansert og fleksibel, men kjønns sosialisering har fortsatt en viss innvirkning på atferden vår på skolen, på arbeidsplassen og i relasjonene våre.

Holdningene og forventningene rundt kjønnsroller er vanligvis ikke basert på noen iboende eller naturlige kjønnsforskjeller, men på kjønnsstereotypier, eller overforenklede forestillinger om holdninger, egenskaper og atferdsmønstre til menn og kvinner.

For å utforske emnet videre, les dag 1 modul 5 Hva er kjønnsstereotypier og deres kortsiktige og langsiktige effekter på elever?

Læringspunkter

Kjønns sosialisering er prosessen med å lære sin kjønnsrolle.

De viktigste sosialiseringsagentene er foreldre, lærere, jevnaldrende og media.

Kjønns sosialiserings praksis som foregår på skolen kan minimere eller overdrive kjønnsforskjeller.

Kunnskap om kjønns sosialisering hjelper lærere å forstå og endre kjønnsnormer for å utvide elevenes valg.

Videre lesning

- Kjønnssosialisering <https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/gender-socialization>
- Kjønn: tidlig sosialisering <https://www.child-encyclopedia.com/gender-early-socialization>
- Likemannssosialisering av kjønn hos unge gutter og jenter <https://www.child-encyclopedia.com/gender-early-socialization/according-experts/peer-socialization-gender-young-boys-and-girls>
- Cole, Nicki Lisa, Forstå sosialisering i sosiologi. ThoughtCo, 16. februar 2021 <https://www.thoughtco.com/socialization-in-sociology-4104466>
- Vinney, Cynthia. Hva er kjønnssosialisering? Definisjon og eksempler. ThoughtCo, 29. juni 2021, <https://www.thoughtco.com/gender-socialization-definition-examples-4582435>

Videoer

- Kjønnssosialisering <https://www.youtube.com/watch?v=8QWfCrNHKYA&t>
- Hva er kjønnssosialisering? <https://www.youtube.com/watch?v=E0ke7ar9A0w>
- Jeg er #InspiringTheFuture <https://www.youtube.com/watch?v=BvfGyMnEMSs>

Dag 1 // Modul 5

Hva er kjønnsstereotyper og deres kortsiktige og langsiktige effekter på elever?

Læringsmål

- For å forstå hva kjønnsstereotyper er
- For å forstå virkningen av kjønnsstereotyper på jenter og gutter
- Å identifisere områder for å utfordre kjønnsstereotyper på skolen
- Å identifisere nye utfordringer for å overvinne kjønnsstereotyper i utdanning

SPEILBILDE

Hvilke egenskaper forventer samfunnet ditt av kvinner? Hvilke egenskaper forventer samfunnet ditt av menn? Er disse forventningene like eller forskjellige?

Speilbilde. Se for deg selv en "typisk gutt" eller en "typisk jente" i samfunnet ditt. Hvilke egenskaper har de? Er det etter din mening flere likheter enn forskjeller mellom jenter og gutter?

Du har sikkert hørt uttrykket "Kvinner er fra Venus, menn er fra Mars". Det er en setning som ofte brukes for å forklare observerte forskjeller i måten kvinner og menn tenker, føler og handler, og som antyder at kvinner og menn iboende er like forskjellige som om de var fra forskjellige planeter og arter. John Grays bok fra 1992 under samme navn har vært så populær i verden at den har overskygget mye av forskningen som tyder på at opplevde forskjeller mellom menn og kvinner til syvende og sist er en sosial konstruksjon³¹ og kjønnsforskjeller i sosial-emosjonelle og kognitive ferdigheter har blitt sterkt overdrevet³² og er forårsaket av kjønnsstereotyper.

³¹Michael Kimmel. "Venus, Mars eller planeten Jorden? Kvinner og menn i et nytt årtusen"
<https://www.youtube.com/watch?v=U-rpbihTvIY>

³²Niobe Way Venus, Mars og myten om kjønnsstereotyper.
<https://www.forbes.com/sites/forbeswomanfiles/2011/07/27/venus-mars-and-myth-of-gender-stereotypes/?sh=2287562a7497>

Kvinner og menn, gutter og jenter er ikke så forskjellige. Hver lærer kjenner til individuelle gutter som ikke er atletiske, eller spesielle jenter som er spesielt urolige i klassen. Forskjellene innenfor hver kjønnsgruppe er generelt langt større enn eventuelle forskjeller mellom gruppene.³³

På skolen, akkurat som i samfunnet for øvrig, har vi en tendens til å forvente og understreke forskjellene mellom jenter og gutter, kvinner og menn som opprettholdes av rådende kjønnsstereotyper. Internasjonale og nasjonale utdanningspolitiske dokumenter omtaler kjønnsstereotyper som den største utfordringen for likestilling i utdanning.³⁴

HVA ER KJØNNSSTEREOTYPIER?

En kjønnsstereotypi er et generalisert syn eller forforståelse om egenskaper eller egenskaper som er eller burde være i besittelse av kvinner og menn eller rollene som er eller bør utføres av menn og kvinner. Kjønnsstereotyper har beskrivende komponenter, som er oppfatninger om hva menn og kvinner vanligvis gjør. Imidlertid inneholder de også sterke foreskrivende komponenter eller oppfatninger om hva menn og kvinner bør gjøre.

Kvinnelige stereotype roller inkluderer å være emosjonell, omsorgsfull og ha behov for beskyttelse. Mannlige stereotype roller inkluderer å være rasjonell, karrieredrevet og sterk. Disse antakelsene kan være negative (f.eks. kvinner er irrasjonelle, menn er ufølsomme) eller tilsynelatende godartede (f.eks. kvinner er omsorgsfulle, menn er ledere).

Figur 5. Kjønnsstereotyper.³⁵

³³ Kjønnsforskjeller i klasserommet.

<https://courses.lumenlearning.com/suny-educationalpsychology/chapter/gender-differences-in-the-classroom/>

³⁴ Tradisjonelle stereotyper er fortsatt den største utfordringen for likestilling i utdanning.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_10_695

³⁵ Gender stereotypes. <https://www.issuesonline.co.uk/articles/gender-stereotyping>

Kjønnsstereotyper _ er en årsak til og et resultat av kjønnssoialisering: jenter og gutter forventes å handle på visse måter som er sosialisert fra fødselen. Innen de kommer til skolen har mye av prosessen med internalisering av kjønnsforventninger og kjønnsroller funnet sted. Allerede ved rundt fem til syv år har barn en tendens til å identifisere seg sterkt med forventninger til sitt eget kjønn og vil sannsynligvis aktivt tilpasse seg stereotyper.

Kjønnsstereotyper stammer fra samfunnet, fra direkte og indirekte observasjon av kjønnsroller. I den grad mennesker i samme samfunn har lignende observasjoner, blir disse troene til delte kulturelle forventninger. I mange tilfeller kommer kjønnsstereotyper til uttrykk gjennom språket vi bruker.

	Gutter	Jenter
Forventning	Sterk, eventyrlysten, rasjonell, aggressiv, uavhengig, dominerende, avgjørende, logisk, følelsesløs, selvsikker, tøff, støyende, modig, utfordrende, leder.	Sensitiv, omsorgsfull, mild, svak, avhengig, passiv, snill, intuitiv, underdanig, emosjonell, ulogisk, snakkesalig, ubesluttsom, stille, omsorgsfull.
Sosialisering	Leker fokusert på: action, konstruksjon, teknologi, kamp og erobring. Sosial forsterkning gjennom førskole, skole, media, foreldre og omsorgspersoner.	Leker med fokus på: babydukker, matlaging, prinsesser, kunst og håndverk. Sosial forsterkning gjennom førskole, skole, media, foreldre og omsorgspersoner.
Kjønnsroller	Menn er fysisk sterke, aggresjon er en akseptabel del av mannlig atferd, vilje til å ta risiko (superhelter / actionfigurer). Yrker: IT- spesialister, mekanikere, ingeniører, ledere, politikere.	Kvinner setter stor pris på utseende og det å være pen, er hyggelige, søte og milde, og utfører underdanige roller (prinsesser). Yrker: lærere, sykepleiere, sosionomer, kosmetologer.

Bord 1. Vanlige kjønnsstereotyper knyttet til forventninger, sosialisering og kjønnsroller til menn og kvinner/gutter og jenter (tilpasset fra likestilt lek i tidlig læring og barnepass)³⁶

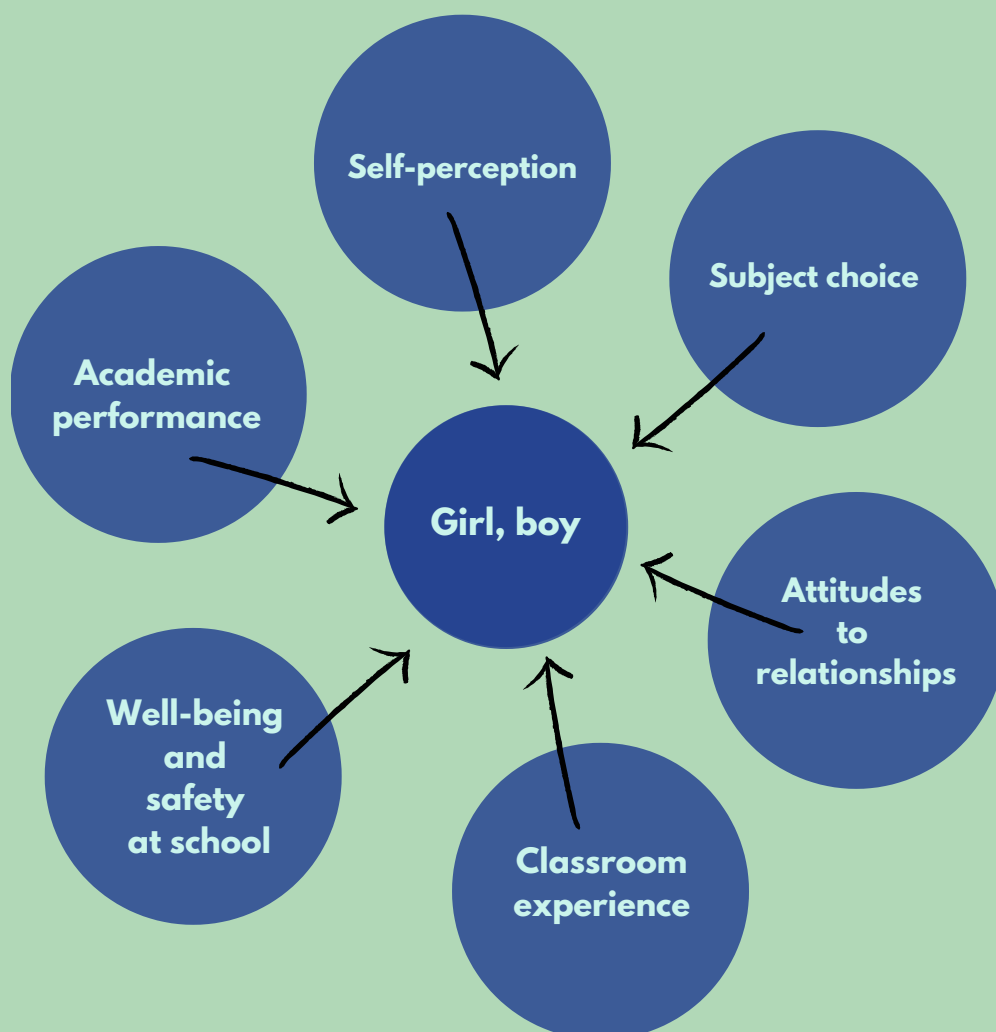
³⁶ Likestilt lek i tidlig læring og barnepass. <https://www.zerotolerance.org.uk/resources/Gender-Equal-Play-in-Early-Learning-and-Childcare.pdf>

Det er ikke noe iboende galt i å oppføre seg kjønnset, men stereotyp mannlig eller kvinnelig atferd kan potensielt være problematisk dersom barn og unges muligheter i livet begrenses på grunn av forutinntatte oppfatninger om kjønn.³⁷

HVA ER EFFEKTEN AV KJØNNSSTEREOTYPIER PÅ JENTER OG GUTTER?

Antakelsene vi gjør om gutter og jenter kan være bevisste eller ubevisste og kan resultere i ulik behandling av en gruppe sammenlignet med en annen. Kjønnstereotyper danner grunnlaget for sexisme. Sexisme refererer til fordomsfulle oppfatninger som verdsetter ett kjønn fremfor et annet.

De grunnleggende aspektene ved læring påvirket av kjønnstereotyper er gitt nedenfor.

Figur 6. Påvirkning av kjønnstereotyper på skolen

³⁷ Coyne, S., Linder, J., Rasmussen, E., Nelson, D. & Birkbeck V. (2016) Pretty as a Princess: Longitudinal Effects of Engagement With Disney Princesses on Gender Stereotypes, Body Esteem, and Prosocial Behaviour in Children *Barns utvikling*, 87(6), 1909–1925

En studie utført i Storbritannia som involverte rundt 600 barn i alderen 4 til 10 år, viste for eksempel at de rådende sosiale holdningene spiller en betydelig rolle i hvordan gutter bruker seg selv på skolen. Gutter faller akterut for jenter fordi de hele tiden får beskjed om at de ikke er klare, og verken foreldre eller lærere forventer at de skal gjøre det like bra som jenter. Dette resulterer i gutters tap av motivasjon og selvtillit. Forskernes konklusjon var at barn fra de er små fanger opp kjønnsstereotyper som er selvopplyllende.³⁸

HVA ER DE KORTSIKTIGE OG LANGSIKTIGE EFFEKTENE AV STEREOTYPING AV KJØNN?

Kortsiktige effekter av stereotyping. De skadelige effektene av disse tidlige kjønnsstereotypene oppleves av barn fra en ung alder. Dette inkluderer unge jenter som er altfor opptatt av kroppsbilde; mobbing av barn som ikke følger stereotype ideer om gutter eller jenter; samt negative følelser om seg selv blant barn som ikke samsvarer til forventede kjønnsstereotyper.

Langsiktige effekter av stereotyping. Det betyr noe om vi behandler gutter og jenter forskjellig fra de er små, fordi det setter opp et mønster for livet basert på forskjell. Selv om det ikke er noe galt med forskjell i seg selv, er det problematisk når det fører til begrensninger og diskriminering, da det kan påvirke langsiktig tillit, muligheter, prestasjoner, helse, relasjoner og mer.³⁹

Stereotype forutsetninger begrenser også unges yrkesvalg betydelig, noe som igjen bidrar til deres fremtidige arbeidsmarkedsatferd og lønnsgapet mellom kjønnene. En internasjonal undersøkelse 'Drawing the future' ba barneskolebarn i alderen 7 til 11 om å tegne et bilde av jobben de ønsker å gjøre når de blir store. Over 20 000 bidrag ble mottatt fra Storbritannia og internasjonalt. De funn antydte at barn fra en ung alder ofte stereotype jobber i henhold til kjønn og deres karrierevalg er basert på disse antakelsene. Flertallet av guttene i studien ønsket å bli idrettsutøvere og jentelærere.⁴⁰

³⁸ Kjønnsgapet: hvorfor gjør gutter det dårligere enn jenter på skolen?

<https://www.irishtimes.com/news/education/the-gender-gap-why-do-boys-do-worse-than-girls-at-school-1.1591232>

³⁹ Jakkurat som et barn. <https://www.zerotolerance.org.uk/resources/Just-Like-a-Child.pdf>

⁴⁰ Tegning av fremtiden. <https://www.educationandemployers.org/drawing-the-future-report-published/>

HVA ER DE NEGATIVE VIRKNINGENE AV KJØNNSSTEREOTYPIER PÅ JENTER OG GUTTER?

De første ofrene for kjønnsstereotyper er jenters selvtillit, ambisjoner og forventninger. Press for å tilpasse seg det som anses som "normalt" for ens kjønn kan også ha bredere helsemessige konsekvenser, spesielt for unge jenter. Den samfunnsmessige betydningen som legges på kvinners og jenters utseende og utseende kan føre til bekymringer over kroppsbilde, og potensiell utvikling av spiseforstyrrelser.

Gutters opplevelser av kjønnsstereotyper kan være skadelige på en rekke måter, blant annet ved å bli lært opp til å undertrykke følelser, press for å fremstå som 'mannlig' og sterk og å velge fag og karriere i tråd med stereotyper i stedet for deres interesser og potensial.

Det er også fortsatt stigma forbundet med at menn tar omsorgsroller, noe som kan skape ytterligere barrierer for gutter som velger "utradisjonelle" fag og overholder samfunnets forventninger som er påvirket av stereotyper. Unge gutter, som forventes å være aktive, dominerende, sterke og stoiske, vokser opp med langt mindre følelsesmessig bevissthet enn jenter.

BBCs 2017-dokumentar "No More Boys and Girls" ba en klasse av gutter og jenter i grunnsalder om å liste synonymer for følelser og fant ut at jentene kunne nevne flere synonymer enn guttene for hver følelse bortsett fra, vesentlig, "sinne" (BBC, 2017).⁴¹

Mange barn kan se de begrensede effektene av stereotyper, men de er vanskelige å motstå når et barn ønsker å passe inn med jevnaldrende. Når vi fortsetter å si at «gutter og jenter kan gjøre alt», klarer vi ofte ikke å innse hvor mye press det er på dem til å oppføre seg på bestemte måter – eller hvor mye de tar stereotypene for gitt. Det er ikke nok for barn å bli fortalt at de kan gjøre hva som helst, de trenger å se disse budskapene reflektert i ansattes holdninger, lærebøker og skolepraksis. Det kreves en kjønns sensitiv lærer for å oppnå dette.

Les mer om de konkrete tingene læreren kan gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i dag 2 modul 1-4.

⁴¹Ikke flere gutter og jenter. Kan barna våre bli kjønnsfrie?
<https://www.bbc.co.uk/programmes/b09202lp>

Læringspunkter

Kjønnsstereotyper er utbredte oppfatninger eller generaliseringer om atferd, egenskaper og roller utført av kvinner og menn.

Lærere bør utfordre stereotyper kjønnsforskjeller og oppmuntre til diversifisering av ferdigheter og interesser for å utvide horisonten og dermed forbedre livssjansene til jenter og gutter.

Kjønnsstereotypene som videreføres av bøker som " Menn er fra Mars, kvinner er fra Venus " skader vår evne til å takle alvorlige sosiale problemer, inkludert pedagogisk underprestasjoner, skolemobbing og vold.

Videre lesning

- Kjønnsstereotyper: en introduksjon for utøvere i skoler og tidlige læringsentre <https://education.gov.scot/media/khsi24hr/gender-stereotyping-intro.pdf>
- Stereotyper stopper deg fra å gjøre ting. <https://neu.org.uk/media/2926/view>
- The Fawcett Society 2019 Gender Stereotypes in Early Childhood A Literature Review. <https://www.fawcettsociety.org.uk/gender-stereotypes-in-early-childhood-a-literature-review>

Videoer

- Kjønnstereotyper og utdanning <https://www.youtube.com/watch?v=nrZ21nD9I-0&t> Videoen ble produsert av European Institute for Gender Equality (EIGE) for å vise at kjønnstereotyper ikke alltid er åpenbare. De begynner å følge oss fra de tidligste dagene i lekebutikken og fortsetter å påvirke oss ved valg av fag på skole og karriere.
- Tegn saldoen på nytt https://www.youtube.com/watch?v=kJP1zPOfq_0 Videoen fanger provoserende hvordan barn allerede tidlig i utdanningen definerer karrieremuligheter som mann og kvinne. Da de ble bedt om å tegne en brannmann, kirurg og en jagerpilot, ble det tegnet 61 bilder av menn og bare 5 var kvinner. På bare tre måneder oppnådde Redraw the Balance 25 millioner visninger.
- Alltid #Like a Girl https://www.youtube.com/watch?v=vxd_DKsITXo Denne enormt populære videoen viser hvordan det å gjøre noe «som en jente» ser ut. Den skarpe kontrasten mellom aldersgruppenes svar belyser de negative effektene av å håndheve stereotyper.
- Teorier for kjønnsforskjeller i utdanningsresultater. Marcus Weaver-Hightower, PhD En video, basert på arbeidet til Francis og Skelton (2005, kapittel 2), som utforsker ulike teorier om hvorfor menn og kvinner har forskjellig utdanning. <https://www.youtube.com/watch?v=8r3HixMujRc>

Dag 1 // Modul 6

Hva er den skjulte læreplanen og hvilken rolle spiller den i kjønnsosialisering?

Læringsmål

- Å forstå begrepet kjønnskjevhet og skjult læreplan
- Å forklare rollen til skjult læreplan i kjønnsosialisering
- Å forstå hvordan skjult læreplan bidrar til ulikhet mellom kjønnene
- Å lære om verktøy for å gjøre skjult læreplan synlig i klasserommet

SPEILBILDE

Tenk på din daglige undervisningspraksis. Hva er din reaksjon på følgende spørsmål?

1. Do you expect and/or accept different behaviour from boys and girls, for example, quieter behaviour from girls and unruly behaviour from boys?
2. Do you expect girls to be more positive towards learning and less disruptive compared to boys?
3. Do you select boys more often than girls as group leaders when conducting group activities?
4. Do you find boys more interesting to teach than girls?
5. Do you believe boys have a better mathematics and science 'gene' than girls?

Ble du fristet til å svare på noen av spørsmålene "ja" eller "noen ganger"? For uansett hvor fordomsfri eller aksepterende vi tror oss selv er, og uansett hvor god jobb vi tror vi gjør når vi oppdrar barn, bærer vi alle ubevisst på fordommer og skjevheter. Effektene av kjønnskjevhet i klasserommet er kompliserte, og forskning tyder på at disse skjevhetene har ulemper for både gutter og jenter, men på forskjellige måter.

HVA ER KJØNNSSKJEVHET?

Kjønnskjevhet oppstår når vi gjør antagelser om atferd, evner eller preferanser til elever basert på deres kjønn. På grunn av disse skjevhetene aksepterer vi lettere bestemt atferd fra gutter og jenter og forventer at de skal lykkes på visse felt. Noen av de vanlige forutsetningene og forventningene til gutter og jenter i utdanningsmiljøet er listet opp nedenfor.

Gutter

- utviser naturlig støyende, uregjerlig oppførsel
- er akademisk dyktige,
- er rasjonelle, og
- er sosialt lite kommunikative.

Jenter

- er stille,
- høflig, og
- ivrig,
- besitter bedre sosiale ferdigheter enn gutter og
- utmerke seg i lesing og språkkunst.⁴²

Har du hørt kollegene dine uttrykke de samme ideene? Til en viss grad har vi alle ubevisste skjevheter. De stammer fra år med eksponering for kjønnete mønstre. Det er imidlertid avgjørende for lærere å bli oppmerksomme på dem siden det påvirker måten de samhandler forskjellig med jenter og gutter på, antakelsene de gjør om barn og rådene og veiledningen de gir til elevene. For å gjøre dette, må de forstå konseptet "skjult læreplan", som er et redskap der ubevisste skjevheter blir formidlet til elever i skole- og klasseromsmiljøer.

HVA ER SKJULT LÆREPLAN?

Mens den "formelle" læreplanen består av kursene, leksjonene og læringsaktivitetene elevene deltar i, samt kunnskapen og ferdighetene lærere med hensikt lærer studentene, består den skjulte læreplanen av de uuttalte eller implisitte akademiske, sosiale og kulturelle budskapene som kommuniseres til elevene mens de er på skolen.⁴³

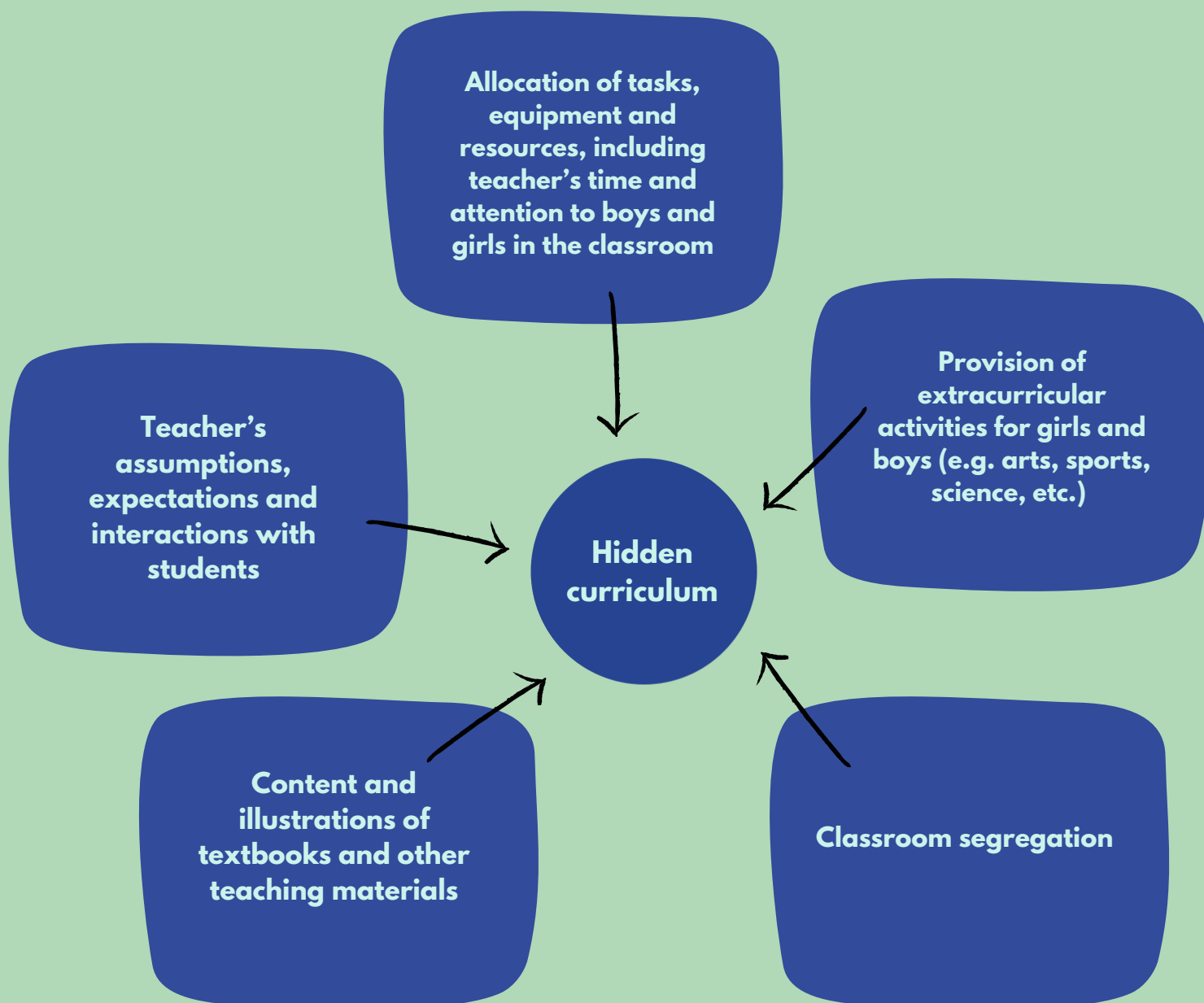
⁴² En lærerveiledning til kjønns sensitivitet i klasserommet. <https://www.aware.org/wp-content/uploads/Teachers-guide-to-addressing-gender-stereotypes-in-the-classroom.pdf>

⁴³ Skjult læreplan. <https://www.edglossary.org/hidden-curriculum/>

Gjennom den skjulte læreplanen tilegner elevene seg en rekke regler, verdier og normative atferdsmønstre som å respektere autoritet og andre elevers meninger, punktlighet, arbeidsmoral, aksept av ordre fra lærere, konformitet, vente på tur, konkurransevne, individuell verdi osv. .

Et vesentlig element i den skjulte læreplanen er kjønn. Bare tenk på en klasseromssituasjon der læreren ber gutter hjelpe til med tekniske problemer og jenter om å dekorere klasserommet. Og tenk på de skjulte budskapene som slike instruksjoner formidler til barn om jenter og gutters evner og kjønnsroller.

Den skjulte læreplanen beskrives som "skjult" fordi den vanligvis ikke er anerkjent eller undersøkt av både elever, lærere og skoleadministratorer. Som sådan kan skjult læreplan være utfordrende å avsløre. Den skjulte læreplanen er sammensatt av et bredt spekter av elementer. De viktigste i skolesammenheng er vist i figur 7.

Figur 7. Elementer i den skjulte læreplanen

HVA ER ROLLEN TIL DEN SKJULTE LÆREPLANEN I KJØNNSROLLESOSIALISERING?

Barns oppfatning av kjønnsroller påvirkes ikke bare av åpenlyse former for kjønnskjevhet, som å bli fortalt at de kan eller ikke kan utføre en oppgave på grunn av sitt kjønn, men også av den skjulte læreplanen. Den største feilen ved den skjulte læreplanen er at den kan forsterke utdaterte kjønnsroller og opprettholde kjønnsulikhet. Nedenfor finner du noen eksempler på skjult læreplan i handling knyttet til kjønnsrolleforventninger og likestillingsproblemer.

På barneskoler, for eksempel, kan det å observere at det overveldende flertallet av lærerne er kvinner forsterke stereotypen om at kvinner er spesielt egnet til å passe og undervise barn.

Et tilfeldig spørsmål spurt av læreren "Er noens far en IT-sjef?" kan forsterke ideen om at mødre ikke kan være IT-ansvarlige. Eller en kort kommentar: "Sjekket moren din leksene dine?" kan tyde på at kvinner stort sett forventes å bære hoveddelen av barnepass hjemme.

En ytterligere måte å forsterke kjønnsforskjeller på er å stille flere spørsmål til gutter enn jenter, gi gutter mer tid til å snakke eller la dem avbryte når jenter snakker, noe som får jenter til å tro at de er ulikt gutter.

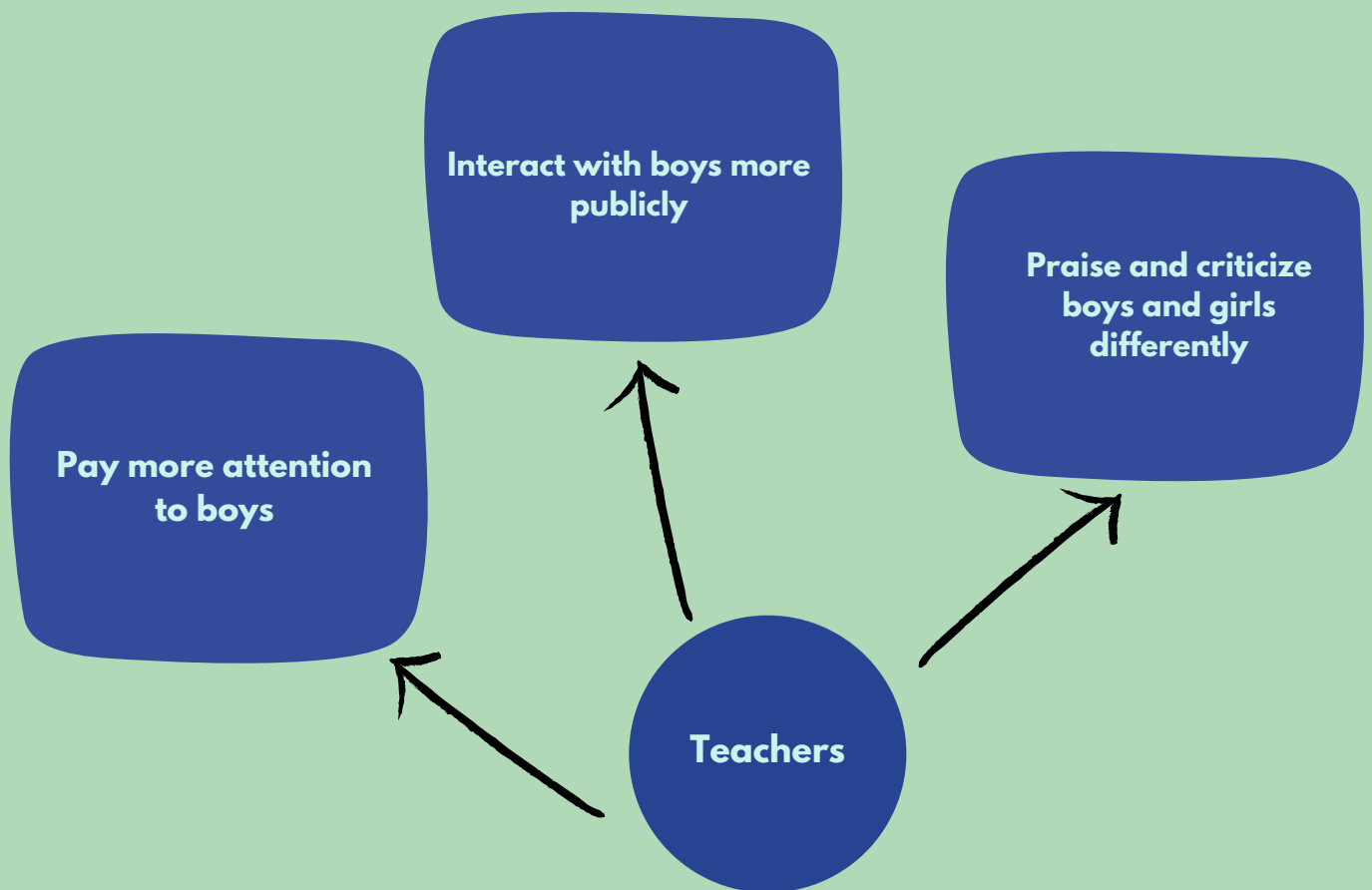
Disse tallrike utilsiktede meldingene, hvis de gjentas og akkumuleres, skaper langvarige effekter på barnas liv, og begrenser til tider deres selvbilde og deres oppfatning

HVORDAN BIDRAR KJØNNSSKJEVHET OG SKJULT LÆREPLAN TIL KJØNNSULIKHET?

Det er en imponerende mengde forskning på den skjulte læreplanen, lærernes forskjellsbehandling av jenter og gutter samt dens innvirkning på likestilling og barns fremtid. Nedenfor er et sammendrag av rapporten sponset av American Association of University Women (AAUW).⁴⁴

⁴⁴ 6 måter du kan fremme likestilling i klasserommet.

<https://www.teachthought.com/education/6-ways-can-promote-gender-equality-classroom/>

Figur 8. Skjult læreplan og lærerinteraksjon med elever

1. Lærere tar mer hensyn til gutter.

Jenter får betydelig mindre oppmerksomhet fra lærere enn gutter. Dette skyldes delvis at gutter generelt sett er mer tilbøyelige til å rope ut svar på spørsmål som stilles til klassen selv om de ikke har blitt oppringt av læreren. Denne trenden kan også eksistere fordi gutter ofte oppfattes som mer rampete, noe som får lærere til å overvåke og engasjere seg mer aktivt med dem i klassen, noe som gir en oppfattet "åpning" til å snakke uten tillatelse. Over tid kan dette hindre kvinnelige elever fra å si ifra selv når de føler at de har noe verdt å si for å bidra til en diskusjon.

2. Samspill med gutter er mer offentlig.

Lærere har ofte en tendens til å snakke med gutter på større avstand enn jenter. Dette skyldes muligens en forventning om at de skal kommunisere på en mer pleiende måte med jenter og en mer forretningsmessig måte med gutter. Fordi hele klasserommet ofte kan høre en lærers samtaler med gutter, bidrar dette til – i hvert fall utseendet til – lærere kommuniserer oftere og mer tilfeldig med gutter. Dette oppfordrer jenter til å reservere kommentarene og spørsmålene sine for private samtaler, og nekte dem muligheten til å delta i diskusjoner som hovedsakelig fokuserer på menn.

3. Ros og kritikk er forskjellig mellom gutter og jenter.

Gutter får ofte mer ros enn jenter for å dele riktig kunnskap, og feil svar gitt av gutter vil sannsynligvis bli oversett. Derimot blir jenter oftere kritisert for å formidle feil kunnskap, og lærere har en tendens til å gi mindre ros for riktige svar gitt av jenter. Som med manglende offentlighet i lærernes samtaler med jenter, gjør dette kunnskap gitt av jenter mindre synlig. Av dette oppstår en forventning om at gutters kunnskap er høyere verdsatt enn jenters, noe som kan overbevise jenter om at de er mindre kompetente enn gutter.

I boken deres *Still Failing at Fairness: How Gender Bias Cheats Girls and Boys in School and What We Can Do About It*, observerte forskerne David Sadker, Myra Sadker og Karen R. Zittleman at det var en ujevn fordeling av lærerens tid, energi, og oppmerksomhet – alt til fordel for mannlige studenter.⁴⁵ Lignende resultater er bekreftet av en rekke andre studier.⁴⁶

HVA ER HOVEDMETODENE FOR Å GJØRE DEN SKJULTE LÆREPLANEN SYNLIG I KLASSEROMMET?

The basic methods for making the hidden curriculum visible at school are observation and filming.

De grunnleggende metodene for å synliggjøre den skjulte læreplanen på skolen er observasjon og filming.

Observasjon av den daglige undervisningspraksisen i klasserommet er en av måtene å synliggjøre den skjulte læreplanen og lærerens samhandling med jenter og gutter. Du kan opptre observasjoner ved å engasjere kollegene dine som er interessert i emnet. Diskuter med dem hva du er interessert i å observere. Lag så en mal for observasjon. Bestem deretter hvordan, av hvem og når observasjonene skal gjøres, og når tilbakemelding skjer. Ved bruk av observasjonsmetoden er det viktig å huske at sporadiske observasjoner ikke gir et fullstendig bilde av virkeligheten og de må gjentas for å synliggjøre kjønnsmønstrene.

⁴⁵ Likestilling i klasserommet av Rebecca Alber. <https://www.edutopia.org/blog/gender-equity-classroom-rebecca-alber>

⁴⁶ <https://www.ccctc.k12.oh.us/Downloads/Gender%20Bias%20in%20the%20Classroom2.pdf>;
GKjønnspedagogikk i svenske førskoler: en oversikt
<https://link.springer.com/article/10.1007/s12147-009-9076-x>

Eksempel på en klasseromsobservasjonsmal: Tid og oppmerksomhet gitt til gutter og jenter
Observasjonsdato: _____ Observasjonssituasjon: _____ Observasjon utført av: _____

Jenter

Gutter

Hvor mange ganger adressert av læreren ved å bruke barnets navn?

Hvor mange spørsmål stilte læreren?

Hvor mange ganger avbrutt mens du snakker?

Hvor mange ganger rost av læreren?

Hvor mange ganger formanet av læreren

Hvem får hjelp først?

Diskuter resultatene med kollegene dine og utform måter å overvinne skjevheten din. For ytterligere informasjon, vennligst les også IO1 Dag 1 Modul 5 Observasjonsmetodikk – hva skal man se etter og hvordan se?

I en observasjonsøvelse på en svensk barneskole, for eksempel, fant man at de fleste av elevene som fikk hjelp av læreren var gutter. De fanget lærerens oppmerksomhet ved å nærme seg læreren, ta tak i armen hennes eller rope til henne. Resten av klassen, for det meste jenter, rakk opp hånden og ventet til læreren kom til dem. En av jentene stakk opp hånden under hele videoobservasjonen, ca 10 minutter, uten å få hjelp. Ifølge læreren var det et tilbakevendende og vanlig mønster, hennes syn var at gutter har vanskelig for å sitte stille og vente på tur.⁴⁷ Etter å ha analysert videoen og identifisert kjønns mønsteret, bestemte læreren seg for å lage en liste over barn som ventet på å bli hjulpet og hjalp dem i den rekkefølgen, slik at gutter ventet – på samme måte som jenter – til de fikk tilgang til hjelp.

Ved siden av andre ting gir filming muligheter til å synliggjøre de aspektene ved lærer - elev -samspillet som er vanskeligere å observere, som lærerens kroppsspråk, tonefall, språknyanser, øyekontakt osv. i lærer- elev - samspillet. Det gir også en mulighet til å se den samme situasjonen flere ganger og fokusere på ulike problemstillinger.

Her er noen viktige generelle retningslinjer for filming.

- Foreldre bør skriftlig godkjenne at barna kan videofilmes til internt bruk i utviklingsarbeid for å fremme likestilling.
- Det innspilte materialet skal kun lagres for arbeidsperioden og kun vises til deltakerne i utviklingsarbeidet, slik at det aldri kommer i uautoriserte hender.

⁴⁷<http://www.jamstallskola.se/topp-filer/english.shtml>

- Voksne reagerer ulikt på å bli filmet. Noen bryr seg ikke i det hele tatt, mens andre motsetter seg det. Det er derfor bra om alle i arbeidslaget bytter på å filme for å føle seg involvert og trygg.
- Barn kan "handle" foran kamera. Det er derfor viktig å fortelle barna formålet med filmingen og at det ikke er en film elevene da skal se. Erfaringen er at de snart vil miste interessen for filmskaperen og opptre på vanlig måte.
- En videoobservasjon bør ikke overstige 10-15 minutter. Det bør settes av nok tid til riktig analyse av rådende kjønns mønstre og utforming av remedier.

Hovedprinsippene for filming gjelder likt for førskole så vel som skole. Så, for detaljerte instruksjoner for filming og utførelse av analyser av opptakene, vennligst les IO1 Dag 2 materialer Modul 4 Filmaktivitet. Introduksjon til videofilming som metodikk; Modul 5 Filming av egen arbeidshverdag og Modul 6 Analyse av filmmateriale.

Dag 2 moduler vil gi deg metoder, ideer og konkrete tips om hvordan du kan minimere kjønnskjevhet i undervisningen og skolepraksisen din.

Læringspunkter

Sosialiseringen av kjønnsroller og bruken av en kjønnsorientert skjult læreplan fører til en ulik utdanning for gutter og jenter.

Ubevisste skjevheter er ekstremt vanlig, også blant lærere.

Gjennom den skjulte læreplanen overfører lærere implisitt sine egne forståelser av kjønn til barn; deres verdier, tro.

Når lærere har anerkjent deres kjønnskjevne atferd, kan de begynne å handle ut fra dette.

Videre lesning

- Amanda Chapman. Kjønnskjevhet i utdanning
<http://www.edchange.org/multicultural/papers/genderbias.html>
- Kjønnskjevhetene som former hjernen vår
<https://www.bbc.com/future/article/20210524-the-gender-biases-that-shape-our-brains>

Videoer

- Skjult læreplan i utdanning: definisjon og eksempler
<https://study.com/academy/lesson/hidden-curriculum-in-education-definition-examples-quiz.html>
- Den skjulte læreplanen | Del 1 av 2: Normer, verdier og prosedyrer
<https://www.youtube.com/watch?v=NuLhmDE9Exo>

Dag 1 // Modul 7

Hva menes med kjønnssensitiv og kjønnsresponsiv pedagogikk?

Læringsmål

- Kjønnsblind , kjønnsbevisst, kjønnssensitiv og kjønnsresponsiv pedagogikk og undervisning
- Å gjøre lærere oppmerksomme på kjønsspørsmål på skolen

SPEILBILDE

Du er grunnskolelærer. Du gir hvert barn i klassen din et stykke leire og lar dem være i fred. Jentene er veloppdragne og lager små leirfigurer, men guttene gjør rot: de kaster leiren i taket for å se om den fester seg og stapper den inn i nøkkelhullet på døren. Så kommer du inn i rommet igjen. Hva gjør du når du kommer inn i rommet igjen?⁴⁸

Kan en lignende situasjon skje på skolen din? Hvordan ville du reagert? Ville du tenkt «gutter er gutter» og fortsette med neste oppgave? Hvordan ville du reagert hvis jentene oppførte seg på samme måte som guttene gjorde?

Som det ble uttalt i modul 1, krever likestilling i utdanning en tilnærming som sikrer at jenter og gutter ikke bare fullfører utdanningssykluser, men får like mye makt i og gjennom utdanning. Dette krever imidlertid en forståelse av hva kjønnsblind, kjønnsbevisst, kjønnssensitiv og kjønnsresponsiv pedagogikk betyr og hvordan de påvirker skole- og klasseromspraksis.

⁴⁸ En størrelse passer alle. Øke kjønnsbevissthet i undervisningen. TWIST Towards Women in Science and Technology, p. 67. https://eige.europa.eu/sites/default/files/twist-onze_size_fits_all.pdf

HVA ER KJØNNSBLIND, KJØNNSBEVISST, KJØNNSSENSITIV OG KJØNNSRESPONSIV PEDAGOGIKK?

La oss starte med kjønnsblindhet.

Kjønnsblindhet er praksisen med å se bort fra kjønn som en vesentlig faktor i menneskelig interaksjon. Lærere sier at det ikke er kjønnsforskjeller i klassene deres og hevder ofte at "Vi behandler alle elever likt", "Et barn er et barn uavhengig av kjønn." Å jobbe fra en kjønnsblind stilling betyr at lærere ikke tar hensyn til elevenes kjønn i undervisningen.

Kjønnsbevissthet innebærer bevissthet om sosiale og kulturelle forskjeller og ulikheter som alle er innebygd i pedagogiske praksiser, samt en tro på at disse praksisene kan endres. Det inkluderer også en forståelse av at kjønn er sammenvevd med andre kategorier: etnisitet, alder, seksualitet og helse, samt med lokale og kulturelle muligheter og forskjeller.⁴⁹

Kjønnsbevissthet i utdanning kan oppnås når lærere ser på kjønn som en prosess i skolehverdagen og forstår den skadelige virkningen av kjønnsstereotipi. Videre, som informert av forskningsresultater og som beskrevet i tidligere moduler, samhandler ikke bare lærere ubevisst med elever basert på kjønnsstereotyper, men også elevene selv har flere kjønnsstereotyper enn vi kanskje tror.

Gutter, for eksempel, tror ofte at de er bedre enn jenter i matematikk eller databehandling, noe som får jenter til å tro at naturfag er for vanskelig for dem og velger ikke-vitenskapelige karriereveier i fremtiden. Det er kun gjennom bevissthet om de ovenfor beskrevne situasjonene at læreren kan utfordre kjønnsstereotyper i utdanningen.

Kjønnsbevisste lærere forstår de ulike mulighetene og utfordringene for jenter og gutter, de mener at alle fortjener rettfærdig behandling og de er villige til å gjøre positive endringer i sine egne holdninger og atferd.

Undervisnings- og læringsprosessene som tar spesielt hensyn til jenters og gutters spesifikke læringsbehov kalles kjønns sensitiv pedagogikk. Kjønnsresponsiv pedagogikk viser til å bruke undervisningsmetoder som fokuserer på å gi like utdanningsmuligheter for jenter og gutter for å fremme likestilling. . Disse kan identifiseres ved å vurdere utfordringer og hull i ferdigheter og kunnskaper for begge kjønn.

⁴⁹ Elina Lahelma og Liisa Tainio . Det lange oppdraget mot likestilling i lærerutdanningen: https://www.researchgate.net/publication/331416751_The_long_mission_towards_gender_equality_in_teacher_education_Reflections_from_a_national_project_in_Finland

by assessing the challenges and gaps in skills and knowledge for both genders.

Gender blindness	Gender awareness	Gender sensitivity	Gender responsiveness
Ser bort fra kjønn som en viktig faktor i utdanning	Ser på kjønn som en vesentlig faktor i utdanning	Å erkjenne at kjønn er en viktig faktor i utdanning som krever oppmerksomhet fra lærere og skoleledere	Bruke undervisningsmetoder som gir like utdanningsmuligheter for jenter og gutter og fremmer likestilling

Figur 9. Fra kjønnsblind til kjønnsresponsiv pedagogikk.

HVORFOR TRENGER VI KJØNNSSENSITIV OG KJØNNRESPONSIV PEDAGOGIKK?

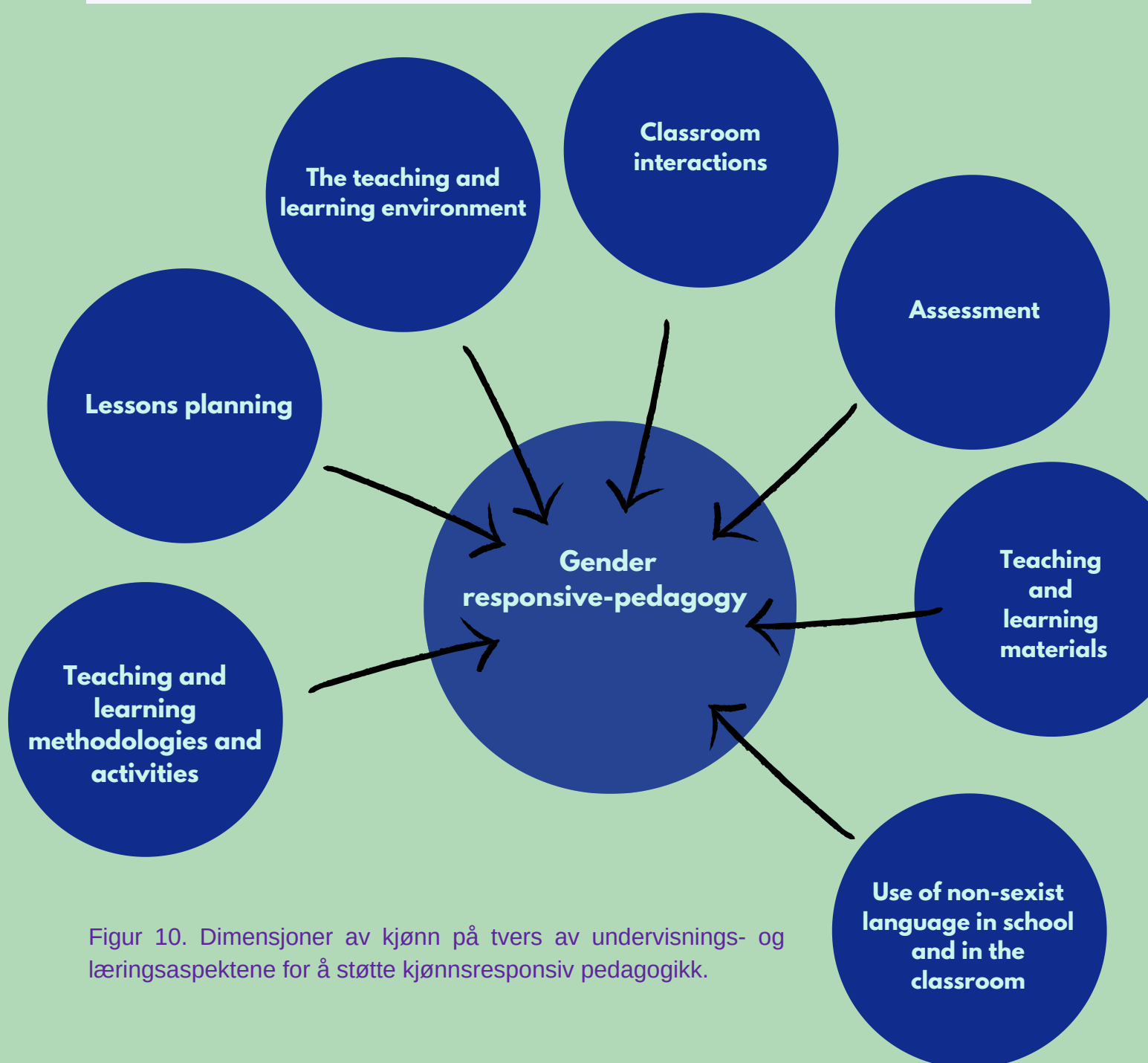
Det endelige målet med kjønnsresponsiv utdanning er å takle kjønnsstereotyper og fremme likestilling. For å oppnå likestilling i utdanningen, må aspekter som læreplanene, læringsinnholdet, metoder og materiell, samt skolemiljøet være fri for kjønnsstereotyper og diskriminerende praksiser.

En kjønnsresponsiv tilnærming til undervisning sikrer at spørsmål om likestilling og ulikhet blir inkorporert i alt en lærer gjør som å velge og presentere undervisningsmateriell, sette opp klasserom, rose og disiplinere elever, vurdere og vurdere elevenes oppgaver osv.

SPEILBILDE

Uttalelser å vurdere. Sannsynligvis er du veldig nær kjønns sensitiv undervisning. Hvilke ting på listen nedenfor øver du allerede på?

1. Som klasselærer tror jeg at jeg gir jenter og gutter like mye oppmerksomhet.
2. Jeg prøver å ikke komme med antagelser om barnas evner basert på kjønn deres, for eksempel forutsatt at gutter ikke liker å lese eller at jenter er roligere .
3. Jeg støtter barn når de prøver å utfordre kjønnsstereotyper.
4. Jeg har de samme forventningene til oppførsel fra både gutter og jenter.

Figur 10. Dimensjoner av kjønn på tvers av undervisnings- og læringsaspektene for å støtte kjønnsresponsiv pedagogikk.

En kjønns sensitiv lærer vet hvordan man tilpasser undervisningsmetodene og imøtekommer de ulike og varierte behovene til jenter og gutter. For eksempel vet lærere at jenters lave selvtillit ofte har sitt utspring i den kulturelle konteksten der kvinners og jenters status er underordnet menns og gutters . Gitt dette vet en kjønns sensitiv lærer hvordan de kan oppmuntre jenter til å utvikle ferdigheter for selvtillit og selvsikkerhet.

På samme måte kan en kjønns sensitiv lærer styrke gutter med ferdigheter til å koble fra rigide maskulinitetsnormer for å hjelpe gutter med å overvinne frykten for å mislykkes, lære å være mindre aggressive, bli mer omgjengelige og involvert i personlige relasjoner og engasjere seg mer i den private sfæren. .

Modulene på dag 2 gir lærere praktiske verktøy, ressurser og tips for å hjelpe dem med å bryte ned kjønnsstereotyper og bruke kjønnsresponsive prinsipper i klasserommet.

Læringspunkter

Kjønnsresponsiv pedagogikk refererer til undervisnings- og læringsprosesser som tar hensyn til jenters og gutters spesifikke læringsbehov og fremmer likestilling. Disse kan identifiseres ved å vurdere utfordringer og hull i ferdigheter og kunnskaper hos begge kjønn.

Det er mange måter å fremme et kjønnsresponsivt klasserommiljø.

Det endelige målet med kjønnsresponsiv utdanning er å takle kjønnsstereotyper og fremme likestilling.

Videre lesning

- Mot kjønns sensitiv utdanning. En håndbok for lærere. www.gendersensed.eu/wp-content/uploads/2020/08/A-Handbook-for-Teacher-Trainers.pdf
- Hvorfor kvinnehat må takles i opplæringen fra grunnskolen. 26. mars 2021 www.theconversation.com/why-misogyny-needs-to-be-tackled-in-education-from-primary-school-157276
- USAID (2018) Introduksjon til kjønnsresponsive undervisningsmetoder. www.mcsprogram.org/wp-content/uploads/dlm_uploads/2018/11/PowerPoint-Introduction-to-Gender-Responsive-Teaching-Methods.pdf

Videoer

- Ikke flere gutter og jenter – kan barna våre bli kjønnsfrie episode 1 <https://www.youtube.com/watch?v=wN5R2LWhTrY>
- Ikke flere gutter og jenter – kan våre typer bli kjønnsfrie episode 2 <https://www.youtube.com/watch?v=cp9Z26YglrA>
- Dr. Javid Abdelmoneim gjennomførte et eksperiment i et barneskoleklasserom i Storbritannia for å måle holdninger til kjønnsroller og kjønnsstereotyper blant små barn; bare syv år gammel. Han jobbet sammen med en veldig fordomsfri grunnskolelærer for å implementere strategier i klassen for å begrense stereotyper som kan skade barns langsiktige vekst og potensial, i og utenfor utdanningen. Han ønsket å undersøke om disse barndomstroene påvirker ulikhet blant voksne. I tillegg til å intervju barna, samarbeidet han med læreren for å prøve et par strategier for å endre disse holdningene.

Sammendrag av video på www.subsaga.com/bbc/documentaries/families/no-more-boys-and-girls-can-our-kids-go-gender-free/series-1/episode-2.html

Dag 1 // Modul 8

Oppsummering og quiz fra Modul 1 - 7

Etter å ha lest gjennom opplæringsmaterieil for dag 1, er du nå invitert til å teste kunnskapen din og ta quizen.

1. Likestilling i utdanning. Hvilket av følgende er/er sant?

Likestilling i utdanning

1. betyr at jenter og gutter sikres og tilbys samme sjanser og behandling i tilgang, prosess og resultat av utdanning
2. betyr at gutter og jenter får lik makt i og gjennom utdanning
3. har som mål å nøytralisere kjønnsforskjeller slik at jenter og gutter kan bli like
4. er et spørsmål om verdier og menneskerettigheter

Riktige svar: 1, 2, 4

NB. Likestilling er kjernen i menneskerettighetene. Likestilling i utdanning handler om å utstyre jenter og gutter, kvinner og menn med samme kunnskap og muligheter til å ta informerte beslutninger om livet sitt. Likestilling betyr ikke at jenter og gutter, kvinner og menn blir like, men jenter og gutter sikres og tilbys samme sjanser og styrkes likt gjennom utdanning.

2. Felles mål for likestillingspolitikk i utdanning. Hvilket av følgende er/er sant?

Felles mål for likestillingspolitikken

1. er umulig å definere fordi temaet likestilling i utdanning er for komplekst og ikke tillater oss å gjøre noen generaliseringer
2. betyr mer enn bare like mange gutter og jenter på skolen
3. fokus på å utfordre tradisjonelle kjønnsroller og stereotyper
4. fokus i grunnskoleopplæringen på å utvide barnas ambisjoner og interesser om jobb og karriere

Riktige svar: 2, 3, 4

NB. Barn forbinder fortsatt visse jobbroller med kvinner og menn. Denne stereotypingen i tidlig alder har en viktig innvirkning på rollene, karrierene og posisjonene barn velger som voksne. På skolen skal jenter og gutter behandles likt og gis like muligheter basert på de ansattes forståelse av at likestilling i skolen henger sammen med positive endringer mot likestilling i det bredere samfunnet.

3. Sex og kjønn. Hvilket av følgende er/er sant?

Mens biologisk kjønn (sex) refererer til biologiske forskjeller mellom menn og kvinner, refererer sosialt kjønn (gender) til

1. egenskaper ved kvinner og menn, jenter og gutter som er sosialt konstruert
2. atferd og roller knyttet til det å være kvinne eller mann, jente eller gutt, samt forhold til hverandre
3. femininitet og maskulinitet
4. alt det ovennevnte

Riktig svar: 4

NB. Kjønn er forskjellig fra sex og refererer til sosialt konstruerte og ikke biologisk definerte egenskaper ved mennesker. Kjønn inkluderer oppfatninger og forestillinger om hva som er kvinnelig og mannlig i samfunnet vårt. Inndeling i kvinne og mann er en veldig sterk kategorisering som vi alle gjør hele tiden, vanligvis uten å være klar over det. Kjønn skapes hele tiden og skapes også på skolen av elever og lærere som gjør det mulig å skape kjønn som fører til likestilling.

4 . Kjønns sosialisering. Hjemmet er det første stedet hvor barn sosialiseres inn i kjønnsnormer, verdier og forventninger. Familien er den første sosialisering agenten. Hvilke h er de tre andre hovedagentene for kjønns sosialisering ?

1. likestillingslovgivning
2. jevnaldrende
3. media
4. lærere

Riktige svar: 2, 3, 4

NB. Kjønns sosialisering er prosessen der vi lærer vår kulturs kjønnsrelaterte regler, normer og forventninger. En agent for kjønns sosialisering er enhver person eller gruppe som spiller en rolle i kjønns sosialisering prosessen i barndommen. Kjønns sosialisering begynner ved fødselen og finner sted gjennom fire hovedagenter for sosialisering: familie, utdanning, jevnaldrende grupper og massemedia. Skoler er viktige kontekster for kjønns sosialisering.

5. Kjønns stereotyper. Hvilket av følgende er/er sant?

Kjønns stereotyper

1. er knyttet til ideen om at kvinner er emosjonelle, omsorgsfulle og trenger beskyttelse, og menn er sterke, rasjonelle og karrieredrevne
2. involvere for eksempel troen på at jenter er flinkere til å lese og gutter er flinkere i matematikk
3. påvirke elevenes klasseromsopplevelser, faglige prestasjoner og fagvalg
4. ha negative konsekvenser for både gutter og jenter inkludert å begrense hva de kan gjøre, være og bli

Riktige svar: 1,2,3,4

NB. Enkelt sagt er en kjønns stereotyp en utbredt tro eller generalisering om atferd og egenskaper som tilskrives kvinner og menn. Stereotyp ideer om hva som passer for kvinner og menn, gutter eller jenter kan begrense barns muligheter til å lære og utvikle seg. Som sådan påvirker kjønns stereotyper elevenes deltakelse i utdanning, deres selvoppfatning, yrkesvalg, holdninger til relasjoner osv. Det er mange måter skoler og lærere kan utfordre kjønns stereotyper på.

6. Skjult læreplan. Hvilket av følgende er/er sant?

I klasserommet kommer skjult læreplan til uttrykk i følgende:

1. gir gutter mer oppmerksomhet enn jenter
2. berømmer jenter for å være veloppdragne og gutter for deres ideer og forståelse
3. aksepterer rampete oppførsel og verbal motstand fra gutter, men mindre fra jenter
4. ignorerer den nasjonale læreplanen når du underviser barn

Riktige svar: 1, 2, 3

NB. Den skjulte læreplanen viser til de uuttalte og uoffisielle normene, atferdene og verdiene som barn lærer på skolen i tillegg til den offisielle læreplanen for matematikk, lesing, naturfag osv. Kjønn er et viktig element i den skjulte læreplanen. I klasserommet viser skjult læreplan seg blant annet ved at gutter får mer av lærerens tid, energi og oppmerksomhet. Lærere må være klar over den skjulte læreplanen siden den kan forsterke kjønnsstereotyper, skjevheter og fordommer og opprettholde ulikhet mellom kjønnene.

7. Kjønnssensitiv og kjønnsresponsiv pedagogikk. Hvilket av følgende er/er sant?

Kjønnssensitivitet og kjønnsfølsomhet betyr det

1. lærere bruker interaktive og mangfoldige læringsteknikker som møter interessen til jenter og gutter
2. lærere sjekker ytelsen til gutter oftere på grunn av gutters uoppmerksomhet
3. lærere viser like høye forventninger til suksess for både jenter og gutter
4. lærere er klar over og prøver bevisst å unngå kjønnskjevhet i undervisningen

Riktige svar: 1, 3, 4

NB. Kjønnssensitive lærere forstår og svarer ikke bare på jenters og gutters spesifikke behov i undervisnings- og læringsprosessene, men de oppmuntrer også til likeverdig deltakelse og involvering av gutter og jenter både i klassen og fritidsaktiviteter. En kjønnsresponsiv tilnærming til undervisning sikrer at likestillingsspørsmål blir innarbeidet i alt en lærer gjør som å velge og presentere undervisningsmateriell, sette opp klasserom, rose og disiplinere elever, vurdere og vurdere elevenes oppgaver osv.

Dag 2 // Modul 1

Hva kan læreren gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i lærebøker og lærings-/undervisningsmateriell som brukes i klasserommet?

Læringsmål

- lærings- /undervisningsmateriell for å formidle kjønnsstereotyper
- til å identifisere kjønnsstereotyper i lærebøker/bøker, lærings-/undervisningsmateriell og illustrasjoner
- å lære å utfordre kjønnsstereotyper som finnes i lærebøker/bøker, lærings-/undervisningsmateriell og illustrasjoner

Etter å ha gjort deg kjent med den generelle bakgrunnen for å fremme likestilling i utdanningen, er det nå på tide å komme ned til hverdagens undervisningspraksis og utforske måter hvordan tradisjonelle kjønnsstereotyper kan utfordres i klasserommet. Tenk først på læreplanen som fungerer som det sterkeste verktøyet for å overføre og transformere samfunnets kultur, verdier og tro til studenten. Hva sier læreplanen om likestilling? Hvor er det plass i læreplanen for å utfordre utdaterte kjønnsroller og normer og fremme nye? Når du gjør det, husk at du forbereder barn på en verden i endring der de tradisjonelle kjønnsrollene ikke lenger er gyldige .

Læreplanen implementeres gjennom lærebøker og undervisnings-/læringsmateriell, inkludert i dag digitalt materiell, videoer, bilder, plakater etc. som gir studentene nye interaktive og engasjerende læringsmuligheter. Videre har den nylige spredningen av COVID-19-pandemien akselerert utviklingen av nye e-læringsmiljøer og innhold som bedre kan reflektere de endrede virkelighetene og bidra til økt handling for likestilling.

Og likevel, selv om vi kan observere raske endringer, er kjønnsstereotyper fortsatt vanlige, og vi kan fortsatt finne ubestridelig sexisme i lærebøker over hele verden.⁵⁰ Studier av lærebøker, historiebøker og pedagogisk programvare har konsekvent vist flere mannlige karakterer sammen med større mannlige representasjon i titler, bilder og sentrale roller.⁵¹ For å jobbe for fremtiden er det derfor viktig for læreren å utvikle ferdigheter for å identifisere, utfordre og trosse tilsiktede og utilsiktede fordommer og stereotyper som hindrer likestilling.

IDENTIFISERE STEREOTYPIER I LÆREBØKER/BØKER

Uttrykkene i lærebøker og pedagogisk lesestoff, bildene og språket som formidles med hensyn til kjønn har stor innflytelse på barn da de bidrar til konstruksjonen av tro og verdier om kjønnsnormer, yrkesvalg og fremtidige muligheter. Når jenter ser seg selv representert i lærebøker/bøker som passive, kan de anta at de også burde være passive.

Det er fire grunnleggende typer kjønnsstereotyper i de fleste samfunn som også gjenspeiles i skolebøker og lesestoff:

Personlighetstrekk

Kvinner er imøtekommende og emosjonelle, mens menn er selvsikre og modige.

Yrker

Kvinner er lærere og sykepleiere, menn er piloter og ingeniører.

Husholdningsadferd

Kvinner tar seg av barna, lager mat og vasker hjemmet, mens menn tar seg av økonomien, reparerer hjemmet og reparerer biler.

Fysisk utseende

Kvinner er tynne og grasiøse, menn er høye og muskuløse.

⁵⁰ Den ubestridelige sexismen i lærebøker designet for verdens barn. <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/03/08/the-undeniable-sexism-in-textbooks-designed-for-the-worlds-children/>

⁵¹ The Sociology of Education: A Systematic Analysis Av Jeanne H Ballantine, Jenny Stuber, Judson G. Publisert 30. juli 2021 av Routledge. Kapittel: Kjønnssosialisering i grunnskolen.

Å IDENTIFISERE KJØNNSSKJEVHET I SKOLEBØKER/BØKER

Når du sjekker lærebøkene for kjønnskjevhet, bør du vurdere aspektene gitt ovenfor. Sjekk historien, karakterene, relasjonene og ambisjonene til karakterene. Hvordan er kvinner og menn avbildet i lærebøkene? Hvem er hovedpersonene? Hva slags ting gjør de? Hva slags forhold har de? Hvem har makten? Hvem tar avgjørelser? Hvem er i lederskap eller underordnede roller?

Selv i ung alder kan barn svare godt på diskusjoner om hva som er og ikke er akseptabelt for gutter og jenter. Som lærer kan du velge tekster og illustrasjoner spesielt for deres evne til å utfordre oppfatninger om hvem som kan gjøre hva. Du kan utfordre elevene dine ved å spørre om den samme historien kunne fortelles hvis handlingene eller rollene som ble gitt til menn og kvinner i historien ble snudd.

TIPS

Tips til læreren ved valg og bruk av barnelitteratur for å utfordre kjønnsstereotyper

- Slutt å begrense barnas interesser ved å promotere noen av bøkene som kun egnet for jenter, og andre kun for gutter.
- Be barna om å skrive om et tradisjonelt eventyr med hovedpersonenes roller byttet om.
- Be barna skrive en historie om en modig heltinne, eller en mannlig hovedperson som trenger redning.
- Alternativt kan du gi elevene moderne historier som spesifikt utfordrer stereotyper. Prøv å inkludere de med omsorgsfulle mannlige karakterer så vel som sterke kvinnelige hovedpersoner.⁵²

Det finnes også flere nettsteder som gir deg gode ideer til og detaljerte instruksjoner om hvordan du bruker barnebøker for å bryte kjønnsstereotyper, for eksempel en ressurs for lærere: «It's child's play» utgitt av National Education Union, Storbritannia.⁵³

For mer informasjon om emnet, vennligst les også Intellectual Output 1 Dag 2 Modul 2: Barnebøker, filmer, sanger og eventyr.

⁵² En handlingsveileder for grunnskolen.

<https://education.gov.scot/improvement/Documents/sci38-primary-action-guide.pdf>

⁵³ Det er en barnelek. Utfordre kjønnsstereotyper gjennom lesing. <https://neu.org.uk/media/2921/view>

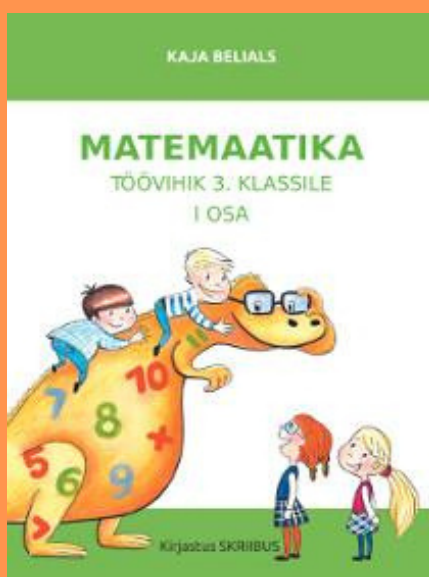
ILLUSTRASJONER OG BILDER. BARN KAN IKKE VÆRE DET DE IKKE KAN SE.

Lærebøker og lesestoff kommer med bilder og illustrasjoner. Visuelle bilder blir ofte behandlet som dekorasjoner, selv om de er mye mer enn det da de hjelper barn med å formulere sine egne kjønnsroller. For å analysere illustrasjoner/bilder for kjønnskjevhet kan du stille spørsmål som:

- Hvor mange kvinnelige og mannlige karakterer er presentert i bildet/illustrasjonen?
- Hvem er i forgrunnen, hvem er i bakgrunnen?
- Hvem er aktive, hvem er passive - kvinnelige eller mannlige karakterer?
- Hvilke egenskaper tilskrives kvinnelige og mannlige karakterer?
- Hvor vises kvinnelige og mannlige karakterer – innenfor husveggene eller utenfor hjemmet?

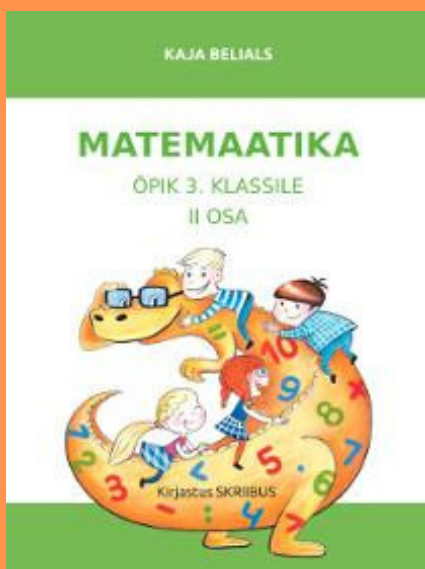
Hvis du finner kjønnskjevhet i utdanningsressurser, betyr det ikke at disse ressursene ikke kan brukes.

Hver bok, tekst, illustrasjon, selv de med kjønnsstereotyper, kan tilby en mulighet til å stille kritiske spørsmål og snakke med elever om kjønnsroller og stereotyper. Som et eksempel, ta en titt på forsidene til to estiske ressurser, en lærebok i matematikk og arbeidsbok for elever i 3. klasse.⁵⁴ Hvordan er jentene og guttene fremstilt på bildet? Hva slags budskap formidler disse illustrasjonene til barn? For analyse og igangsetting av diskusjon med studenter kan du stille følgende veiledende spørsmål:

1. Hvem tør å klatre på dinosauren?
2. Hvem ser passivt på og beundrer de som våger?
3. Hvem har det mer moro?
4. Hvem får ti poeng og opplever en følelse av seier?
5. Hva slags kjønnsstereotyper kunne ha fått forsidedesigeneren til å tegne et slikt bilde?

⁵⁴ En lærebok i matematikk og en arbeidsbok for 3. klasseelever (2017).
<https://www.skriibus.ee/views/oppevara.xhtml?id=43&form=3>

1. Hvem tør å klatre høyere?
2. Kunne jentene også klatre like høyt som gutter?
3. Hva slags kjønnsstereotyper vil hindre jenter i å gjøre det?
4. Hvor kommer disse stereotypene fra?
5. Hva tenker du: kan jenter og gutter være like gode til å klatre i dinosauren og like gode i matte?

Hvis du skulle velge forsiden til boken/arbeidsboken, hvilken versjon ville du, legger jeg til, foretrukket? Hva ville du endret? Hvorfor?

Dette er bare to forsider. Har de virkelig betydning? Ja, det gjør de fordi slike mikromeldinger akkumuleres over tid. «Som med funnene til Let Toys Be Toys leketøyskataloger og Forskning på TV-annonser, problemet er ikke én annonse/bok. Problemet er hvordan budskapet bygger seg inn i et bredere bilde. Et bilde av en jente som leker med en dukke – flott. En katalog med 16 sider med jenter og dukker og ingen gutter – mer et problem. En bok med en mannlig hovedperson og skurk, greit. En hel bokhylle der menn gjør det meste og snakker ... kanskje på tide å vurdere om det virkelig er dette vi ønsker å fortelle barna våre om hvem som betyr noe og hvordan verden fungerer?»⁵⁵

DIGITALT MATERIALE ER IKKE FRITT FOR KJØNNSSTEREOTYPIER

Man kan anta at siden digitalt materiale har blitt utviklet i nyere tid, inneholder det ingen eller færre kjønnsstereotyper. Dette er imidlertid ikke tilfelle, i hvert fall i Estland. En undersøkelse om representasjonen av kjønn i illustrasjoner av digitale lærebøker i lavere grunnskole og 4. klasse utført i 2019 viste utbredelse av tradisjonelle kjønnsroller; dominans av gutter, også i numeriske termer; aktiviteter utført i grupper adskilt etter kjønn; og mangel på kommunikasjon mellom kvinnelige og mannlige elever.

⁵⁵ Konstruerer skjevhet – bildebøkernes gale verden. <http://www.lettoysbetoys.org.uk/constructing-bias-the-wonky-world-of-picture-books/>

⁵⁶ Soolisuse representeerimine põhikooli esimese astme ja 4. klassi digiõpikute illustratsioonides <https://enut.ee/ulle-marike-papp-soolisuse-representeerimine-pohikooli-esimese-astme-ja-4-klassi-digiopikute-illustratsioonides/> Tallinn, 2019

På den annen side viser digitale lærebøker i økende grad jenter og gutter som er engasjert i samme type aktiviteter og er like dyktige.

Digitalt materiell er interaktivt og lekent og gir fleksible muligheter til å legge til lærerens eget materiale, velge handlingsutøver, enten det er en jente eller en gutt, osv. Bare de kjønnsbalanserte skildringene av jenter og gutter og kvinnelige og mannlige karakterer som opptrer i ikke- tradisjonelle kjønnsroller vil være ett skritt mot økt likestilling.

UTARBEIDELSE AV KJØNNSRESPONSIVT LÆRINGS-/UNDERVISNINGSMATERIELL

Det er viktig for lærere å være i stand til å utvikle kjønnsresponsive materialer på egenhånd eller vite hvordan de kan tilpasse de eksisterende for å transformere kjønnsstereotyper til positive budskap som fremmer og støtter likestilling. Spørsmålene du bør stille deg selv, avhengig av emnet eller oppgaven, vil være:

- Knytter temaene, motivene og bildene til livserfaringene til både jenter og gutter?
- Er det like mange gutter og jenter vist/involvert?
- Gjør jenter og gutter ting/leker/lærer/sitter sammen?
- Forfølger jenter og gutter samme type interesser og hobbyer?
- Viser jenter og gutter likt i rollen som leder?
- Bli både jenter og gutter vist som vågale og omsorgsfulle?
- Bli både jenter og gutter vist som dyktige, intelligente og smarte?
- Bruker jenter og gutter samme utstyr og digitale verktøy?
- Inneholder materialet situasjoner der jenter og gutter opptrer utenfor snevre kjønnsroller?
- Er materialene fri for kjønn fargeassosiasjoner som blått for gutter og rosa for jenter?
- Brukes kjønnsinkluderende språk i stoffet?

Du kan finne en utmerket ressurs for revisjon av undervisnings- og læringsmateriell i Integrasjon av likestilling i læreplaner og undervisnings- og læringsmateriell.⁵⁷

⁵⁷ Integrasjon av likestilling i læreplaner og undervisnings- og læremidler, s 7-9. Under UNESCO Education 2030-serien, Toolkit 18.

https://bangkok.unesco.org/sites/default/files/assets/article/Education/publications/GENIA2019/19_Dec_GE_NIA_Toolkit_18.pdf, pp. 7-9.

Læringspunkter

Lærebøker er sentrale i måten elevene former sin forståelse av seg selv, andre og verden på, basert på hvilken de utvikler sine holdninger og atferdsmønstre.

Før du velger, utarbeider og bruker undervisningsmateriell, må de gjennomgås for kjønnskjevheter og stereotyper.

Alt undervisningsmateriell, enten det inneholder kjønnsstereotyper eller ikke, kan brukes til å utfordre tradisjonelle og fremme nye skiftende kjønnsroller og normer.

Videre lesning

- Forebygging av kjønnsstereotyper og fremme likestilling i skolebøker og materialer, en metodeveiledning. Likestillingsbyrået Kosovo. [www.abgj.rks-gov.net/assets/cms/uploads/files/ENG-ManualSteriotipetGjinore-ENG\(1\).pdf](http://www.abgj.rks-gov.net/assets/cms/uploads/files/ENG-ManualSteriotipetGjinore-ENG(1).pdf)
- Fremme likestilling gjennom lærebøker. En metodisk veiledning www.researchgate.net/publication/44838920_Promoting_gender_equality_through_textbooks_a_methodological_guide
- Brugeilles, C., Cromer, S. (2008, 2009 , 2015) Promoting Gender Equality through Textbooks: A methodological guide. UNESCO. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000158897_eng

Dag 2 // Modul 2

Hva kan læreren gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i grunnskolen og daglig undervisningspraksis?

Læringsmål

- for å lære om hvordan klasserom og daglig undervisning praktiserer i grunnskolen er formet av kjønnsstereotyper og fordommer
- kjønns sensitiv tilnærming til klasseromsinteraksjon, leksjonsplanlegging, sitteplasser og undervisningsmetoder
- å få tips og ideer for å utfordre kjønnsstereotyper i klasserommet .

Etter å ha gjort deg kjent med dag 1-materiell, er du klar over underbevisst kjønnsrelatert atferd utvist av lærere. Det være seg antakelser som ubevisst er gjort om gutters og jenters preferanser til akademiske fag eller troen på at jenter utkonkurrerer gutter i lesing. Nå er det på tide å utforske hvilke endringer som kan gjøres i klasseromspraksis for å utfordre kjønnsstereotyper og skape et mer likeverdig og balansert læringsmiljø for alle.

De fleste lærere underviser fordi de ønsker det beste for elevene sine. Men alle av oss har ubevisste skjevheter, og det har selv de mest dedikerte og velmenende lærerne også, selv om de er sterke tilhenger av likestilling. Forskning viser at læreres kjønnsstereotyper og fordommer former klasseromsatferden deres på minst tre måter: de modellerer ofte kjønnsstereotypisk atferd, viser forskjellig forventninger til menn og kvinner og legger til rette for barns kjønnskjevheter ved å markere kjønn som viktig. I en studie ble lærerne bedt om å bruke kjønn til å merke barn og organisere klasseromsaktiviteter ved for eksempel å hilse på barn med «God morgen, gutter og jenter» og be barna stille opp etter kjønn. Andre lærere ignorerte elevenes kjønn.

Små barn hvis lærere merket og brukte kjønn, viste høyere nivåer av kjønnsstereotyper enn jevnaldrende.⁵⁸

Lærere må tenke på barn som individer og ikke pålegge dem forventninger knyttet til kjønn. De bør være klar over den skjulte læreplanen og kjønnskjevhetene ettersom disse inngår i leksjonsplanleggingen og -leveringen deres, så vel som elevenes opplevelser av klasserommet.

KLASSEROMSINTERAKSJON

For å utfordre kjønnsstereotyper, er lærernes første oppgave å utforske om og hvordan klasserommiljøene deres forsterker eller utfordrer konvensjonelle kjønnsroller, stereotyper samt relasjoner og hierarkier mellom gutter og jenter. For å finne ut hva som skjer i klasserommet, kan lærerne stille følgende veiledende spørsmål:

- Hvem, gutter eller jenter, krever og får mer oppmerksomhet fra lærerne?
- Hvem snakker oftere i klassen, gutter eller jenter?
- Hvem snakker lenger?
- Hvem, gutter eller jenter avbryter timen oftere?
- Hvem innordner seg og hvem utfordrer læreren, gutter eller jenter?

For det andre bør lærere overvåke sitt eget klasseromsinteraksjon. Mange lærere deltar kjønnsorienterte handlinger uten å være klar over det. Her er noen spørsmål lærere kan bruke for å analysere kjønnskjev atferd og identifisere om den eksisterer i klasserommet.

- Hvem ringer jeg oftere når hendene løftes i klassen: gutter eller jenter?
- Har jeg de samme forventningene til alle elevene mine?
- Gir jeg gutter og jenter like mye hjelp, tilbakemeldinger, oppmuntring og ros?
- Avbryter jeg det ene kjønn oftere enn det andre?
- Bruker jeg mer tid på å tilskynde gutter til å søke dypere svar mens jeg belønner jenter for å være stille?
- Gir jeg like stor oppmerksomhet til uønsket oppførsel til gutter og jenter som å løpe i klasserommet eller fnise under undervisningen?
- Bruker jeg en forskjellig stemmetone med jenter og gutter?
- Bruker jeg eksempler på begge kjønn når jeg underviser?

⁵⁸ Skolens rolle i den tidlige sosialiseringen av kjønnsforskjeller
<https://www.child-encyclopedia.com/sites/default/files/textes-experts/en/2492/the-role-of-schools-in-the-early-socialization-of-gender-differences.pdf>

Ta opp timene dine på video og se gjennom interaksjonene dine med elevene. Å se etter kjønnskjevhet kan være en utfordring. Men du kan overvinne det hvis du begynner å se det som en mulighet snarere enn en utfordring, og når du først finner ut at reflektering over dine skjevheter fører til bedre undervisning. Spesielt hvis du engasjerer kollegene dine. Bare for å minne deg på at du kan finne detaljerte beskrivelser av klasseromsobservasjons- og filmmetodene i IO1 dag 2-moduler og IO2 dag 1-modul.

TIPS

Tips for å utfordre kjønnsstereotyper i klasserommet

- Sørg for at du behandler jenter og gutter likt, og gi dem like mye tid og oppmerksomhet.
- Sørg for at forventningene dine er de samme for alle elever – begge kjønn kan lykkes i matematikk, naturfag, språk, kunst og lesing.
- Sørg for at du gir samme type ros og tilbakemeldinger til begge kjønn, ikke velger å rose jenter for deres gode oppførsel og pene håndskrift, og gutter for deres ideer og forståelse.
- Ikke gi stereotype oppgaver til elever som å be 'sterke gutter' flytte møbler og 'hjelpsomme jenter' om å dele ut arbeidsark.
- Ikke tilby kjønnsbaserte priser, for eksempel fe-klistremerker til jenter og motorsykkel-klistremerker til gutter når du belønner studenter for godt utført arbeid.
- Ikke lag etiketter rosa og blå når du bruker dem i klasserommet. Velg enten én farge, for eksempel gul eller grønn, eller la elevene velge sin favorittfarge fra en blanding.

LEKSJONSPLANLEGGING

Leksjonsplanlegging involverer et bredt spekter av beslutninger som læremateriell som skal brukes, innhold, læringsaktiviteter, metodikk osv. Det kan virke som en utfordring å se på skolens læreplan og sørge for at den er fullt inkluderende. Ikke overkompliser ting. Når du begynner å planlegge timene dine, trenger du ikke starte fra bunnen av. Se først på hva som allerede er på plass. Ulike fag gir ulike muligheter for å diskutere kjønnsstereotyper og utvide elevenes utradisjonelle roller og valg. Det er visse temaer som lar lærere eksplisitt stille spørsmål ved kjønnsroller, for eksempel temaer om ulike yrker og hva familiemedlemmer gjør og har ansvar for rundt i hjemmet.

TIPS

Tips til læreren

- Tenk på ressursene og rollemodellene når du planlegger leksjoner og aktiviteter.
- Velg historier for klasserommet som ikke forsterker kjønnsstereotyper.
- Be elevene tegne en rekke fagpersoner som en brannmann, vitenskapsmann, lærer, sykepleier, bussjåfør osv. Be elevene identifisere hvilke de har tegnet som kvinner og hvilke de har tegnet som menn. Hvorfor tok de disse valgene? Er det noen jobber bare kvinner/menn kan gjøre?
- Når du arrangerer gjesteforedragsholdere eller foreldre til å komme inn og diskutere jobben deres med barna, tenk på kjønnsbalansen og søk aktivt et bredt spekter av forskjellige roller.
- Be elevene utforske leketøyskataloger. Hvordan vet du at de er rettet mot gutter eller jenter?
- Hvilke farger brukes? Hvilke bilder brukes? Synes du vi bør ha forskjellige leker/Legoer for gutter og jenter?
- Lag familietrær og sammenlign kvinners og menns situasjon over tid.

Elevene trenger ikke å bli fortalt alt om alt ved enhver anledning. Læreren bør fremheve relevante ting når de kommer opp, når situasjonen føles komfortabel og egnet til å sette i gang meningsfylte samtaler om kjønnsroller og stereotyper.

Når du planlegger aktiviteter, husk at du vil at elevene skal innse at gutter og jenter kan gjøre de samme oppgavene. Så det er ikke nødvendig å planlegge separate aktiviteter for gutter og jenter.

Du kan få tilgang til fascinerende ferdiglagde leksjonsplaner med detaljerte instruksjoner og spørsmål designet for å utfordre kjønnsstereotyper i den pedagogiske ressursen: Utenfor boksen. En helskoletilnærming for å fremme likestilling og takle sexisme og seksuell trakassering utarbeidet av EqualiTeach, Storbritannia.⁵⁹

⁵⁹ Utenfor boksen. Ressurs for lærere. Aktiviteter og timeplaner. Aktivitet Space Invaders, s 63-65; Aktivitet The World Around Us s. 65-66 <https://equaliteach.co.uk/education/classroom-resources/outside-the-box/>.

GRUPPERING OG PLASSERING AV BARN

Selv små endringer i klasserommet betyr noe, det være seg bare å dele og sette barn i klasserommet. Å dele inn elever i grupper etter kjønn kan ha flere utilsiktede konsekvenser. Skillet mellom gutter og jenter kan forsterke ideen om at gutter og jenter skal være adskilte, ha separate interesser, roller og vennskap. Prøv derfor å sette og gruppere elever med vilje for å unngå jente-gutt-delning hvis det ikke er absolutt nødvendig.

Prøv å unngå å gi forstyrrende gutter å sitte i nærheten av eller sammen med jenter som ofte brukes som en siviliserende innflytelse på mannlige studenter. Dette har negativ innvirkning på jenters læring og på elevenes holdninger til klasse miljøet. Når denne praksisen brukes, forsterker den stereotypen om at gutter er udisiplinerte, mens jenter er samarbeidsvillige og ryddige. Det innebærer også at gutter trenger å passe på, og at det er jentenes morsrolle å gjøre det.⁶⁰

Det ville vært mye mer effektivt og inkluderende å bli kjent med elevene og organisere rommet basert på deres individuelle atferd og hvor godt de samarbeider. Å sette opp pulter i U-form eller sette elever rundt bord vil også bidra til et inkluderende læringsmiljø. Ved å lage dynamiske sittede tabeller kan du dele opp grupper bare for gutter eller jenter og oppmuntre elevene til å engasjere seg med hverandre .

Hvilken av sitteplasseringene fungerer best for lik deltakelse og dannelse av blandede grupper og vennskap? Bedre bilder må finnes

⁶⁰ Lærerveiledning til kjønnssensitivitet i klasserommet.
<https://d2t1lspzrjtf2.cloudfront.net/wp-content/uploads/Teachers-guide-to-addressing-gender-stereotypes-in-the-classroom.pdf>

TIPS

Tips til læreren

- Unngå så langt det er mulig å skille elevene etter kjønn.
- Integrer grupper aktivt ved å ikke tillate selvsegregering.
- Gå i alfabetisk, alders- eller høyderekkefølge, eller del klassen inn i de som foretrekker blått eller gult, for å unngå inndeling basert på kjønn.
- Sett elevene inn i læringsgrupper for blandede kjønn for å oppmuntre til vennskap på tvers av kjønn.
- Bruk sitteplasser for læring, ikke for atferdshåndtering.

UNDERVISNINGS- OG LÆRINGSMETODIKK

Ved valg av undervisnings- og læringsmetodikk må disse være tilpasset behovene til alle elever, både jenter og gutter. Prøv å sikre at du tilbyr aktiviteter som lar elevene lære på en rekke forskjellige måter. Bruk undervisningsmetoder, for eksempel gruppearbeid som oppmuntrer til likeverdig deltakelse av alle elever. Når elevene får sjansen til å samhandle med jevnaldrende, vil de utvikle ferdigheter for å samhandle effektivt og komfortabelt med sine egne og med det motsatte kjønn.

TIPS

Tips for å gjøre undervisnings- og læringsmetodikker kjønnsresponsive^{61, 62}

Spørsmål og svar metode

- Gi like sjanser til både jenter og gutter til å svare på spørsmål.
- Fraser spørsmål for å gjenspeile kjønnsrepresentasjon – bruk navn på både menn og kvinner, bruk både mannlige og kvinnelige karakterer.
- Gi elevene nok tid til å svare på spørsmål, spesielt jenter som kan være sjenerte eller redde for å si fra
- Siden gutter mer enn jenter er tilbøyelige til å avbryte andre barn,⁶³ gi jenter verktøyene til å si «jeg har ikke snakket ferdig ennå» eller «jeg er ikke ferdig».

⁶¹ Tilpasset fra: UNICEF (2020) Kjønnsresponsiv pedagogikk. Et verktøysett for lærere og skoler 2. utgave. Enhet 6. Kjønnsresponsiv timeplanlegging, s. 59-63.

⁶² <https://www.unicef.org/esa/media/6726/file/GRP-A-Toolkit-for-Teachers-and-Schools-2020.pdf>

⁶³ Lærere: 20 måter å redusere kjønnskjevhet på skolen.

<https://thinkorblue.com/teachers-reduce-gender-bias-at-school/>

⁶³ Ibid

GRUPPEDISKUSJON

- Sørg for at gruppene er blandet (både gutter og jenter).
- Sørg for at både jenter og gutter får mulighet til å snakke og lede diskusjonen.
- Sørg for at gruppeledere er både gutter og jenter.
- Oppmuntre både jenter og gutter til å presentere resultatene.
- Sørg for at gruppene består av jenter og gutter med ulik akademisk evne.
- Sørg for at temaet for gruppediskusjonen tar hensyn til kjønn – ta med både mannlige og kvinnelige helter i en lese- eller historietime, både menn og kvinner i en diskusjon om ledelse.

Måtene lærere samhandler med elever på har stor innvirkning på deres evne til å delta i utdanning. Det er derfor viktig for lærere å ta seg tid til å evaluere alle aspekter av undervisningen og aktivt finne ut hvor antakelser om kjønn kan påvirke unge elevers opplevelser av klasserommet.

Barn, spesielt yngre, lærer ofte ved å imitere. Lærere fungerer som rollemodeller for barn. Det er derfor kritisk viktig at lærere har kunnskap og verktøy for å korrigere sine skjevheter etter hvert som de legger merke til dem. På den måten kan de ta med seg unges meninger, bekymringer og ideer slik at de kan utfordre kjønnsstereotyper sammen.

Læringspunkter

For å utfordre kjønnsstereotyper i klasserommet, bør lærere være oppmerksomme på sin egen kjønnskjevhet.

Lærere kan utfordre kjønnsstereotyper på en rekke måter, inkludert gjennom leksjonsplanlegging, klasseromsinteraksjon, sitteplasser og grupperingsordninger samt undervisningsmetoder.

Det er millioner av lærerressurser for å utfordre kjønnsstereotyper tilgjengelig på nettet. I tillegg til ideene og tipsene i denne modulen, sjekk ressursene for detaljerte leksjonsplaner og aktiviteter gitt under Videre lesing.

Videre lesning

- Marissa Floro (2021) Hvordan fremme likestilling i klasserommet www.wikihow.com/Promote-Gender-Equality-in-the-Classroom
- Forbedring av kjønnsbalansen Skottland. En handlingsveileder for grunnskolen www.iop.org/sites/default/files/2019-06/Improving-gender-balance-guide-primary-schools.pdf
- Utenfor boksen. En ressurs for lærere. Trinn fire: Aktiviteter og leksjonsplaner, s. 60-86. www.equaliteach.co.uk/education/classroom-resources/outside-the-box

Video

- Laget for å være underbetalt. www.bbc.co.uk/programmes/p05d9kmg_

Dag 2 // Modul 3

Hva kan læreren gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i språkbruk?

Læringsmål

- å øke lærernes bevissthet om betydningen av språk for å forsterke eller utfordre

kjønnsstereotyper

- kjønnsinkluderende språkferdigheter
- å gi lærere tips for å utfordre kjønnsstereotypisk/sexistisk språk som brukes av elever

Språk går gjennom hjertet av barns læring om verden og – tiltenkt, eller på annen måte – formidler dype og varige budskap til barn om hvordan de skal se ut og oppføre seg, hva de bør strebe etter, hva og hvem de skal leke med.

SPRÅKETS BETYDNING FOR Å FORSTERKE ELLER UTFORDRE KJØNNSSTEREOTYPIER

Barn er omgitt av kjønnsstereotyper fra fødselen av, i alle aspekter av livet deres: fra hvordan de blir hyllet (jenter som "pene" eller gutter som "store og sterke"), slagordene på klærne deres (rosa "for pen til å gjøre matematikk") ' eller blå 'her kommer problemer'-t-skjorter) til lekene som markedsføres til dem (med jenter ofte i hjemmet og gutter aktive og eventyrlystne). Allestedsnærværende av disse stereotype påvirkningene betyr at, med mindre de blir utfordret, vokser barn opp med å tro at dette er 'akkurat slik verden er'. Barn – og voksne – bærer effekten av denne stereotypingen med seg inn i skolemiljøet.

Dette er grunnen til at det er viktig å ta opp kjønnsstereotyp språk⁶⁴ i skolene som en del av en bredere helskoletilnærming til å utfordre kjønnsstereotyping, slik at barn får verktøy og selvtillit til å utfordre stereotype budskap for seg selv, uansett hvor de møter dem.⁶⁵

Uten sexistisk hensikt kan språket ofte opprettholde ideer om hva det vil si å være "normal" som jente eller gutt. Når det gjelder språkbruken, vil eksempler være å adressere gutter som "kamerat" eller jenter som "søta", eller bruke setninger som "Vi trenger en sterk mann for å åpne det", eller "Sørg for at du ber mamma om å signere skjema".⁶⁶

Å OPPDAGE FOREKOMSTER AV KJØNNSSTEREOTYPT SPRÅK BRUKT AV LÆRERE

Måtene lærere snakker til mannlige og kvinnelige elever på spiller en rolle i hvordan jenter og gutter lærer å se hverandre og verden rundt dem. Selv typiske setninger som "for en pen jente" eller "for en modig gutt" brukt i klasserommet kan forsterke stereotyper om kjønn.

Forskning viser at bruk av sexistisk språk er vanlig i skolen.⁶⁷ Sexistisk språk er språk som er direkte kjønnsstereotyp, for eksempel "mann deg opp" eller å fortelle en gutt eller jente at de løper, gråter eller kaster "som en jente", men ofte er det mer subtilt og noen ganger til og med velmente som å komplimentere jenter for utseendet eller fremheving av "å være modig" for gutter – men kan være like skadelig i sammenheng med kjønnsbaserte meldinger.⁶⁸

⁶⁴ Kjønnst språk er ofte forstått som språk som har en skjevhet mot et bestemt kjønn eller sosialt kjønn. <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/w-hat-is-gendered-language/> / kjønnsstereotypisk språk <https://www.edutopia.org/blog/gender-equity-classroom-rebecca-alber>

⁶⁵ Kjønnsdelt språk i skolen av Caren Gestetner. 15. mars 2019 <https://www.genderaction.co.uk/latest-news/2019/3/14/gendered-language-in-schools>

⁶⁶ Kjønnstereotyper: Grunnskoler oppfordres til å takle problemet <https://www.bbc.com/news/education-57256075>

⁶⁷ <https://rm.coe.int/report-its-just-everywhere-neu-uk-feminista/168079cee0>

⁶⁸ Kjønnsdelt språk i skolen av Caren Gestetner. 15. mars 2019 <https://www.genderaction.co.uk/latest-news/2019/3/14/gendered-language-in-schools>

Et spesielt uttrykk som man ofte hører er at "gutter er gutter". Dette kan bli sagt – noe du hører i personalrommet – eller det kan være en uttalt mening som informerer om forventningene til "gutter" som gruppe. Vi vet alle hva som menes med dette uttrykket – det brukes til å unnskyldde, rettferdiggjøre eller forutse grov eller forstyrrende oppførsel fra gutter. Det brukes aldri når en gutt har vært hjelpsom eller snill. Effektene er skadelige og urettferdige, og antyder at gutter ikke kan hjelpe for dårlig oppførsel, det undertrykker individualiteten til de mange guttene som ikke oppfører seg på denne måten og forventer at "jenter" (igjen som en gruppe) vil oppføre seg bedre.⁶⁹

Ofte, når gutter uttrykker sårbarhet, blir de fortalt "Gutter ikke gråter", "Ta det som en mann" eller "Ikke vær en slik jente". Disse utrolig vanlige setningene brukes som en måte å få gutter til å slutte å være emosjonelle og opprørt over noe. Noen vil kanskje hevde at de er ufarlige, eller at de lærer gutter hvordan de skal være tøffe. Det de faktisk gjør, er å fortelle gutter om å undertrykke sine genuine følelser, noe som er både begrensende og skadelig. Akkurat som "Ikke vær en slik jente" som en fornærmelse virker for å forsterke det fordomsfulle synet om at jenter er emosjonelle, svake og underlegne og en ekte gutt aldri vil være noe slikt.

Å antyde at jenter ikke er gode i matematikk viser en ubevisst skjevhet mot kvinner. Et eksempel kan være å si "Gutter, dere er gode i matematikk. Jeg venter på at en av dere svarer," når du gjør matteøvelser. En slik skjevhet kan spesielt ramme jenter som ikke utmerker seg i å lære matematikk, noe som fører til et kjønns-gap i matematikk-tunge STEM-felt i fremtiden. Det er et velkjent faktum at folk er tilbøyelige til å underprestere – mest ubevisst – når de blir fortalt at de ikke skal være gode på noe.

Subtilere kjønnsstereotyper i språket er ikke alltid lett å spore. For eksempel spørsmål som "Er noens far ingeniør?" eller "Sjekk det moren din leksene dine?" kan forsterke ideer om menns og kvinners roller og ansvar, noe som tyder på at mødre ikke kan være ingeniører og at kvinner er ment å utføre hoveddelen av barnepass.

Så prøv å bevisst sjekke språket ditt for kjønnskjevhet. Å være bevisst språket du bruker er det første trinnet i å bekjempe kjønnsstereotyper.

⁶⁹ Kjønnsdelt språk i skolen av Caren Gestetner, 15. mars 2019
<https://www.genderaction.co.uk/latest-news/2019/3/14/gendered-language-in-schools>

UTVIKLE FERDIGHETER FOR Å BRUKE KJØNNSINKLUDERENDE SPRÅK

Tenk over om det du sier til barna forsterker kjønnsstereotyper, og bruk i så fall et mer nøytralt og inkluderende språk. Dette vil støtte elevenes forståelse av at alle kan gjøre eller liker hva som helst, uavhengig av kjønn.

<https://www.zerotolerance.org.uk/think-about-your-language/>

TIPS

Tips for å forbedre kjønnsinkluderende språkferdigheter hos lærere

- Prøv å hilse på barna med «Hei alle sammen eller barn» i stedet for «Hei jenter og gutter».
- Vær spesielt oppmerksom på å unngå stereotyper når du snakker om folks yrker siden yrker og yrker ofte er kjønnsstereotype.
- Unngå kjønnede eller mannlig-maskuline former for yrkestitler. For eksempel i stedet for politimann eller Formann bruke kjønnsfrie skjemaer politibetjent og styreleder for å unngå å forsterke antakelser om at kvinner og menn er begrenset til visse roller og yrker.
- Ikke bruk "kvinne" før stereotype mansroller hvis jobben utføres av en kvinne. Bare oppgi rollen: forfatter, ingeniør, komponist, lege, etc.
- Presenter jenter og gutter, og menn og kvinner som "like gode" til noe; ikke si at jenter er «like gode som gutter», noe som tyder på at gutter er naturlig bedre, og at jenter må jobbe hardere for å likestille dem.
- Hvis bruk av kjønn språk er nødvendig, vær tydelig på at du refererer til spesifikke personer, ikke gutter og jenter generelt: unngå "Gutter er gode i videospill " bruk "De guttene er gode i videospill " eller unngå "Jenter liker rosa" og bruk «Noen jenter liker rosa» i stedet.
- Bruk de samme smigerordene for jenter og gutter.
- Fortell gutter at det er OK å være redd, opprørt eller emosjonell.
- Fortell jenter at det er OK å bli sint og uttrykke dette på en sunn måte.
- Utfordre kolleger til å reflektere over språkbruken deres og sikre at de ikke opprettholder stereotyper.

Disse enkle endringene er effektive til å hjelpe barn til å tenke på hverandre som individer, snarere enn som stereotyper.

Å OPPDAGE OG UTFORDRE KJØNNSSTEREOTYPISK SPRÅK BRUKT AV ELEVER

Blant barn er språk som avgrenser visse leker, aktiviteter, atferd eller roller i livet som "for jenter" eller "for gutter" vanlig – for eksempel "dette er en gutte-/jentelek", "jenter kan ikke" spille fotball' eller "... du kan ikke være president/sykepleier fordi du er jente/gutt".⁷⁰

Lærerens rolle er å synliggjøre kjønnsstereotypisk språk og bruke det som en mulighet til å invitere til bredere diskusjoner med elevene. Noen ganger er det ikke så lett som man skulle tro. Lærere hevder ofte at selv om de hører sexistisk språkbruk, er de ikke sikre på hvordan de skal reagere eller reagere.

Så her er noen forslag.

- Hvis en elev sier «jenter eller gutter bør ikke eller kan ikke gjøre noe», spør hvorfor? Åpne en kort diskusjon om bestemte aktiviteter, eller om hvor slike stereotype ideer kommer fra, eller bekreft ganske enkelt at jenter og gutter faktisk kan gjøre det meste like bra.
- Hvis en elev sier: "Gutter kan ikke bruke rosa", ikke bare si: "Selvfølgelig kan gutter ha rosa." Utfordre dem ved å spørre: "Hvem har laget den regelen?"

Lærere kan også utforme og bruke oppgaver for å stimulere elevenes diskusjon om kjønnsstereotypisk språk. For eksempel:

Be elevene skrive tre ord de forbinder med jenter og tre ord de forbinder med gutter. Spør:

- Ser du noen mønstre i ordene?
 - Er ordene rettfærdige?
 - Gjelder ordene alle jenter og alle gutter?
 - Hvordan får ordene deg til å føle deg?
 - Er det greit å bruke dem?⁷¹
-
- Endre språket i timene dine for å hjelpe til med å utvide elevenes perspektiver utover kjønnsstereotyper. Du kan for eksempel utfordre elevenes forventninger ved å inkludere en kvinnelig pilot eller en bedriftseier, eller en mannlig grunnskolelærer eller en helsesøster osv. når du diskuterer yrker som typisk bare er knyttet til ett kjønn.

⁷⁰ Kjønnsdelt språk i skolen av Caren Gestetner. 15. mars 2019
<https://www.genderaction.co.uk/latest-news/2019/3/14/gendered-language-in-schools>

⁷¹ Forbedring av kjønnsbalansen Skottland. En handlingsveileder for grunnskolen
<https://education.gov.scot/media/vwogktrj/sci38-primary-action-guide.pdf>

«Så, betyr det virkelig noe å høre litt kjønnsstereotyp språk på skolen, og har personalet et ansvar for å ta tak i det? Ja, for hvis vi lar kjønnet språk ligge, godkjenner eller støtter vi budskapet – det som står uimotsagt blir for barn akkurat slik verden er. Ved å utfordre kjønnet språk, begynner du å utvikle barns evne til å utfordre det selv – en vinn-vinn-situasjon.»⁷²

Å utfordre kjønnet språk er avgjørende arbeid for enhver skole som ønsker å utfordre kjønnsstereotyper og støtte barn i å motvirke de begrensende effektene av stereotyper de er og vil bli utsatt for igjen og igjen i skolen og i resten av verden.

Læringspunkter

Kjønnsstereotypisk språk er utbredt både blant lærere og elever.

Lærere kan utvikle ferdigheter for å bruke kjønnsinkluderende språk.

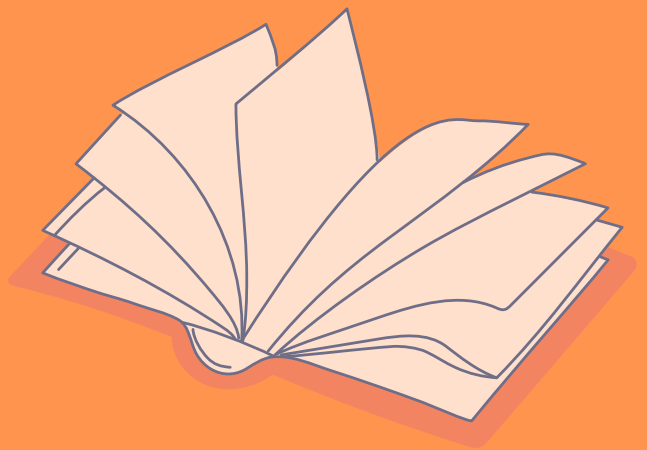

Det er mulig å utfordre det sexistiske språket elever bruker ved å sette i gang bredere diskusjoner og bekrefte at gutter og jenter kan gjøre det like godt i alle akademiske fag og aktiviteter.

⁷² Kjønnsdelt språk i skolen av Caren Gestetner. 15. mars 2019
<https://www.genderaction.co.uk/latest-news/2019/3/14/gendered-language-in-schools>

Videre lesning

- UK Feminista (2017) Tips til grunnskolelærere. www.ukfeminista.org.uk/resources/primary/
- Utenfor boksen: Fremme likestilling og bekjempelse av seksuell trakassering i skolen. www.equaliteach.co.uk/education/classroom-resources/outside-the-box/

⁷² Gendered language in schools by Caren Gestetner. March 15, 2019
<https://www.genderaction.co.uk/latest-news/2019/3/14/gendered-language-in-schools>

Dag 2 // Modul 4

Hvordan snakke om likestilling med ungdomsskoleelever?

Læringsmål

- For å forstå hvorfor det er viktig å engasjere elevene i diskusjoner om kjønn, kjønnsstereotyper og kjønns(u)likhet
- Å få ideer og inspirasjon til å ta opp kjønns- og likestillingsspørsmål i klasserommet
- Å lære å skape et trygt rom for gutter og jenter for å diskutere maskuliniteter og femininiteter og likestilling

I dag, ettersom likestilling er innlemmet som et læringsmål i nasjonale læreplaner, trenger lærere veiledning og verktøy for å diskutere og positivt fremme likestilling i klasserommet.

HVORFOR ER DET VIKTIG Å ENGASJERE ELEVENE I DISKUSJONER OM KJØNN, KJØNNSSTEREOTYPIER OG KJØNNS(U)LIKHET?

Barn blir ikke født med tanke på at ett kjønn er bedre og sterkere enn et annet.[1] Deres forståelse av kjønn er påvirket av interaksjoner og erfaringer med familie, jevnaldrende, kultur,⁷³

⁷³ Hvordan lære barn om likestilling av Kelly Wallace , CNN
<https://edition.cnn.com/2017/09/26/health/gender-equality-teaching-children-parenting/index.html>

media, utdanning og det bredere samfunnet. De sender alle tydelige meldinger til barna om forventningene og «reglene» til gutter og jenter samt konsekvenser av å bryte dem. Når barna begynner på barneskolen, velger mange av dem allerede aktiviteter, bøker, leker og venner selv i henhold til deres kjønnsbaserte tro. Når barn begynner på skolen, har mange av dem forventninger om at jenter i seg selv er stille, medgjørlige og omsorgsfulle, mens gutter er støyende, selvsikre og bør unngå alt som tradisjonelt anses som feminint.

Når små barn blir fanget opp i stereotype forestillinger om kjønn, kan det skade deres selvbilde og måten de samhandler med jevnaldrende, og ikke bare. Kjønnsforventninger begrenser barna betydelig, og forårsaker problemer som dårligere selvtillit hos jenter og dårligere leseferdigheter hos gutter. Stereotyper bidrar også til den psykiske helsekrisen blant barn og unge, er roten til jenters problemer med kroppsbilde og spiseforstyrrelser, høyere selvmordsrater blant menn og vold mot kvinner og jenter. Stereotype forutsetninger begrenser også karrierevalg betydelig, noe som bidrar til kjønnsforskjellene.⁷⁴

Det er derfor avgjørende at barn i grunnskolen tilbys muligheter til å utfordre sine internaliserte kjønnsroller og stereotyper. Jo mer informasjon vi gir elevene, jo mer vi utvikler ferdighetene deres for kritisk tenkning, jo bedre kan vi bygge deres handlekraft til å utfordre stereotyper i og utenfor klasserommet.

SNAKKER OM KJØNN I UNGDOMSSKOLEN⁷⁵

Når vi diskuterer kjønn med barn, snakker vi om hva folk liker å ha på seg, aktivitetene de deltar i, hvordan de har det med seg selv og sosiale roller utført av kvinner og menn. Vi diskuterer ikke seksualitet eller biologiske egenskaper. Folk er født menn og kvinner, men lærer å være gutter og jenter som vokser til kvinner og menn.

Men hvordan begynne å diskutere kjønn med barn? De trinnvise retningslinjene nedenfor er forkortet fra Gender Equality for Kids: How to Teach Kids about Gender Bias and Discrimination.⁷⁶

1. Først, før du begynner å lære noe, er den gyldne regelen å teste vannet . Finn ut om elevenes forståelse av kjønn og utforsk eventuelle ubevisste skjevheter de måtte ha.
2. Bruk den kunnskapen som utgangspunkt for samtaler og introduser temaet likestilling på en alderstilpasset måte.

⁷⁴ Stereotyper skader oss alle. <https://www.fawcettsociety.org.uk/smashstereotypes>

⁷⁵ Vi refererer til "jenter" og "gutter" i denne veiledningen for å tillate diskusjon om virkningene av kjønnsstereotyper på alle elever. Dette betyr ikke at kjønns kategorier er binære eller motsatte.

⁷⁶ Tilpasset fra Gender Equality for Kids: How to Teach Kids about Gender Bias and Discrimination. <https://kidsconnect.com/articles/gender-equality-for-kids/>

3. Fortsett med å forklare hvordan slike antakelser er feilaktige observasjoner og ikke reell kunnskap. Vi vet alle at menn kan lage mat og kvinner kan kjøre bil – og likevel virker fast bestemt på å holde disse fakta fra barn.
4. Forklar barna at våre feil og ord kan skade og skade andre mennesker.

IDEER TIL KLASSEROMSOPPGAVER FOR Å DISKUTERE KJØNN OG LIKESTILLING MED YNGRE BARN

Du kan bruke en rekke oppgaver for å identifisere elevenes kjønnsstereotyper, normer og ubevisste skjevheter. Det er ingen riktig måte å diskutere kjønn med barn på. Du kan lage ditt eget materiale, konsultere ulike kilder gitt på slutten av modulen, eller bruke oppgaven nedenfor.

- Be gutter og jenter identifisere kjennetegn ved gutter og jenter. Lag to rader. På en rad, liste opp hva som oppfattes som kvinnelige egenskaper. I den andre raden lister du opp hva som oppfattes som mannlige egenskaper. Når du er ferdig, endre ordet «kvinnelig» til raden med mannlig og ordet «mannlig» til raden med kvinnelige egenskaper. Pek på hvilke egenskaper gutter og jenter har til felles, og understreker at gutter og jenter er mye mer like enn forskjellige.
- Du kan lage en liste med ord og lese den opp. Be elevene rekke opp hånden hvis de tror det er en jenteting eller en gutteting. Eksempler på ord: lærer, redning, matlaging, racerbiler, spinner, glitter, vitenskapsmann, diettdrikk, rosa, sykepleier, dataspill osv. Du kan umiddelbart se hva barna i klassen din tenker. Du kan spørre: Er det sant at dette bare er jente- eller gutteting? Hva får deg til å tenke sånn? Hvorfor tror du det var så stor enighet mellom dere?
- Du kan også dele klasserommet inn i sektorer merket enig/uenig/usikker. Be elevene flytte inn i en passende sektor mens du leser opp flere kjønnsrelaterte utsagn. Eksempler på utsagn kan være Gutter er bråkmakere; Alle bør gå for de jobbene de tror de er gode på; Jenter gråter ikke; Gutter gråter ikke; Jenter liker sminke; Naturfag er et guttefag; Jenter er smartere; Gutter er bedre i matematikk; Hanner og kvinner er like; Bare gutter spiller fotball; Kvinner gjør alt husarbeidet; Jenter liker eventyr osv. Registrer resultater etter kjønn. Legg til rette for diskusjon etter at elevene har stilt seg og spurt hvorfor de har stått i den sektoren. Diskuter og gi tid til å ombestemme seg etter diskusjonen.

- Du kan be elevene velge og bruke kataloger/magasiner/aviser/internett for å finne eksempler på leker som annonseres for gutter, jenter eller begge deler. Be dem klippe ut disse og lage en teamcollage. Studentene må vurdere farger, barn i annonsen, adjektiver og språk som brukes for å identifisere virkningene av å bruke kjønn i reklame og hvordan det påvirker valgene deres.

- En interessant tilnærming ville være å invitere representanter for utradisjonelle kjønnsroller og jobber inn i klasserommet. Bare se denne fantastiske videoen En klasse som snudde barnas antagelser om kjønnsroller⁷⁷ for inspirasjon og ideer.

TIPS

Tips til læreren

- En av hovedaspektene ved likestilling er å la gutter og menn vise følelsene sine siden hegemonisk maskulinitet lærer barn at det å uttrykke andre følelser enn sinne er "umannlig."
- Hvis noen sier: "Gutter gråter ikke", diskuter følelser og følelser. Forklar at det er sunt å kjenne på alle følelsene dine og at det ikke er noen "guttefølelser" og "jentefølelser". Alle gråter, jenter og gutter, kvinner og menn. Å gråte er ingenting for noen å skamme seg over. Spør barn om de har sett noen hendelser der gutter og menn gråt? Har noen sett kjente fotballspillere gråte når de vinner eller taper en kamp? Eller etter en skade? Var det greit for dem å vise følelsene sine?
- Hvis noen barn mener bare kvinner bør gjøre husarbeidet, inviter klassen til å bidra og dele hva som skjer i familien deres med hensyn til arbeid og husarbeid . Sannsynligvis hjelper de varierte svarene deg til å vise at bare fordi noe er tilfelle i ett hjem, betyr det ikke at det skjer overalt.

Det viktigste er at det å diskutere kjønn med barn bør forsterke budskapet om at gutter og jenter er likestilte. Hver jente og gutt kan lære hva som helst, engasjere seg i hvilken som helst hobby de liker og velge hvilken jobb de vil. Dette gjør det mulig for barn å utforske og utvikle sine unike interesser og talenter uten kjønnsstereotyper.

⁷⁷ En klasse som snudde barnas antagelser om kjønnsroller. <https://www.youtube.com/watch?v=G3Aweo-74kY>

IDEER TIL KLASSEROMSOPPGAVER FOR Å DISKUTERE KJØNN OG LIKESTILLING MED ELDRE BARNESKOLEBARN

Du kan påta deg mer komplekse oppdrag med eldre grunnskoleelever for å diskutere temaer som lønnsforskjeller mellom kjønn og mangel på kvinner i lederstillinger. Det er et faktum at barn ved ca. 6 år vet at menn er assosiert med høyere sosial status enn kvinner. Du kan for eksempel stille spørsmål gitt i videoen "Hvordan barn svarte på spørsmål om likestilling" og deretter sammenligne svarene gitt av elevene dine med svarene gitt av ungdommer⁷⁸ i andre land. I videoen ble barna spurt:

- Er det jobber kvinner ikke kan gjøre?
- Finnes det en jobb som menn kan gjøre bedre enn kvinner?
- Bør en kvinne tjene like mye som en mann?
- Tror du menn skaper bedre ledere?
- Vil du ha en mann eller kvinne til å være sjefen din?

Du kan gå videre med diskusjonen og spørre om det er rettferdig at kvinner får ulikt betalt. Se og diskuter en praktfull video laget for å markere den internasjonale kvinnedagen med tittelen «Gender Equality Explained by Children» hvor danske barneskolebarn utfører samme oppgave og belønnes ulikt. Og hva de syntes⁸⁰ om dette og hvordan de anså det som urettferdig! Manuset til videoen er gitt på slutten av denne modulen.

Du kan fortsette diskusjonene ved å spørre: Ville det vært greit om kvinner tjente mer enn menn? Husholdninger der kvinnen er den høyere inntekten er ikke uvanlig lenger. Husk at du utdanner studenter for fremtiden der kjønnsrollene endrer seg raskt og blir mer fleksible, spesielt for kvinner.

Snakk med studenter om sexisme og understrek at selv om sexisme ofte er en personlig fordom, er det også et system som er innebygd i samfunnet som devaluerer kvinner og jenter. For eksempel, styrketester brukt av brannmenn verdsetter den typen styrke menn vanligvis har (løfte det tyngste en gang) over den typen styrke kvinner vanligvis har (løfter noe lettere, men gjør det hundre ganger), og det er derfor det er vanskeligere for kvinner å bli brannmenn.⁸¹

⁷⁸ The SAGE Encyclopedia of Psychology and Gender.

⁷⁹ Hvordan barn svarte på spørsmål om likestilling. <https://www.youtube.com/watch?v=rOuzkNgKaEw>.

⁸⁰ Likestilling forklart av barn. <https://www.youtube.com/watch?v=hLr2GNRnmXM>

⁸¹ En alder-for-alder-guide for å snakke med barna dine om kjønn.

<https://www.todaysparent.com/family/parenting/how-to-talk-to-kids-about-gender-age-by-age-guide/>

I dag ser du kvinner som har toppstillinger som statsråder eller presidenter , samt menn som jobber som sykepleiere og barnehagelærere. I alle land kan du finne slike rollemodeller som du kan bygge diskusjoner rundt kjønnsroller rundt nå til dags og i det historiske perspektivet.

LIKHET OG RETTFERDIGHET

Diskuter med elevene hva likestilling betyr. Skriv ordet: Likestilling. Likestilling betyr å sørge for at hver jente og gutt, og hver kvinne og mann, har de samme sjansene til å få mest mulig ut av livet og talentene sine. Forklar at likestilling handler om å være rettferdig. Stressrettferdighet fordi det lett gir gjenklang med barn i grunnskolealder. Å diskutere kjønn og likestilling, formidle budskapet at

- begge kjønn er like
- det er svært få ting menn og kvinner ikke kan gjøre like godt
- begge kjønn har rett til å studere og utføre alle slags arbeid de ønsker
- likestilling mellom kvinner og menn, jenter og gutter er et spørsmål om menneskerettigheter og rettferdighet.

HVORDAN SKAPE ET TRYGT ROM FOR Å DISKUTERE KJØNN?

Læring bør foregå i et miljø hvor det er behagelig og enkel kommunikasjon mellom lærer og elever og mellom elever. Hvis en student stiller deg et spørsmål, svar så ærlig og respektfullt du kan. Når du legger til rette for diskusjoner, fortell elevene at det ikke finnes riktige og gale svar, bare ulike syn og at de må respektere hverandres synspunkter.

Videre, hvis vi virkelig ønsker å sette i gang meningsfull endring, sørg for at du involverer gutter. Å engasjere gutter i diskusjoner rundt kjønnsstereotyper byr på spesielle utfordringer. Argumentet⁸²«vi skal alle kunne gjøre hva vi vil» har mer resonans for jenter siden de har en tendens til å oppleve mer ekskludering. Avgjørende er det at gutter kan finne det mye vanskeligere å innrømme at de liker noe som tradisjonelt ble sett på som "jenteaktig". Det er mer press på gutter for å tilpasse seg ganske snevre kjønnsstereotyper. Så hvis vi tilbyr jentene sjansen til å si at ikke alle jenter ønsker å vente på at en prins skal komme og redde henne, bør vi også diskutere bildene av en supermann med gutter og gi dem sjansen til å si 'hei, dette er ikke hva alle mennesker i verden ser ut, gjør eller føler.'

⁸² Stereotypes stop you doing stuff. <https://neu.org.uk/media/2926/view> p 18.

Noe av det viktigste lærere kan gjøre for å fremme likestilling er å utfordre elevenes misoppfatninger om tradisjonelle kjønnsroller og normer. Som rollemodeller bør lærere også leve likestilling i sin daglige praksis ved å behandle barn likt og objektivt og ved å velge og bruke undervisningsmateriell som er fritt for kjønnsstereotyper.

Læringspunkter

Grunnskolen har ansvar for å utfordre kjønnsstereotyper og fremme likestilling gjennom sine læreplaner og undervisning.

Å diskutere kjønns(u)likhet i primærklasserommet bidrar til å styrke barn og beskytte dem mot negative konsekvenser av ulikhet og diskriminering når de vokser til voksne.

Dekonstruksjon av stereotyper kan tas opp innenfor ulike klasseromsoppgaver og tas opp innenfor en rekke fag på tvers av læreplanen på elevens alderstilpassede måte.

Studentene må gis et trygt miljø for å delta i diskusjoner om kjønnsroller og likestilling, slik at de selv kan bli pådrivere og forsvarere av likestilling.

Videre lesning

- Utfordre kjønnsstereotyper gjennom grunnskoleopplæringen. Stereotyper stopper deg med å gjøre ting.
www.neu.org.uk/media/2926/view
- Forbedring av kjønnsbalansen Skottland | En handlingsveileder for grunnskolen www.education.gov.scot/media/vvogktrj/sci38-primary-action-guide.pdf
- Leksjonsplaner for barneskoler i alderen 9-11 år
www.lettoysbetoys.org.uk/resources/lesson-plan-for-upper-ks2/

Videoer

- No More Boys and Girls - Can Our Kids Go Gender Free episode 1 (klasseromsintervensjon) www.youtube.com/watch?v=wN5R2LWhTrY&t
- Snakker med barn om ... likestilling www.youtube.com/watch?v=U6Jy5dU2rAI&t
- Hjelp barn å lære om kjønn [med Foxy] alder 7+ www.youtube.com/watch?v=lbhd-23mloc

Video

Manus til videoen: **Gender Equality Explained By Children.**

<https://www.youtube.com/watch?v=hLr2GNRnmXM>

Barn presenterer seg selv: Jeg er Selma. Jeg er Martin. Jeg er Ask. Jeg er Victoria. Jeg er Lars. Jeg er Felicia.

Instruktør: Jeg har en jobb til dere, folkens. Jeg vil at du skal legge de blå kulene i den ene vassen og de rosa i den andre.

Alle: OK.

Martin: Skal jeg legge de rosa i denne og de blå i denne?

Selma: Nei. Omvendt? Blå i denne.

Instruktør: ... OK, det er på tide med belønningen din. Hun gir hvert barn et glass fylt med småstein.

Selma: Oi. Hva er dette?

Instruktør: Åpne øynene.

Lars: Jeg har litt mer enn deg.

Instruktør: Molly, grunnen til at du fikk mindre enn Thomas er fordi du er en jente.

Molly: Det er bare rart!

Selma: Det er så urettferdig!

Instruktør: Hva synes du, Felicia?

Felicia: Vi gjorde samme jobben, men vi fikk ikke like mye.

Spør: Hun var like god som meg, så vi burde få samme belønning.

Victoria: Hvorfor?

Spør: For ellers er det urettferdig.

Molly: Det er ingen forskjell på gutter og jenter.

Selma: Det er bare feil!

Instruktør: Hvorfor er dette feil?

Spør: Jenter er ikke mindre verdt enn gutter.

Thomas: Det spiller ingen rolle om du er gutt eller jente.

Barn omfordeler småsteinene, så gutter og jenter får like mye.

Victoria: Jeg tror det er likt nå.

Spør: Nei. (Han gir noen flere småstein til Victoria .)

Selma: Nå er det likt.

Ulik lønn er uakseptabelt for barn. Hvorfor skal vi akseptere dette som voksne?

Dag 2 // Modul 5

Hvordan oppmuntre studenter til å ta valg fri for kjønnsstereotyper og engasjere seg i STEM-fag?

Læringsmål

- Å forstå viktigheten av grunnskole for å utvide barnas karriereambisjoner for å forberede dem for fremtiden
- For å forstå og utfordre elevenes stereotype oppfatninger om jobber
- For å forstå kjønnsstereotype oppfatninger om jenter i STEM ⁸³
- For å gi lærere ideer om hvordan de kan oppmuntre grunnskoleelever, spesielt jenter, til å engasjere seg i STEM

Skolens rolle er å forberede barn på fremtiden og morgendagens arbeidsmarked. Etter et populært anslag vil 65 % av barna som begynner på grunnskolen i dag til slutt ende opp med å jobbe i helt nye jobbtyper som ennå ikke eksisterer.⁸⁴ For å hjelpe elevene med å velge blant et komplett utvalg jobber som er tilgjengelige i morgendagens arbeidsmarked, bør lærere hjelpe dem med å bryte ned kjønnsbaserte oppfatninger av jobber og utløse studentenes, spesielt jenters, interesse for STEM som en nøkkel til fremtidens jobber.

⁸³ STEM = akronym av vitenskap, teknologi, ingeniørfag og matematikk

⁸⁴ Rapport om fremtidens arbeidsplasser. <https://reports.weforum.org/future-of-jobs-2016/chapter-1-the-future-of-jobs-and-skills/>

GRUNNSKOLENS BETYDNING FOR Å BRYTE NED KJØNNSTEREOTYPIER OM JOBB OG KARRIERE

Studier de siste tiårene har alle kommet til samme konklusjon: oppfatningene barn har om visse jobber og karrierer dannes og noen ganger sementeres i ung alder. Drawing the future, den største undersøkelsen i sitt slag som noen gang er utført, ba barneskolebarn i alderen syv til elleve år tegne et bilde av jobben de vil gjøre når de blir store. Funnene viste at barn fra en ung alder ofte stereotype jobber etter kjønn og deres karrierevalg er basert på disse antakelsene, med flertallet av gutter som ønsker å bli idrettsutøvere og jenter som ønsker å bli lærere.⁸⁴ Dette tyder på at selv om barna våre vokser opp i en verden i rask endring, er utdaterte kjønnsstereotyper og roller fortsatt til stede i dag. Skoler og lærere har en viktig rolle å spille her for å få til meningsfull endring.

UTFORDRE BARNES STEREOTYPE TRO PÅ JOBB OG KARRIERE

Når vi vet at tidlige intervensjoner kan gi en varig innvirkning på barns utvikling og oppfatninger av ulike yrker, jo tidligere vi begynner å utfordre rigide jobb-kjønnsoppfatninger, jo bedre.

Utfordrende kjønnsstereotyper i klasserommet har blitt tatt opp i tidligere moduler, spesielt i dag 2 Modul 1: Hva kan læreren gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i lærebøker og lærings-/undervisningsmateriell? Her er et par tilleggsideer for klasseromsoppgaver for å utfordre kjønnsstereotyping av jobber.

- Tegning er et nyttig verktøy fordi det lar elever som kanskje ikke er klare eller i stand til å kommunisere komplekse ideer i skrift eller tale formidle sin tro om yrker. Be elevene tegne en rekke fagpersoner (som en bussjåfør, sykepleier, arkitekt, lærer, lege eller bonde). Be dem identifisere hvilke de har tegnet som kvinner og hvilke de har tegnet som menn. Hvorfor tok de disse valgene? Diskuter og utfordre om det er noen jobber bare kvinner eller menn kan gjøre.

⁸⁴ Drawing the future. Exploring the career aspirations of primary school children from around the world. January 2018. <https://www.educationandemployers.org/wp-content/uploads/2018/01/DrawingTheFuture.pdf>

- Be barna lage A Book of Me og invitere dem til også å skrive ned hva slags jobb de ønsker å gjøre i fremtiden. Hva er det beste med å være jente eller gutt? Diskuter om jobbene de foreslo tradisjonelt er mannlige eller kvinnelige jobber, og hvorfor de tok et slikt valg. Spør hva de ville ha valgt til et yrke hvis de hadde vært av det motsatte kjønn? Diskuter om både jenter og gutter kan velge hvilket som helst yrke, inkludert som astronauter, ingeniører og forskere og hvilke fag de bør studere for å forberede seg til yrket. Når du gjør det, kan du også understreke verdien av matematikk i å forfølge interessante fremtidige karrierer som å designe og bygge roboter.

TIPS TIL LÆREREN FOR Å DISKUTERE OG BRYTE NED KJØNNSTEREOTYPIER OM JOBBER⁸⁵

- Skap muligheter for å diskutere antakelser om "hvem kan gjøre hvilken jobb" så ofte som mulig, og sørg for at alle ansatte er involvert i dette.
- Oppmuntre barn til å fortelle deg hvorfor antakelser om at bestemte jobber er utelukkende for kvinner eller menn er feil.
- Bruk ekte og fiktive rollemodeller som utfordrer stereotypier. Mens historiebokkarakterer – prinsesser, pirater, dyr – er engasjerende, sørg for at du også inkluderer "realistiske" eksempler som barn kan relatere til i sitt eget liv.
- Se etter enkle muligheter til å påpeke forutsetninger – for eksempel bruk av ord som "politimann" eller "brannmann". Husk å bruke ikke-kjønnete termer selv når du beskriver jobber, uavhengig av kjønn til den som utfører dem.
- Utfordre antakelser om at generaliserte egenskaper som "styrke", "tapperhet" og "vennlighet" utelukkende er mannlige eller kvinnelige egenskaper. Påpek at de fleste jobber som krever "styrke" i dag involverer maskiner som alle kan betjene - og at mange kvinner er "sterkere" enn mange menn uansett.
- Prøv å begrense virkningen av gruppepress. Når du for eksempel leser opp en liste over jobber, ber du elevene lukke øynene før de strekker opp hendene for å vise preferansene sine. Det kan gi mindre stereotype valg – spesielt blant gutter.
- Oppmuntre barn til å tenke på om vi noen ganger tar valg fordi vi tror andre synes vi burde.

Du kan også spørre klassen om hva slags emner de ser frem til å studere i videregående og videregående skoler, og om disse inkluderer STEM-fag. Å diskutere STEM tidlig har store fordeler for å trigge, pleie og opprettholde elevenes interesse for realfag over tid, spesielt blant jenter. Hvis det er barn i klassen som allerede har deltatt i praktisk teknologi eller kodeaktiviteter i barnehagen, be dem dele sine erfaringer og fortelle andre at naturfag er for ekte ting, det er flott og morsomt!

⁸⁵Tilpasset fra Gutteting og jenteting. Praktiske strategier for å utfordre kjønnsstereotype valg og atferd i grunnskolen. <https://neu.org.uk/media/2931/view.p.15>

JENTERS BARRIERER FOR STEM-UTDANNING

På skolen er det den brede (ubevisste) troen blant lærere og elever om at jenter er mer hardtarbeidende, men har mindre talent for STEM, mens gutter er late, men mer talentfulle i STEM. Slike skjevheter og vanlige synspunkter om at «vitenskap ikke er for jenter» og at det finnes «gutfag» og «jentefag», demper jenters interesse for STEM.

Jenter begynner å tro at de ikke er gode i matematikk, naturfag og til og med datamaskiner i ung alder,⁸⁶ selv om forskning tyder på at unge jenter og gutter har samme evner i matematikk.⁸⁷ Når jenter blir bevisste gjennom både subtile og åpenlyse kulturelle budskap om mannlig overlegenhet i matematikk, gjør det hvert møte med matematikk og teknologi mer fyldig, og utløser selvtvil hos selv de mest flittige unge jentene.⁸⁸

Vedvarende, underbevisste bilder av mannlige matematikere og forskere presenterer en ytterligere forklaring på hvorfor jenter går inn i STEM-felt til dramatisk lavere priser enn gutter. Matematikere og vitenskapsmenn ser ut til å være, i hvert fall i barnas øyne, sosialt tafatte menn som bruker briller.⁸⁹ Jenter som typisk ønsker å oppfatte seg selv som omsorgsfulle, kreative og sosialt og miljøbevisste, finner det vanskelig å forholde seg til antisosiale, nerdete og kjedelige mannlige STEM-forbilder.

Det er også lærere som kan ha et underbevisst kjønnskjevt syn på jenters evner i STEM. I en slående studie fra 2015⁹⁰ delte israelske forskere eksamener i sjette klasse i to sett for karaktersetting: En gruppe ble karakterisert av lærerne og inkluderte elevenes navn, og den andre inneholdt ingen studentnavn og ble vurdert eksternt. I matematikk vurderte lærere gutter høyere, mens eksterne klassifiseringer rangerte jenter høyere. De lave lærer karakterene frarådet jenter i årene som kommer. Når læreren vet dette, kan han designe og velge aktiviteter for å fjerne disse barrierene.

⁸⁶ Kan roboter overbevise jenter om at de er gode på STEM? 28. april 2017 <https://www.futurity.org/robots-girls-stem-1414332/>

⁸⁷ Trending Science: Er gutter virkelig bedre i matematikk? Nei, sier ny studie. <https://cordis.europa.eu/article/id/411610-trending-science-are-boys-really-better-at-math-no-says-new-study>

⁸⁸ Holde jenter i STEM: 3 barrierer, 3 løsninger. <https://www.edutopia.org/article/keeping-girls-stem-3-barriers-3-solutions>

⁸⁹ Ibid

⁹⁰ Om opprinnelsen til gap i menneskelig kjønn: kort- og langsiktige konsekvenser av læreres stereotypiske skjevheter av Victor Lavy og Edith Sand, januar 2015. https://www.nber.org/system/files/workin_g_papers/w20909/w20909.pdf

HVORDAN OPPMUNTRE BARNESKOLEBARN – SPESIELT JENTER – TIL Å ENGASJERE SEG I STEM?

Et barns nysgjerrighet på verden de lever i kombinert med ubegrenset kreativitet, fantasi og naturlig nysgjerrighet på hvordan ting fungerer, er mest aktiv på barneskolen, noe som indikerer at dette er den optimale alderen for engasjement i STEAM-fag.⁹¹ Hvis vi ønsker flere kvinner i teknologijobber, må denne tidlige interessen pleies og støttes gjennom hele grunnskolen og utover. En undersøkelse bestilt av Microsoft fant at unge jenter i Europa blir interessert i såkalte STEM-fag rundt 11-årsalderen og deretter raskt mister interessen når de er 15 på grunn av samsvar med sosiale forventninger, kjønnsstereotyper, kjønnsroller og mangel på rollemodeller som fortsetter å kanalisere jenters karrierevalg bort fra STEM-felt.⁹²

TIPS

Tips for the teacher to encourage girls in STEM:

- Planlegg mange praktiske naturfag- og matematikkaktiviteter i primærklasserommet ditt for å vekke barnas interesse for STEM. Gjør matematikk og naturfag spennende, morsomt og lærerikt! Hvis elevene liker et fag, er de mer motiverte til å legge ned det harde arbeidet og holde seg engasjert i det over tid.
- Gi jenter en sjanse til å snakke om hvordan STEM ser ut for dem. Spør jenter om hva de liker og misliker med matematikk og naturfag og hvorfor. Diskuter hvilke yrker som finnes som de kanskje aldri har hørt om eller vurdert.
- Legg vekt på ideen om at vitenskap er et fascinerende område for læring siden teknologiske løsninger bidrar til å ta bedre vare på andre mennesker, dyr og miljøet.
- Finn STEM-forbilder som jenter kan forholde seg til. Inviter kvinner som jobber i STEM til å snakke om karrieren sin og svare på elevenes spørsmål i klasserommet ditt. På den måten kan jenter tydelig se at de har en plass i realfag.
- Bruk leksjonene dine til å lære elevene om kjente og bemerkelsesverdige kvinner i STEM.
- Henvis jenter til STEM-klubber eller hobbygrupper på skolen og utenfor skolen for å utvikle teknologien deres, koding og digitale ferdigheter.
- Vær oppmerksom på den skjulte læreplanen og de skjulte skjevhetene du kan ha mot kvinner i STEM.
- Når det er mulig, utvikle elevenes kreativitet og motstandskraft, samt ferdigheter i problemløsning og kritisk tenkning for å forberede dem på flere og fleksible karrierer.

⁹¹ STAM/DAMP. <https://www.teesvalleycareers.com/education/primary/toolkit-of-resources/stem-steam/>

⁹² Å lykkes i den nye globale økonomien . Den nøyaktige alderen når jenter mister interessen for naturfag og matematikk.

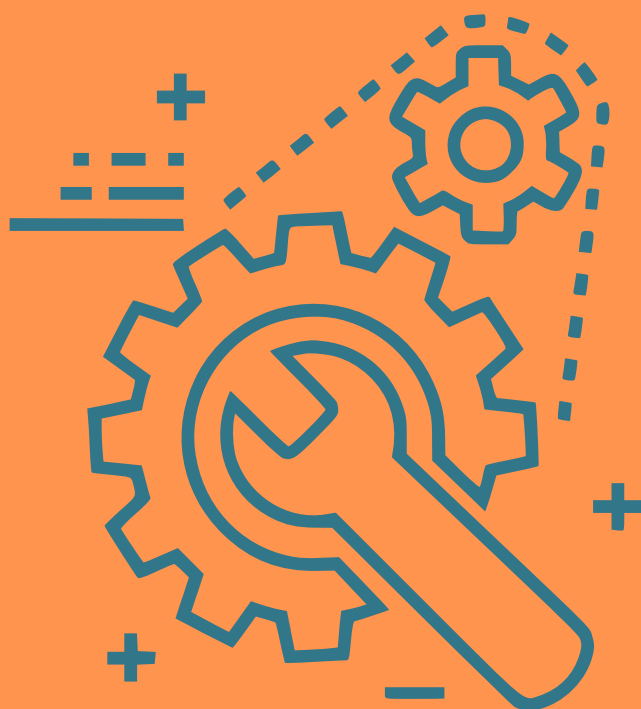
<https://money.cnn.com/2017/02/28/technology/girls-math-science-engineering/index.html>

Hvis du googler, kan du finne en rekke nettsteder og undervisningsmaterieell tilgjengelig på nettet for å støtte jenters styrking og tillit til STEM. Noen få ressurser er gitt under avsnittet Videre lesing på slutten av denne modulen.

For ytterligere ideer, kan du også konsultere EU STEM Coalition-nettstedet⁹³ som tilbyr beste praksis-cases for STEM-utdanning.

Nettstedet inneholder også aktivitetene til Unicorn Squad, en privat finansiert teknologihobbygruppebevegelse som ble opprettet i 2018 i Estland.⁹⁴ Grunnleggerne av bevegelsen startet en "bare-jenter" teknologihobbygruppe siden datteren deres ble sparket ut fra teknologihobbygruppen på skolen gitt forklaringen om at feltet er mer egnet for gutter. Etterspørselen etter teknologihobbygrupper kun for jenter har vært imponerende. Bevegelsen har nå engasjert 1200 jenter i alderen 7-14 år. Unicorn Squad Girls møtes en gang i uken for å fokusere på noen virkelige fenomener som magnetisme, lyd og hastighet eller elektrisitet. Målet er å la jenter skape noe ekte med egne hender. Jentene møtte også Estlands første kvinnelige president Kersti Kaljulaid, i embetet 2017-2021, for å levere budskapet om at jenter ikke har noen grenser for hva de kan bli og oppnå.

Barneskolelærerens rolle er å fostre og utnytte unge talenter og gjøre barna klare for fremtidens arbeidsverden. Å bryte ned kjønnsbaserte oppfatninger av jobber vil tillate barn å velge fra hele spekteret av jobber uten å bli begrenset av kjønnsstereotyper. Dette kommer både jenter og gutter til gode, og hjelper dem med å takle nye utfordringer fra den teknologifylte fremtiden. Når det gjelder likestilling, er det viktig å fortelle barna at jenter og gutter er like i stand til å lære og omfavne STEM som en nøkkel til fremtidige jobber.

⁹³ <https://www.stemcoalition.eu/about>

⁹⁴ [HK Unicorn Squad (teknologihobbygrupper for jenter)
<https://www.stemcoalition.eu/programmes/hk-unicorn-squad-technology-hobby-groups-girls>

Læringspunkter

Skoler og lærere har en kritisk rolle i å forberede elevene på karrierer og utfordringer som eksisterer ikke engang ennå.

Kjønnsstereotyper om jobber, karrierer og fagvalg, inkludert innen STEM-området, må diskuteres og utfordres i tidlig alder, også i grunnskolen.

Det er mange måter å oppmuntre barn, spesielt jenter til å ta opp STEM-fag og karrierer.

Videre lesning

- Gutteting og jenteting. Praktiske strategier for å utfordre kjønnsstereotype valg og atferd i grunnskolen.
www.neu.org.uk/media/2931/view
- Å øke likestillingen i grunnskolen. I et forsøk på å få flere jenter inn i STEM-klasser, undersøkte lærere elevenes og deres egne holdninger til kjønn. Av Dorothy Venditto 10. september 2018
www.edutopia.org/article/increasing-gender-equity-elementary-school
- Jenter i STEM. Education Services Australia 2020. GiST gir ressurser til å inspirere og informere jenter, skoler og familier om naturfag , teknologi, ingeniørfag og matematikk (STEM). Utforsk aktiviteter, ressurser, casestudier, leksjoner, studieveier og karrierer.
www.thegist.edu.au/

Video

- Tegn balansen på nytt – utfordrende kjønnsstereotyper. Lagt ut 11. mars 2020. www.educationandemployers.org/17497-2/

Dag 2 // Modul 6

Hvordan er kjønnsstereotyper knyttet til kjønnsbasert skolevold og mobbing og hvordan kan skolene takle problemet?

Læringsmål

- For å forstå skolevold og skolemobbing i dets mange former
- Å forstå rollen til kjønnsstereotyper i skolerelatert kjønnsbasert vold
- Å lære å reagere på kjønnsbasert skolevold og mobbing og skape et trygt læringsmiljø for alle elever

Skoler er viktige kontekster for kjønns sosialisering og for å forsterke eller utfordre kjønnsstereotyper. Å bryte kjønnsstereotyper fører ikke bare til jenters økte interesse for naturfag, teknologi og matematikk og gutters interesse for lesing, men også til lavere nivåer av kjønnsbasert vold og jevnaldrende mobbing og dermed skape et tryggere og mer stimulerende læringsmiljø for alle.

HVA ER SKOLEVOLD OG MOBBING?

Skolevold er et globalt problem. Det refererer til alle former for vold som foregår i og rundt skoler og oppleves av elever og utøves av andre elever, lærere og andre skoleansatte. Ifølge UNESCO er en av de mest gjennomgripende formene for skolevold, som rammer 1 av 3 ungdommer, mobbing.⁹⁵

⁹⁵ Hva du trenger å vite om skolevold og mobbing. 03/11/2020
<https://en.unesco.org/news/what-you-need-know-about-school-violence-and-bullying>

Selv om det ikke finnes noen universell definisjon på skolemobbing, er det bred enighet om å være målrettet aggressiv atferd, preget av fiendtlig hensikt, maktubalanse og gjentakelse over tid.⁹⁶ Barneskolebarn er likeledes rammet av mobbing, som kan forekomme i mange ulike former som f.eks⁹⁷

Følelsesmessig⁹⁸

såre noens følelser, utelate noen

Fysisk

slå, sparke, spytte, slå

Verbal

erting, kalle navn

Rasist

å kalle navn på grunn av hudfargen eller religion

Cyber

si uvennlige ting via tekstmeldinger og på nettet

Skolevold og mobbing rammer både jenter og gutter, men det er forskjeller mellom kjønnene. Gutter er mer sannsynlig å oppleve fysisk mobbing, mens jenter er mer sannsynlig å oppleve psykologisk mobbing⁹⁹ som å utelate noen med vilje, spre rykter, fortelle andre barn om ikke å være venner med noen osv.

⁹⁶ Fokus på: Kan vi forebygge mobbing i skolen? 19. mars 2019

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/focus-can-we-prevent-bullying-school_en

⁹⁷ Utenfor boksen. En helskoletilnærming for å fremme likestilling og takle sexisme og seksuell trakassering. <https://equaliteach.co.uk/education/classroom-resources/outside-the-box/> s 27.

⁹⁸ Emosjonell og psykologisk mobbing har ofte samme betydning.

⁹⁹ Hvordan snakke med barna om mobbing. <https://www.unicef.org/end-violence/how-talk-your-children-about-bullying>

Når man snakker om mobbing, er det viktig å huske at ikke alle dårlig oppførsel mellom barn kvalifiserer som mobbing. Mobbing er et atferdsmønster snarere enn en isolert hendelse. Erting, for eksempel, blir bare mobbing når det er repeterende eller når det involverer en bevisst hensikt om å skade et annet barn.

Skolevold og mobbing kan ha ødeleggende konsekvenser for offeret som konsentrasjonsvansker i klassen, manglende undervisning, unngå skoleaktiviteter, skulk eller til og med droppe ut av skolen. Som sådan bør vold og mobbing aldri ignoreres eller aksepteres i utdanningsammenheng.

Studier har bekreftet at mobbing på skolen kan finnes hvor som helst og i alle klassene selv under tilsyn av en god lærer som barn respekterer og lytter til.¹⁰⁰ Mobbing foregår ikke bare i klasserommet, men også i områder hvor tilsynsnivået fra lærere eller skolepersonale har en tendens til å være lavere som på lekeplassen, i korridorer, garderober osv. hvor det ofte kan gå ubemerket hen.

HVEM BLIR MOBBET?

Elever som mobber søker makt og velger å målrette andre for å få den makten. Alle barn kan bli mobbet, men bevis viser at barn som blir oppfattet som «annerledes» på noen måte er mer utsatt. Faktorer som forårsaker mobbing er fysisk utseende, etnisk, språklig eller kulturell bakgrunn, kjønn, inkludert ikke samsvar med kjønnsnormer og stereotyper; sosial status og funksjonshemming.¹⁰¹ Barn som avviker fra kjønnsnormer og forventninger blir ofte mål for kjønnsbasert vold og mobbing på skolen.

HVA ER KJØNNSBASERT SKOLEVOLD OG MOBBING?

Kjønnsbasert vold (SRGBV) er enhver handling eller trussel om seksuell, fysisk eller psykisk vold som forekommer i og rundt skoler, begått som et resultat av kjønnsnormer og stereotyper, og håndhevet av ulik maktdynamikk.¹⁰² Kjønnsstereotyper påvirker direkte sosialiseringen av små barn til kjønnsroller. Mange mobbeatferd er handlinger av kjønnspoliti¹⁰³ og mye av aggresjonen som oppstår innenfor studentsamfunnskultur kan knyttes til kjønnsnormer.

¹⁰⁰ Lærers rolle i å forebygge mobbing og mobbing på skolen
<https://ekidz.eu/how-to-deal-with-bullies-emotional-bullying-at-school>

¹⁰¹ Hva du trenger å vite om skolevold og mobbing.
<https://en.unesco.org/news/what-you-need-know-about-school-violence-and-bullying>

¹⁰² Skolerelatert kjønnsbasert vold. <https://www.togetherforgirls.org/schools/>

¹⁰³ Kjønnspoliti tar sikte på å holde kjønnsrollene stive og justert i henhold til et kjønnsbinært system.

Mangel på sikkerhet i skolen kan tilskrives ideer om hva som er maskulinitet. "Ekte" menn bruker styrke, seighet og vold for å vise makt. Forskning har vist at selv på barneskolenivå er det et betydelig press på gutter for å bevise sin maskulinitet gjennom objektivisering og erting av jenter.¹⁰⁴

Ideer om hva det vil si å være 'normal' som jente eller gutt, foreviges av språket. Mye mobbing på skolen innebærer verbale overgrep. Fraser som "Bare gutter kan ..." eller "Jenter kan ikke ..." gjør skade på både jenter og gutter. NÅR en gutt kalles en «pingle», blir han kritisert for å uttrykke følelser og sårbarhet som undergraver forestillingen om en «ekte mann» som burde være sterk og tøff. Å bruke ordet «pingle» er ment å skade og kommunisere ideen om at det å være feminin eller assosiert med kvinner er en fornærmelse.

Og når jenter blir kalt «sjefete», blir de refset for å ha meninger eller en følelse av autoritet som burde være en mannlig egenskap. Ofte blir det som blir sett på som "sjef" hos en jente betraktet som lederskap hos en gutt. Å bruke ord som "sjef" for jenter hindrer jenter i å lære å være selvsikker og selvsikker. Et slikt språk bidrar ikke til å skape likestilte relasjoner mellom jenter og gutter.

Skoler og lærere har en stor rolle å spille i å stoppe og forebygge kjønnsbasert vold og fremme en kultur som utfordrer stereotyp atferd og respekterer forskjeller.

HVA KAN SKOLEN GJØRE FOR Å BEKJEMPE KJØNNBASERT VOLD OG MOBBING?

Det viktigste er at skolene bør gjøre likestilling til en vanlig etos på skolen. De bør videreutvikle en tydelig kommunisert antimobbepolitikk som forklarer elevene hva mobbing er, hvem barn kan henvende seg til for å få hjelp og hva som skjer hvis eleven mobber. En slik policy bør fortelle barn at det aldri er akseptabelt å skade eller skade andre, og at de må ta ansvar for sine handlinger.

¹⁰⁴ Utenfor boksen. En helskoletilnærming for å fremme likestilling og takle sexisme og seksuell trakassering. <https://equaliteach.co.uk/education/classroom-resources/outside-the-box/>

HVA KAN LÆRERE GJØRE FOR Å BEKJEMPE KJØNNBASERT VOLD OG MOBBING?

Først og fremst bør lærere fremme en likestilt, respektfull og ikke-voldelig kultur i klasserommet, utfordre kjønnsstereotyper og utvikle elevenes sosiale ferdigheter. Regel nummer én for lærere er å ikke ignorere selv de minste tilfellene av mobbing og ikke anta at barn vil løse problemet selv.

De mest effektive metodene for å stoppe og forebygge mobbing blant barn i grunnskolealder er samtale og fordømmelse. Uavhengig av type mobbing, må effektene av mobbing og hvordan man håndterer mobber diskuteres. I denne unge alderen er elevene fortsatt i ferd med å utvikle moralske prinsipper, og barn stoler i stor grad på veiledning fra læreren. En enkel konfrontasjon kan vise lærerens egen fordømmelse av mobbing og den uakseptable karakteren av overgriperens oppførsel. En effektiv metode for hvordan man skal håndtere mobberne er også å diskutere med klassen reglene og konsekvensene for deres dårlige oppførsel, slik at barna selv foreslår reglene som de godtar å leve og kommunisere på skolen.¹⁰⁵

KLASSEROMSÅKTIVITETER FOR Å TAKLE KJØNNBASERT VOLD OG MOBBING

- Kartlegg hotspots for mobbing

Ta et stort ark og lag en forenklet skisse av skolen og utemiljøet. Merk ulike rom som klasserom, korridorer, toaletter, spisestue, garderobe, gymsal osv. Be elevene markere med farger eller klistremerker hvor jenter og gutter gjør og ikke liker å være. Utforsk årsakene til at elever prøver å unngå eller mislike bestemte steder. Er det på grunn av vold og mobbing som foregår der? Det vil være fornuftig å diskutere resultatene separat i jente- og guttegrupper, da det kan være maktforhold som hindrer samtalen. En kartleggingsøvelse avslørte for eksempel at jenter følte seg ukomfortable med å komme inn i skolehuset om morgenen da noen av guttene stilte opp ved døren kom med stygge kommentarer om jenters utseende og klær. Noen jenter sa at de hater gutter som hopper i køen i kantina. Du kan også invitere elevene til å skrive ned ideene sine på post-it-lapper og plassere dem på de definerte hotspotene for å foreslå måter å takle mobbing og løse problemet sammen.

¹⁰⁵ Hvordan håndtere mobber og emosjonell mobbing på skolen.
<https://ekidz.eu/how-to-deal-with-bullies-emotional-bullying-at-school>

- Utfordre verbale overgrep

Som vi så ovenfor, er ord med på å skape kjønnsroller og maktforhold mellom gutter og jenter. Be elevene skrive ned så mange ord for jenter og gutter som mulig, både negative og positive. Skriv dem ned på tavlen og be elevene om å bli enige seg imellom hvilke ord de skal bruke eller ikke når de refererer til gutter og jenter. Den renser luften og foreslår hva som er et akseptabelt språk i klasserommet i forhold til jenter og gutter. Du kan bruke øvelsen til å forklare hva slags skade nedsettende ord kan forårsake. Du kan se videoen «Mobbeaktivitet for ethvert klasserom» som gjør det enkelt å forstå skaden påført andre barn av mobbing.¹⁰⁶

Lærere bør også passe på sin egen språkbruk. De kan ta en aktiv del i å bekjempe voldskulturen og ulikhet ved å eliminere bruken av følgende vanlige setninger: 'Man up', 'Slutt å oppføre deg som en jente', 'Gutter gråter ikke', 'Vær en mann'. Disse utsagnene kan få gutter til å tro at den eneste akseptable måten å uttrykke sine følelser på er gjennom sinne eller fysisk handling. Disse utsagnene innebærer også at menn ikke kan føle seg såret eller uttrykke følelser, noe som hindrer dem i å ta kontakt hvis de trenger eller søker hjelp for overgrep. Å kalle jenter for «kjæresten» eller gutter for «kameraten» på barneskolen forsterker kjønnsstereotyper.

I tillegg til disse aktivitetene kan du også bruke ferdiglagde alderstilpassede leksjoner tilgjengelig på nettet for å diskutere kjønnsbasert vold og mobbing samt utvikle elevenes sosiale ferdigheter. For eksempel "stoppe sexisme"¹⁰⁷ fokusere på å behandle noen dårlig eller urettferdig på grunn av å være gutt eller jente; «Hva er makt», «Det er et valg», «Respekt og nettsikkerhet» som diskuterer hva makt er og hvordan den brukes og hvordan man kan utvikle ikke-voldelige løsninger på situasjoner som skjer på skolen sammen med å ta vare på nettsikkerhet.¹⁰⁸

¹⁰⁶Mobbeaktivitet for alle klasserom. <https://www.youtube.com/watch?v=-j6foVLceD8>

¹⁰⁷[Utenfor boksen, s 67-69

<https://www.dropbox.com/s/3n4hbd6n1qg18za/EqualiTeach-%20Outside%20The%20Box.pdf?dl=0>

¹⁰⁸Respekt. Primærtimer, fra side 15

<https://www.zerotolerance.org.uk/resources/RESPECT-Primary-Lessons.pdf>

TIPS

Tips til læreren for å takle kjønnsbasert vold og mobbing¹⁰⁹

- Utfordre kjønnsstereotyper.

Hvis du lærer elevene at kjønnsstereotyper ikke er sanne eller rettferdige, vil det være mye vanskeligere for mobberne å bruke dem til å rettferdiggjøre handlingene sine.

- Sett klasseromsregler i begynnelsen av semesteret.

La elevene utarbeide (med din hjelp) et sett med regler og normer de skal følge resten av skoleåret . Hvis mobbing oppstår, kan du gå tilbake til disse reglene og diskutere hvordan de har blitt brutt og hva konsekvensene bør være.

- Drøft saker fra andre skoler.

Før noe skjer i klassen din, kan du diskutere med elevene en hendelse som skjedde på en annen skole. Dette vil tillate dem å diskutere det med litt løsrivelse, pakke ut noen av konsekvensene av mobbing, og forhåpentligvis forhindre lignende tilfeller.

- Gjør det til en læringsmulighet

Hvis mobbing skjer, bruk det som en mulighet til å starte en samtale om hvordan vi oppfører oss med hverandre og hvorfor denne typen vold aldri er ok .

¹⁰⁹En lærerveiledning for kjønns sensitivitet i klasserommet for å forebygge og reagere på skjevheter og mobbing
<https://d2t1lspzrjtif2.cloudfront.net/wp-content/uploads/Teachers-guide-to-addressing-gender-stereotypes-in-the-classroom.pdf>

Læringspunkter

Skolevold og skolemobbing i sine mange former er en økende bekymring verden over.

Kjønnsstereotyper og håndheving av rigide kjønnsroller er ansvarlig for kjønnsbasert vold og mobbing på skolen

Å utvikle retningslinjer mot mobbing av skolen og bekjempe rådende kjønnsstereotyper fra lærere bidrar til å redusere nivåene av kjønnsrelatert skolevold og mobbing og skape et trygt læringsmiljø for alle elever.

Videre lesning

- Utenfor boksen: Fremme likestilling og bekjempelse av seksuell trakassering i skolen www.equaliteach.co.uk/education/classroom-resources/outside-the-box/
- Likestilling er viktig. En grunnskoleressurs for å takle kjønnsstereotyper, kjønnsbasert mobbing og kjønnsbasert vold www.file.coffee/u/d4jMhMjwtb.pdf

Videoer

- Sammen mot skolemobbing (langversjon). www.youtube.com/watch?v=rgMwh5Fnp3L
- Fem måter å stoppe mobbing på www.youtube.com/watch?v=iFlrCuSyhvU
- Anti-mobbingsvideoer for elever i alderen 7 – 11. www.childhood101.com/bullying-videos-kids/
- Den slemmeste jenta i andre klasse www.youtube.com/watch?v=QFWfFCmjH_s

Dag 2 // Modul 7

Hvordan styrke læreren til å engasjere seg i kjønns sensitiv undervisning?

Læringsmål

- Å identifisere trinn for å sette i gang endring mot kjønns sensitiv undervisning i skolen
- Å identifisere måter å overvinne motstand og mobilisere støtte
- Å lære om hele skolens tilnærming til å takle kjønns stereotyper og fremme kjønn likestilling i utdanning

Etter å ha lest gjennom dette materialet og følt deg motivert til å forbedre undervisningen din i tråd med kjønns sensitiv pedagogikk, gjenstår spørsmålet hvor og hvordan du skal begynne. Å bruke noen av ideene i denne ressursen for å utfordre kjønns stereotyper vil være relativt enkelt og gi deg aha-øyeblikk og nye perspektiver i løpet av kort tid. Å arbeide for en meningsfull endring og forankre likestilling på tvers av hele skolen på sikt krever imidlertid tid og engasjement fra hele personalet, foreldre og interessenter.

SETTE I GANG ENDRING OG INVOLVERE ANDRE ANSATTE

Fokus på seksualitet, relasjoner, kjønn og likestilling er inkludert i skoleplanene i de fleste europeiske land.¹¹⁰ Hvordan lærere leverer læreplanen og takler kjønns stereotyper er imidlertid ofte overlatt til lærere og skoler selv. Det er derfor ikke rart at likestillingsarbeid i skolen har et bredt spekter av intervensjoner som spenner fra å bruke helskoletilnærmingen til kun å ta de første skrittene av noen få entusiastiske lærere basert på deres egen interesse. Hvis det siste stemmer, kan du tenke deg å ta likestillingsarbeidet frem steg for steg.

¹¹⁰ Equinet-rapport: Likestilling. Likestilling i klasserommet: likestillingsorganer og likestilling i utdanningen. Equinet-rapport, 2018 <https://equineteurope.org/publications/equality-in-the-classroom-equality-bodies-and-gender-equality-in-education/>

En likestilt skole er ikke noe som noen andre skaper, men der hver lærer deltar hver dag da de alle bidrar til å skape kjønn. Å bryte ny mark er ikke lett, så gjør ditt beste for å samle andre til din sak. Inviter kollegene dine til å bli med i uformelle samtaler om likestilling i samfunnet, i din organisasjon og i klasserommet. Når du gjør det, kan du bruke spørsmål til refleksjon gitt i tidligere moduler.

Dere kan finne på at dere diskuterer lønnsforskjellene mellom kjønnene, mangel på mannlige lærere i grunnskolen eller det faktum at forstyrrende gutter ser ut til å ta mesteparten av lærernes oppmerksomhet og tid i klasserommet. Du kan også spørre om og på hvilke måter kollegene dine har tatt opp kjønn i timene og hva slags plass det inntar i leveringen av læreplanen. Inviter dem til å dele sine observasjoner, erfaringer og ideer. Slike diskusjoner vil ikke bare bidra til å kartlegge den eksisterende situasjonen når det gjelder ansattes bevissthet om, interesse for og handling mot likestilling, men også bygge en felles kunnskapsbase for å skape et kjønnsinkluderende klasserom og skole.

Å dele erfaringer og reflektere over undervisning kan være svært nyttig. Men som med all erfaringslæring bør du unngå visse feller siden vi er fristet til å legge merke til og plukke opp ting som er i samsvar med det vi allerede tror og vet. Du bør derfor gjøre ditt beste for å engasjere en kjønns ekspert for å gi opplæring i kjønns sensibilisering slik at arbeidet ditt kan understøttes av kjønnskunnskap og forskning i stedet for å stole på dine kollegers egne antakelser og holdninger til gutter og jenter.

TIPS

Tips for å skape et miljø for produktive likestillingssamtaler

- Sørg for at du fremmer respektfull og aktiv lytting.
- Når man snakker om likestilling, gå utover erfaringer med eget liv og familiesituasjoner. Det er menneskelig å snakke om dem, men dersom slike refleksjoner tar for stor plass i samtalen, risikerer du kun å stole på meninger og personlige erfaringer. Husk at du kan og bør jobbe med likestilling i skolen uavhengig av likestillingssituasjonen i hjemmet ditt.
- Unngå å få noen til å føle seg uutdannede eller uvitende; slike følelser ville blokkere tanker og samtaler.
- Sørg for at reflekterende samtaler ikke blir til en debatt eller krangel om hva som er rett eller galt å gjøre eller om noen bør være for eller imot arbeid med likestilling.
- Ikke døm noen for deres synspunkter; hvis du identifiserer ubevisste skjevheter, nevne at det å ha en ubevisst kjønnskjevhet ikke automatisk gjør en person sexistisk - alle har skjevheter som et resultat av å leve med eksponering for kjønnsnormer,¹¹¹ det viktige er at med litt kunnskap kan du minimere deres innvirkning.
- Fortell kollegene dine at de har en ideell mulighet til å oppmuntre til likestilling og respektfulle relasjoner i klasserommet ved å bruke enkle, men effektive praksiser som beskrevet i modul IO2 Dag 2 Modul 2 Hva kan læreren gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i primærklasserommet og daglig undervisningspraksis
- Vær konstruktiv og formidle budskapet om at likestillingsarbeid er med på å heve kvaliteten på undervisningen og utvide barns muligheter og livsvalg.

HVORFOR KAN NOEN LÆRERE VÆRE MOTVILLIGE TIL Å BLI MED I LIKESTILLINGSARBEID?

Selv om det du foreslår kan være en fantastisk forbedring, vil ikke alle være entusiastiske og villige til å ta fatt på likestillingsarbeid. Det kan være mange grunner til det.

¹¹¹ Forbedring av kjønnsbalansen Skottland. En handlingsveiledning for grunnskoler. <https://education.gov.scot/improvement/Documents/sci38-primary-action-guide.pdf>

- Noen vil kanskje tro at likestilling mellom kvinner og menn, gutter og jenter er oppnådd, og derfor kan temaet virke irrelevant.
- Noen kan gå inn for likestilling, men er ikke klare eller villige til å iverksette tiltak og hevder at det betyr merarbeid og at læreplanen uansett er overbelastet.
- Noen kan ha essensialistiske synspunkter som antyder at menn og kvinner er fundamentalt forskjellige på grunn av deres biologi. De er overbevist om at forskjeller i gutter og jenters interesser, atferd og prestasjoner er naturlig og ingenting kan og bør endres.
- Noen mener bestemt at skolen tilbyr like muligheter til alle uten å være klar over det bare fordi muligheter er åpne for alle betyr ikke nødvendigvis at studentene føler seg komfortable med å delta, da de holdes tilbake av kjønnsstereotyper.
- Noen lærere kan også prøve å redusere sin rolle i å bryte stereotyper og flytte ansvaret til andre aktører, noe som tyder på at den største påvirkningen kommer fra hjemmet, foreldre, barnehager, media osv.
- Eller det kan bare være at lærere er lei av å kjøre enda et prosjekt der likestilling blir sett på som et annet problem som må presses inn i deres stramme timeplan.
- Noen kan betrakte kjønsspørsmål som sensitive og politiserte og vil derfor ikke engasjere seg i.

Listen kan bli forlenget. Ofte kommer motstanden bare ned på lærernes manglende bevissthet og opplæring i kjønnsroller og normer og likestillingsspørsmål samt mangel på synlig støtte fra skoleledelsen. På grunn av dette kan det hende at lærere ikke helt forstår hva likestillingsarbeid innebærer eller hva slags støtte og ressurser som er tilgjengelig for å diskutere og stille spørsmål ved kjønnsstereotyper i klasserommet. Det er her dere kan hjelpe og støtte hverandre.

START MED SMÅ PROSJEKTER

Å overvinne oppfatningen om at det ikke er problemer med likestilling i samfunnet vårt eller skolen vår er det viktigste steget for å skape et virkelig likeverdig læringsmiljø for barn. For å sette arbeidet i gang trenger du ikke ha hele staben på din side. Det vil imidlertid være viktig å samle støtte fra skoleledelsen helt fra begynnelsen, da de har mest makt til å initiere og støtte endring.

Etter å ha fått med deg noen av kollegene dine, kan du starte med "miniprojekter" som fokuserer på ett aspekt av likestilling om gangen. Å se på klasseromsinteraksjoner og aktiviteter gjennom en "kjønnslinse" tar ikke mye ekstra tid eller ekspertise. Det har imidlertid et stort potensial for å gi deg interessant innsikt i de skjulte budskapene og kjønnsulikheten i klasserommet.

Du kan for eksempel:

- involvere kolleger i å observere hverandres klasserom og analysere, anta, hvordan barn blir tiltalt, hvordan taletiden fordeles mellom jenter og gutter eller hva slags oppgaver som tildeles kvinnelige og mannlige elever osv. ved hjelp av observasjons- og filmmetoden. Sistnevnte er spesielt nyttig for å synliggjøre aspekter som er vanskeligere å få øye på som kroppsspråk, tonefall, øyekontakt osv. i elev/lærer-interaksjoner. Gå tilbake til IO1 observasjonsmetodikk, Filming av egen arbeidsdag og Analyse av stoffet.
- analysere læremateriell og lærebøker for å identifisere hvilke antakelser de gjør om rollen til menn og kvinner, jenter og gutter
- utføre statistisk analyse av fritidsaktiviteter (f.eks. musikk, dans, sport, robotikk) for å identifisere kjønnsmønstre i deltakelse og oppmuntre til valg fri fra kjønnsstereotyper
- lage en oversikt over det fysiske skolemiljøet, inkludert oppslagstavler og utstillinger for å finne ut hvordan kvinner og menn, jenter og gutter er avbildet og hva slags forbilder de gir; gjør det sammen med klassen din.

PLANLEGG ENDRING SAMMEN

Slike innledende prosjekter bør behandles som en relevant brikke i puslespillet for å synliggjøre kjønnsmønstre. Felles analyser av funn i små team er svært nyttige og gir opphav til nye ideer. De gir også din argumentasjonskraft til fordel for likestillingsarbeid.

Når analysen er ferdig og den observerte situasjonen beskrevet fra et kjønnsperspektiv, er det på tide å lage en enkel plan og beskrive hva og hvordan du ønsker å endre, hvordan måle fremgang og utforme neste steg sammen. Introduser temaet på personalmøter og sett av tid til å diskutere kjønnsstereotyper, ubevisste skjevheter og måter å overvinne dem. Slike individuelle initiativer og engangsbegivenheter for å utfordre kjønnsstereotyper kan utgjøre en reell forskjell, men omfattende, langsiktige endringer krever ytterligere skritt og en hel skoletilnærming.

HELSKOLETILNÆRMING FOR Å FREMME LIKESTILLING

Det er skoleledelsens rolle å skape et kjønnsvennlig læringsmiljø og synliggjøre likestilling på hele skolen samt formidle budskapet om at det er alles ansvar å gjøre det. I følge UK Feminist er det i hovedsak tre trinn for en hel skoletilnærming:¹¹²

1. Få på plass et rammeverk. Tiltak for å takle sexisme i skolen bør underbygges av en strategi, støttet av skolepolitikk og drevet av ledelse.
2. rene og utruste lærere. Alle skoleansatte bør være utstyrt med kunnskap, ressurser og selvtillit for å takle sexisme.
3. Støtte elevene. Alle elever bør støttes til å lære om sexisme, rapportere hendelser og iverksette tiltak for likestilling.

En helskoletilnærming involverer også skolens kultur, retningslinjer, prosedyrer og skoleetos. Hver skole skal ha en verdierklæring, og dette er det perfekte stedet for å komme med en konkret henvisning til likestilling.

For å bygge inn likestilling på tvers av skolen, må den først gjennomføre en grunnleggende revisjon for å vurdere hvilken god praksis som allerede er til stede og hvor gapene er. En revisjon bør omfatte gjennomgang av retningslinjer og prosedyrer, overvåking av sexistiske hendelser, analyse av oppnåelse etter emne, overvåking av belønninger og sanksjoner og analyser av representasjon av kjønn i læreplanen og ressursene.¹¹³ Skulle du interessere deg for forskning og ideer om kjønnsbalanser og kjønnsresponsiv datainnsamling i skolen, kan du konsultere ressursen «Forbedring av kjønnsbalanse og likestilling. Dataveiledning for grunnskole, tidlig læring og barneomsorg».¹¹⁴

For å forsøke å gjøre endringer som kan være annerledes enn et sosialt vedtatt sett med normer, må skolen engasjere seg med foreldrene og gi dem muligheten til å møte skolepersonalet for å gi uttrykk for eventuelle bekymringer de måtte ha. De fleste foreldre og omsorgspersoner vil sette pris på åpenheten, og skolen vil ha muligheten til å ta med seg de menneskene som påvirke sine unge elever. Du kan også få noen tips til samarbeid med foreldre i IO1 Dag 2 Modul 1 Foreldre: arbeid med hjemmet.

Å utvikle en helskoletilnærming tar tid, involvering av hele personalet, elever, foreldre og ideelt sett interessenter. Du og ditt 'team' av opplyste lærere som er villige til å sette i gang endring kan bli en uunnværlig ressurs for å ta likestillingsarbeidet videre og bidra til denne prosessen.

¹¹² Hvordan ta en hel skoletilnærming for å takle sexisme. [https://ukfeminista.org.uk/wp-](https://ukfeminista.org.uk/wp-content/uploads/2018/08/How-to-take-a-whole-school-approach-1.pdf)

¹¹³ content/uploads/2018/08/How-to-take-a-whole-school-approach-1.pdf

[1] Utenfor boksen. En helskoletilnærming for å fremme likestilling og takle sexisme og seksuell

¹¹⁴ trakassering, s 17. <https://equaliteach.co.uk/education/classroom-resources/outside-the-box/>

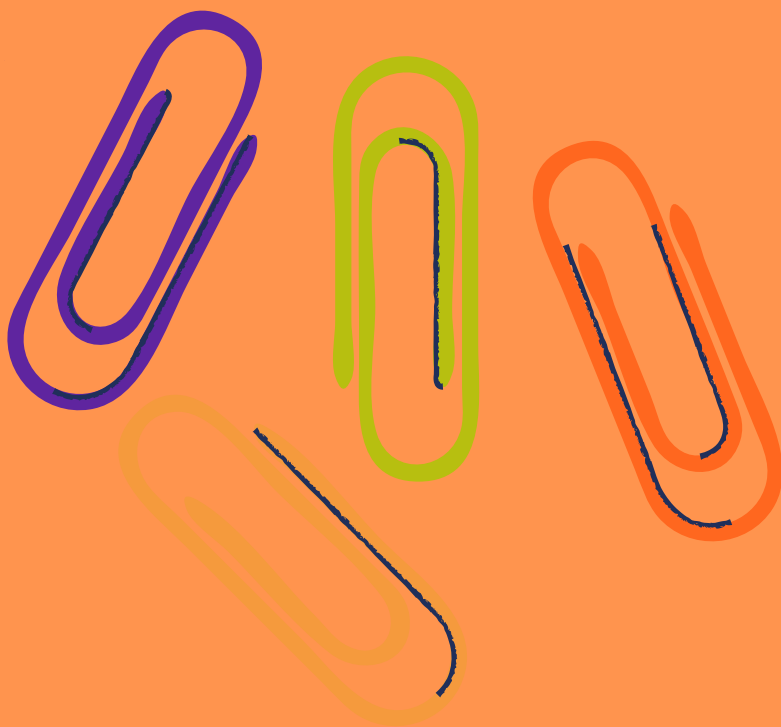
[1] Forbedring av kjønnsbalanse og likestilling. Dataguide for grunnskole, tidlig læring og barnehage. <https://education.gov.scot/media/1hqfmayv/data-guide-primary-and-el c.pdf>

YTTERLIGERE IDEER FOR Å STYRKE LÆREREN TIL Å TAKLE LIKESTILLINGSSPØRSMÅL I SKOLEN

Det er flere måter å styrke deg selv og kollegene dine ytterligere på å ta fatt på veien til kjønns sensitiv undervisning. Du kan

- opprette eller bli med i nettverk av fagpersoner som er engasjert i å fremme likestilling i og utenfor skolen for gjensidig støtte, inspirasjon og ideer
- se etter flere ressurser, kurs, webinarer, blogger osv. og fortsett å lære. Besøk for eksempel Ressursbiblioteket,¹¹⁵ som inneholder en samling av ressurser, rapporter og veiledning fra hele internett for å hjelpe til med å inspirere og informere dine egne kjønnsbehandlingsprosjekter
- konsultere andre ressurser utviklet av Erasmus+-programprosjekter, f.eks. utvide bruken av «Gender Equality Charter Mark» for skoler over hele Europa,¹¹⁶ som gir deg et rammeverk for en helskoletilnærming til likestilling i skoler over hele Europa.

Det er en lang vei å gå for å endre negative kjønnsstereotyper og fremme likestilling. Dette arbeidet krever tid og engasjerte mennesker. Ethvert skritt, uansett hvor lite, i denne retningen, kan utgjøre en forskjell, og det er her du kan være medvirkende.

¹¹⁵ Ressursbibliotek. <https://www.genderaction.co.uk/online-resources>

¹¹⁶ Gender Equality Charter Mark (GECM). <https://genderequalityinschools.org/>

Læringspunkter

For å utfordre kjønnsstereotyper og fremme likestilling, må lærere og skoleansatte få myndighet til å gjøre det.

Endring kan starte med små skritt initiert av 'kjønnsministre', lærere som er klar over og interessert i kjønsspørsmål.

Meningsfull endring på lang sikt krever fremme av en helskoletilnærming og involvering av hele skolens ansatte, foreldre og interessenter.

Videre lesning

- Hvordan ta en hel skoletilnærming for å takle sexisme.
www.ukfeminista.org.uk/wp-content/uploads/2018/08/How-to-take-a-whole-school-approach-1.pdf
- www.ukfeminista.org.uk/resources-hub/

Dag 2 // Modul 8

Oppsummering og refleksjonsspørsmål

Likestillingsarbeid i grunnskolen er nødvendig, viktig og mulig. Det er nødvendig på grunn av realitetene med ulikhet mellom kjønnene i samfunnet for øvrig, slik som ulik tilgang til makt og ressurser. Grunnårsakene til disse problemene er kjønnsstereotyper, underliggende sosiale normer og ulik maktforhold – som alle kan utfordres innenfor skolene. Skoler er ikke bare mikrokosmos av samfunnet, men kan også være steder der endringer i samfunnet kan sees og næres.¹¹⁷

Kjønnsstereotipi er en av de viktigste barrierene for å oppnå likestilling de facto. Kjønnsstereotyper begrenser barns potensial, fag- og yrkesvalg og kan forårsake livslang skade. Det er derfor av største betydning å stille spørsmål ved og utfordre kjønnsstereotyper på alle utdanningsnivåer. Hovedformålet med dette opplæringsmaterialet var å øke lærernes følsomhet for kjønnsproblemer for å hjelpe dem med å skape mer inkluderende klasserommiljøer der jenter og gutter kan utvikle sin kompetanse i en trygg og imøtekommende atmosfære uten presset fra restriktive kjønnsstereotyper.

Forutsetningen for å engasjere seg i likestillingsarbeid er lærernes og hele skolens ansattes vilje til å evaluere sin egen praksis og samhandling med barn ettersom deres ubevisste kjønnskjøvheter og forventninger kan ha stor innflytelse på elevenes faglige prestasjoner, skoleerfaring, velvære og trygghet i skolen. Så de bør være klar over hvordan deres ord, handlinger og innholdsvalg i klasserommet kan opprettholde eller bekjempe kjønnsstereotyper.

Dette materialet var rettet mot grunnskolelærere som arbeider med små barn i alderen 6-11 år. Tilnærminger til og tiltak for likestilling i utdanning varierer mellom europeiske land. Det er ingen enhetlig utdanningspolitikk i Europa, der hvert land er helt og holdent ansvarlig for sin utdanningspolitikk, systemer og læreplaner. Fokus på seksualitet, relasjoner, kjønn og likestilling er inkludert i skoleplanene i de fleste europeiske land.¹¹⁸

¹¹⁷ Helen Griffin. Likestilling i grunnskolen. Veiledning for lærer. Jessica Kingsley Publishers, 2018, s 175.

¹¹⁸ Equinet- rapport: Likestilling . Likestilling i klasserommet: likestillingsorganer og likestilling i utdanningen. Equinet- rapport, 2018 <https://equineteurope.org/publications/equality-in-the-classroom-equality-bodies-and-gender-equality-in-education/>

Hvor fremtredende kjønsspørsmål spiller inn i skolens læreplaner og retningslinjer varierer, og det samme gjør måtene hvordan kjønnsstereotyper håndteres i klasserommet og skolen. Denne oppgaven overlates ofte til skoler og lærere selv. Når det gjelder likestillingsarbeid, har grunnskolelærere et felles utgangspunkt, selv om barn allerede i skolepliktig alder identifiserer seg sterkt med forventninger til sitt eget kjønn og vil sannsynligvis aktivt innrette seg etter stereotyper.

Temaet kjønnsstereotyper er ikke så vanskelig å undervise som man kanskje tror, og hvis det undervises effektivt, vil elevene forlate klasserommet med forståelsen av at de kan være mer enn hva samfunnet forventer at de skal være eller forteller dem at de skal være.¹¹⁹

Det er viktig å huske at vi refererer til jenter og gutter i dette materialet for å muliggjøre diskusjon om virkningene av kjønnsstereotyper på alle elever. Dette betyr ikke at kjønnskategorier er binære eller faste.

Videre er det ikke bare kjønn som betyr noe. Å se og forstå hvordan kjønn skapes i samarbeid med andre kategorier som klasse, rase, etnisitet, seksuell legning og/eller funksjonshemming i klasserommet hjelper lærere å motvirke stereotype roller og skape et inkluderende og bekreftende miljø. Dette øker barnas muligheter til å tørre å overskride tradisjonelle mønstre, noe som er positivt for læringen deres. Å bruke en slik interseksjonell linse når man undersøker likestillings spørsmål vinner terreng i mange land nå.

Bruk materialene som tilbys her, se kildene gitt på slutten av hver modul. Tilpass dem og supplér dem for å passe dine egne situasjoner og formål fordi kontekstene der du opererer, som vi så, kan være svært forskjellige.

Forhåpentligvis ga dette materialet deg inspirasjon og ideer til å gå mot kjønns sensitiv undervisning, slik at du kan gjøre en forskjell for livene og fremtiden til jentene og guttene som lever i vår komplekse og raskt skiftende verden.

Reflekter over materialet som er gitt, identifiser deg selv

1. De tre viktigste aha - momentene om den oppnådde likestillingskunnskapen.

2. De tre nøkkelbudskapene du ønsker skal levere dine kolleger for å trigge interessen for likestillingsarbeid.

3. De tre viktigste tingene du skal gjøre for å utfordre kjønnsstereotyper i klasserommet og undervisningspraksisen din. _____

¹¹⁹ Undervisning om kjønnsstereotyper. <https://educators4sc.org/topic-guides/teaching-about-gender-stereotypes/>

Bilder

- s. 54: <https://www.youtube.com/watch?v=wN5R2LWhTr>
- s. 54: www.subsaga.com/bbc/documentaries/families/no-more-boys-and-girls-can-our-kids-go-gender-free/series-1/episode-2.html
- s. 62: <https://www.skriibus.ee/views/oppevara.xhtml?id=43&form=3>
- s. 63: <https://www.skriibus.ee/views/oppevara.xhtml?id=43&form=3>
- s. 63: <https://www.opiq.ee/Kit/Details/141>
- s. 63: <https://www.opiq.ee/Kit/Details/158>
- s. 64: Lõhmus, T., Saks, M. Matemaatika 1. klassile. Avita
- <https://www.opiq.ee/Kit/Details/112>
- s. 64: Elvisto, T., Laug, V., Hallik, M. Loodus- ja inimeseõpetus 2. klassile. Avita
- <https://www.opiq.ee/Kit/Details/56>
- s. 70: <https://www.huvitavkool.ee/2018/04/>
- s. 78: <https://www.zerotolerance.org.uk/think-about-your-language/>
- s. 94: <https://www.istockphoto.com/cs/vektor/vektorov%C3%A9-ilustrace-d%C4%9Bt%C3%AD-akter%C3%A9-maj%C3%AD-lekci-chemie-gm946621146-258499372>
- s. 94: <https://cz.depositphotos.com/29175561/stock-illustration-cartoon-scientist.html>